



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Mit Theaterliv.

Af

August Bournonville.

Tredie Deels andet Afsnit.

Kjøbenhavn.

C. A. Reitzels Forlag.

1877.

I n d h o l d.

	Side
Indledning	3
Mine tidligste Indtryk	5
Barndomsminde fra Amager	9
Mine første Læreaar	16
En Rejse til Paris	21
Paris i 1820	27
En Mellemtid	48
Sex Aars Ophold i Paris	55
Mine Gjengangere	59
Mit Kvistkammer	80
Den første Orlovstrejfe	89
De tre Føderer	98
Den anden Orlovstrejfe	124
Danste Folkefester (Grundlovsfesten 1854)	130
Slutnings-Ord	140

Erindringer og Tidsbilleder.

Indledning.

Da jeg for henved tredive Aar siden udgav den første Deel af „Mit Theaterliv“, troede jeg igrunden at have nedskrevet Alt, hvad der i kunstnerisk Henseende laa mig paa Hjertet, og fortalt det Meste af hvad der for mit personlige Vedkommende kunde interessere mine Belyndere blandt det theatervenlige Publikum. Mærkeligt nok, at netop da jeg ophørte at producere mig som Dandsker, blev jeg et Stykke af en Skribent og fik Veilighed til ved adskillige mindre Piecer at udvikle mig i stilistisk Retning; dog, naar jeg kaster Blikket tilbage paa mine første litteraire Forsøg, ikke blot i Redactionen af mine Balletprogrammer, hvor Banfeligheden at beskrive de flygtige Billeder og Ulempen med en Fortælling i Præsens bestandig staae iveien for Stilen, men navnlig paa Capitlet „Mit selv“, overrastes jeg ved den Naivitet, hvormed jeg skifter mine Feil og Mangler paa samme Tid, som jeg lader mine Egenskaber vederfares Ret. Man har vistnok mere end een Gang høvt Marsag til at trække paa Smilebaandet derover, men et Fortrin har man ikke kunnet nægte mine uforbeholdne Udtalelser, nemlig Overbevisningens umiskjendelige Præg.

Atten Aar senere (1865) udkom 2den Deel, og indeholdt foruden mine Erindringer og Reflexioner udførlige Balletprogrammer og historiske Skildringer af Nationalfester fra en for alle Danste uforglemmelig Periode. Aarene havde allerede bethdelig modnet saavel min Fremstillingsmaade som mine Anskuelser, men tiltrods for det langt rigere Stof var

der dog Flere, der savnede min tidligere naive Friskhed; denne maa alligevel tilskrives min Skribentvirksomheds Ungdom; her derimod traadte jeg ind i dens Manddomsalder, og nu, da den tredie Deel, med behørigte Hvilepunkter, langsomt træder frem, haaber jeg, at den vil tolke en kraftig Alderdoms milde Følelser ved Tilbageblikket paa de suundne Tider og ved Fremsynet paa det Kommende.

Jeg vil med Hensyn til min Authobiographie henvise mine ærede Læsere til „Mit Theaterliv“, 1ste Deel, der indeholder Hovedsummen af min tidligere Virken, og bede dem, ikke at undres over, at jeg, med jævngode Evner og en omhyggelig Opdragelse, har kunnet hellige min Stræben til det Hovedformaal: at have Balletten o: den udtrykksfulde Dandsekunst en berettiget Plads indenfor „Det Skjønnes“ Omraade. Bortset fra de Anstrængelser og Bryderier, som mine Forsøg paa at gennemføre denne Idee have volbet mig, frembyder min øvrige Løbebane kun et Hverdagsliv, gennemstrøet af Episoder, der udpyntede og indflettede med lidt Usandhed kunde danne en ret underholdende Novelle, men da jeg paa min Livsvandring, uberørt af de Storme, der frembyde eventyrlige Situationer, mere har været Tilskuer end Handlende i den Verden, der rører sig udenfor den med Gaslamper belyste Scene, vil jeg i al Simpelt ved at skildre de Indtryk og Begivenheder, der nu, da jeg uforstyrret af Theaterlivets Travlhed kan lade Reflexionen raade, fremtræde i stedsbe klarere Omrids for min Erindring.

Mine tidligste Indtryk.

Bevægelsen efter Englændernes røveriske Anfald og Udelæggelsens Bedersthggelighed i Stadens nordre Qvarterer; de uopreiste Ruiner efter Slottets og Kjøbenhavns Udebrande; Begeistring for den feirrige Napoleon; Illuminationen og Fyrværkerierne i Anledning af Kongen af Roms Fødsel; den store Comet og de festlige Optog ved Elefant- og Dannebrogss-Riddernes Ordensdage staae endnu lyslevende for min Erindring. At jeg midt under Bombardementets Rædsler tjente til morende Underholdning for de Familier, der tilligemed min Moder og mine ældre Sødsfende havde søgt Ly i Grosferer Pechiers hvalvede Kjældere (nu Industriforeningens Gaard) og allerede da røbede det vordende Theaterbarn, er blevet mig saa ofte fortalt, at det næsten forekommer mig som et oplevet Minde, men hvad jeg tydelig husker, er de spanske Krigsfangers Dands paa Gammelholm den Dag, da de bleve udveylede og frigivne; lang Tid derefter raslede de eftergjorte Castagnetter igjennem Kjøbenhavns Gader.

Glands punkterne i min barnlige Tilværelse var, som hos Børn i Almindelighed, Fødselsdagene og Juleen. Blandt de Første stod den 19de Mai øverst, fordi den hvert Aar loffede os ud i den nysudsprungne Bøgestov og desuden var mærkelig derved, at min Fader, som Dagens Helt, ikke modtog Foræringer, men uddelte dem i rigeligt Maal til os. Juleaften derimod bragte os ingen Gaver, men en festlig Glæde, som ikke lader sig beskrive. Min første Kirkegang var paa en Julemorgen, da jeg i en knagende Frost og ved en stjerneklar Himmel blev baaret hen til Froprædiken i Helliggeistes Kirke og følte mig høitidelig opløst ved den straalende Velhøring, den heilige Sang og Orgelets brusende Harmonier.

Theatret aabnede tidlig sin Trylleverden for mig, rigtignok fra Maskinloftet, hvor selve Skuespillet kun viste

fig fragmentarist, men smeltede sammen med den travle Færden imellem Coulisserne og under Mellemakterne; her hørte jeg Operaerne Zemire og Azor af Gretry og Alma og Elfride af Schall; her saae jeg Opstanden i Rusland, Den forladte Datter og Bonden som Dommer. De forskjellige Entréer med de langs ad Bæggene hoppende Figuranter og de pailletterede Solodandsere fremstillede sig ovenfra i bethdelig Forkortning, og forekom mig udførte af ganske smaae Væsener; malerist Illusion kunde der ikke være Tale om, da vi kun saae Brangen af Coulisserne, men desto større blev min Genrystelse, da jeg fra den rigtige Tilskuerplads fik et fuldstændigt Skuespil at see, og ganske gav mig hen i Forestillingen om virkelige Træer, Skyer og Bølger!

Jeg saae min Fader komme seilende som engelsk Fisser og dansende med en forgyldt Stok, der løb som et Hjul imellem hans Fingre, medens han udførte de kunstigste Trin. — I Telemak paa Calypsos Ø sprang han, fulgt af den vise Mentor, fra den steile Klippe ud i Havet, og som Æneas overlod han den forladte Dido til grændseløs Fortvivlelse.

Min Fader, til hvem jeg beundrende saae op, som til de adle Typer, han saa skjønt fremstillede paa Scenen, havde aldrig tænkt paa at sætte sine Børn til Theatret; mine ældre Sødsfende hittede hverken Øst eller Anlæg dertil, men jeg derimod var fra mine tidligste Aar Familiens Comediant; ved de Klude, hvormed jeg drapperede mig, og allermeeft ved Foredraget af Viser og comiske Replikker røbede jeg, ofte til Uergrelse for Forældre af Kunstnersamfundet, hvis Børn vare nogle smaa Klodrianer, — et umiskjendeligt Kald. Ved at hoppe bagved Hjemmets Dandsundervisning, blev mine Trin bemærkede ved et eiendommeligt Sving, endstjøndt jeg havde opfattet dem uden særlig Anvisning. Min Moder, der var svensk af Fødsel, alvorlig af Gemt og dertil meget religiøs, altsaa ikke synderlig indtagen af

Theatrets Glitter, kunde ikke undlade at bemærke det Miniaturbillede, jeg gjengav af min Fader, og hun vovede at htre for sine Stedbørn, at det ikke var umuligt for lille August engang at blive sin Faders Efterfølger. Et Ramasstrig opløstes ved denne formastelige Tanke, men mine spæde Anlæg udbillede sig imidlertid, og min Fader besluttede at tage mig med sig op paa Hoftheatret, hvor dengang Dandseskolen og Balletprøverne holdtes. I mit ottende Aar befandt jeg mig nu introduceret i en ganske eiendommelig Verden, hvis Væsen jeg forundrede mig over, uden at forstaa det, men som senere er gaaet op for mig, og vilde kunne levere Stof, om just ikke til en Skildring af *Le demi monde* eller af *La vie de Bohème*, saa dog til en ret gemtlig Roman à la *Paul de Rod.* — Til Ære for Standen og for den nyere Tid have Theaterfæderne, idetmindste herhjemme, betydelig forandret sig, og Kunstens forædlende Virkning gjort sin Virkning gjeldende.

Strig og Spektakler, ja stundom lidt Knubs, syntes at være et nødvendigt Ingrediens, saavel ved Skoleøvelserne, som ved Balletindstuderingerne, men dette forhindrede mig ikke i at see en heel ny Kreds af Phantasiebilleder fremtryllede for mit beundrende Blik, navnlig ved Prøverne paa Galeottis store tragiske Balletter; den 80-aarige Mester bemærkede med Glæde min levende Deeltagelse og tiltrods for de ældre Figurantinder, der raabte efter mig: „See paa Drengen, hvor han skaber sig!“ fattede han en særdeles Godhed for mig og tilbød mig flere Smaaroller.

Min allerførste Optræden var som en af Regnar Lodbrogs Sønner i Balletten *Lagertha* (ved Siden af en anden lille Dreng, der senere af Mangel paa Anlæg forlod Dandsen og kom i Snedkerlære for engang at blive en af Hovedstadens meest ansete Borgere). Det var den 2den October 1813! Aldrig er nogen Dag forekommen mig saa lang! Tidrummet mellem Theaterprøven og Forestillingen syntes mig en Evighed; jeg gennemgik mit lille Partie over

Snejs Gange, og det for Enhver, der havde Øyst og Tid til at see paa mig; jeg søgte forgæves at udgranske hvilken af Kong Regnars Sønner, jeg egentlig skulde forestille, enten Sigurd Snogsøie eller Ivar Beenløse? Endelig oprandt det vigtige Dieblis, da Choret inde i Gotherkongens Borg havde jublet for Thora som Regnars Brud og Lagertha udenfor dens Mure havde raset over sin Ægtefælles Utroskab. En smeltende Melodie afløste den stormende Furioso, og Skjoldmøerne førte os ind til vor stolte Moder, der bejelvis om og krænket trykkede os til sit Hjerte og støbte os bort fra sig, i den Hensigt at dræbe os Vegge. Igrunden havde vi Kongesønner intet Andet at bestille, end at lade os føre frem og tilbage af Skjoldmøerne, omfavne vor Moder og falde paa Knæ med Hænderne for Dinene, men Lampeseberen greb mig alligevel, og Scenen løb rundt for mig saabelsom for min forbløffede Kammerat; det Hele var som en Drøm, og jeg kan endnu i Tankerne fornemme den fortryllende Bellugt, der omgav Mme. Schall, da hun som Thora, for at skjærme os imod vor Moders, den fortørnede Hustrus Raseri, svøbte os ind i sin Hermelinskaabe. Jeg havde nu modtaget min Indvielse, og fik Lov til at komme med i flere Balletter, men min første Applaus modtog jeg i en ungarsk Solo, som jeg dandsede ved en Beneficeforestilling paa Hofteatret i Sommeren 1814, og det lød da fra alle Kanter, at jeg var „min Papa op ad Dage“. Jeg var nu blevet en af Publicumyndet og af de ældre Elever misundt Personlighed, og hver Gang den lille Prindsesse (Wilhelmine Marie) skulde paa Comedie, blev der beordret en Entrée af den lille Bournonville.

Barndomsminde fra Amager.

(Optegne 1871.)

De lykkeligstiliede Mennesker, der kunne foretage Udenlandsreiser og indaande Italiens balsamiske Lust, ville have bemærket, at ikkun de færreste af Neapels Indvaanere have været paa hiin Side Golfen for at bestige det rygende Vesuv eller vandre igjennem det paany udgravede Pompejis taase Gader. Vi Kjøbenhavnere derimod gjøre idelige Udflugter mod Nord og Vest, ja over Sundet mod Øst og med Damp til Møen og Bornholm, men til den ganske nærliggende Ø Amager komme vi sjelden eller aldrig; i det Høieste maaske til dens vidtudstrukte Fælled, naar et militairt eller criminalhistorisk Skuespil lokker en nysgjerrig Mængde derud; men hvilken Sammenligning kan vel finde Sted imellem hine hesperiske, af Naturphænomener og historiske Minder opfyldte, Egne og den skovløse Flade, der begrænses af Kallebodstranden og Kongeddyet! Der findes jo ikke en Plet, hvor man under Trærnes Skygge kan lægge sig ned paa Mostæppet og overlade sig til vaagne Drømme; den flagne, snorlige Landevei fører forbi Sundbyerne, Taarn- og Magleby til Dragør — overalt den samme Ensformighed, pæne Huse og Gaarde samt uoverskuelige Raalhaver! Ingen Tourist er fristet til denne Reise! Den originale Klædebragt, der tildeels endnu kun er bibeholdt af den qvindelige Befolkning, kan man jo hver Dag iagttage paa Torvene, og desuden røber det hele Amagerliv en saa afgjort Sands for det reent Praktiske, at det neppe falder Noget ind, at der skulde findes Stof til poetisk Inspiration.

Saaledes tænkte og talte Mange indtil den Dag, da vor udmærkede Kunstner, Exner, aabnede bore Vine for en hidtil uændset Skat af malerisk og romantisk Fyld i disse Øboeres Sæder og Skikke. De næsten udbviste Traditioner fra de hollandske Forfædre tonebde frem paany, og uagtet den nedarbede Nationalcharakter ikke har kunnet modstaae

Tidens nivellerende Indflydelse, har den phantasierige og dog naturtro Maler forstaaet at opsoge og samle dens interessanteste Levninger, og dertil grupperet dem saaledes, at Nutid og Fortid smelte sammen paa en Maade, saa at Lune og Følelse i Forening tiltale baade Forstand og Hjerte.

Med Skam at tale om behøvede ogsaa jeg denne Impuls for at opfriske Erindringer om de glade Dage, jeg i min Barndom tilbragte hos vor gamle Grønt- og Mælkehandlerste Eidsø Tønnesbatter, der eiede en Gaard i Rastrup, og var gift med en temmelig ung Mand. Man gjør sig neppe nogen Forestilling om den Glæde, hvormed jeg steg op paa den lange, smalle Vogn med den høie, kunstigt udstaarne Vagsmække og de blaae Hynder, besatte med røde, uldne Dufte; hvilken behagelig Følelse det var for mig at sidde imellem Amagerfa'er og Amagermo'er og holde Tømmerne, medens Fatter smøgede sin Pibe og smilende besvarede de Forbifjørendes Blittigheder, der gratulerede ham til den nye lille Søn, som hans bedagede Kone havde stjænket ham.

Det gik Fod for Fod, og vi naaede langt om længe Gaarden, hvor jeg ifølge Aftale skulde forblive som Gæst fra den ene Torvedag til den anden; jeg blev løftet af Vognen af en sømandskædt, ung Mand og overleveret til en velvoksen, rødmosset Pige; det var Konens Børn af første Ægteskab, Begge flere Aar ældre end deres Stedfader, men Ihdige og virksomme Thende paa Gaarden. Sønnen Jacob havde tjent til Orlogs, og Datteren Ane var Husets Perle; hun havde netop fuldendt at male Storstuen med blaae Paneler, prydede med Roser og Tulipaner; Senge-Omhængene og de friblige Volfstre vare baldhyrede af hendes egne Hænder; hun kunde en Mængde Viser og Fortællinger, dandsede ypperligt baade Réel og Langengelsk og var derhos den flinkeste baade i Marken og i Raalhaven; Kræfter havde hun som den bedste Karl, kunde bære en Tønde Rug paa sine Skuldre og, naar det gjaldt, vende en

næstvis Springfyr paa Hovedet i en Muddergrøft. Baade hun og Broderen vare ubeskrivelig gode imod mig, men havde paa ægte Landboviis deres Morstab af at binde Kjøbenhavnsbarnet noget Fjas paa Hermet, som f. Ex. forære mig en Ko, der malkede Fløde, og en Ditto, der malkede Kjørnemælk, give mig en Haandsfuld Salt for dermed at fange Spurve o. s. v.

Jeg havde det guddommeligt hos de kjære Folk, blev trakteret med Posegrød, der var krydret med Safran og fyldt med Rosiner, red med Jacob til Vands og til Smedien og fik Lov at svømme i den følgende Rugmark. Jeg sov i den øverste Seng, fra hvis Himmel der hang en pragtig Uldqvast; i Haven var der intet Synderligt, men Toften var desto rigere, thi der vankede Gulerødder, Hvideroer og grønne Urter i Overflod.

Men af! de spandt kun altfor hastigt, de deilige Ferie-dage! Her var for mig Landlivets og Frihedens Poesie, i Kjøbenhavn Skolegangens og Formaningernes Prosa, og skjøndt jeg havde et kjærligt Hjem, følte jeg mig underlig forsknt, naar vi kjørte ind ad den mørke Amagerport, forbi Børnehuset og gennem Christianshavns fedtede Gader for at lande paa Hjørnet af Compagnistræde og Knabrostræde, hvor mine Forældre boede, og hvor Tidse havde sit Stade. Jeg havde imidlertid gjort mig nydet hos de gode Folk, og fik oftere Indbydelse til at følge med dem ud et Par Dage ad Gangen. — Jeg havde netop begyndt at efterabe den Kunst, der senere skulde blive mit Levebrød, men jeg kunde ikke komme til at overbevise mig om Resultaterne af mine Bestræbelser, fordi Speilene i vor Sal hang saa høit, at jeg kun med Hovedet kunde naae over Consolerne; hos mine Amagervenner havde jeg derimod Adgang til den statelige Storstue, der stod ensom og alvorlig med fine udskaarne Egeftabe, store Vinnekister, hollandske Indstrifter i Bjælkeloftet, blanke Messingsfabe med bibelske Basreliefer og det store Bord med de plumpe, dreiede Been, lige anvendeligt

til Ffesttassel og til Vagleie: her hang et Speil, der formedelst det lave Loft ludebe stærkt forover og tilloob mig at betragte min hele lille Person; det var accurat, hvad jeg behøvede, for at øve mine Spring; jeg kastede raft Venene ud til Siden og slog Saalerne sammen; det lykkedes fortræffeligt! Gaardens Beboere lønnebe mine Præstationer med eenstemmig Bisalb, og ba jeg viste bløse ungarffe Trin for min Fader, componerebe han en lille Dands, hvori jeg gjorde min Debut paa Hoftheatret.

Det var henimob Slutningen af den langvarige Krigsperiode 1807—1815 med be haarbe Vintre, Dyrtiden, Blokaben, Kapersfarten og fremfor Alt bet forsaldne Pengevæsen med den værbiløse Seddelmæsse, hvoraft ber udrævebe 400 Rblr. Danst Courant til et Par Støvler, 48 Rblr. til et Pund Café og hvor man gav en Kudst 30 Rblr. i Driftepenge! Det politiske Liv var paa den Tid langtfra saa udbillet som nuomstunder; Dagbladene læstes kun sjelden af Landbefolkningen, og bet var igrunben be materielle Tryk, ber i Almuens Kredse føltes og omhandlebe.

De store Begivenheder, som dengang ryfste og ombæltebe Europa, fandt kun ringe Deeltagelse, hvorimob be Ældre endnu vare gjennembæbebe af Grinbringen om Rædselsbagene fra Kjøbenhavnø Bombardement, og bestandig frygtede for et nyt fjendeligt Overfald.

Som et Uspunkt paa hlin mørke Baggrund stob Mindet om Livjægercorpsets Cantonnement i Landbhyerne langs Amagers Kyster. Dette smukke Corps, ber allerede i 1801 var frivillig sammentraadt og havde udmærket sig ved Ubfaldene under Kjøbenhavnø Beleiring, befab i sin Midte mange fortrinlige Kræfter af be forstjelligste Vorgerklasser, beriblandt flere af bet kongelige Theaters Kunstnere, ber forte et ppperligt Humeur med sig, hvilket ikke blot i Kampens Diebliffe virkede oplibenbe, men væsentlig bidrog til at milbne bet Kjebsommelige ved ben besværlige og anstrængende Rystbevogtning.

Vinteren 1808 gjorde formelig Epoke i Amagers Folkeliv ved de hyppige Besøg af dem, der stode i Slægt- eller Venstabsforhold til Rivjægerne; det ene lystige Gilde afløste det andet, navnlig var det ved Fastelavn, at man ret slog Gjakken løs, og de gamle Lege: at slaae Ratten af Tønden, stikke til Straamanden og trække Halsen af Gaasen, bleve ansete for trivielle i Modsætning til de Comedier og Maffesrader, der improviseredes, og hvori den geniale Dupuy var Sjælen og den ledende Tanke. Denne udmærkede Opera-sanger, Violinvirtuos og Componist havde som Overjæger udviist en saa glimrende Tapperhed, at han blev udnævnt til Lieutenant i Corpsen, men paa samme Tid blev det ham bethydet, at Portepéens Værdighed ikke tillod ham fremdeles at optræde paa Scenen! Violinen maatte han derimod producere hvorsomhelst, og da han i den Anledning modtog Ansættelse som Concertmester i det kongelige Capel, opoffrede han sine theatralste Laurbær for den militaire Glæde og Samtidens Borneerthed. Ikke bestomindre fortsatte han i det daglige Liv de Roller, hvori han havde glimret paa Scenen, og man vil paaftaae, at han har repeteret Duetten af Don Juan med mere end een Amager-Zerlina.

Denne poetiske Tid var nu forbi, og Kyskebogtningen overladt til nogle Compagnier af Landmilitzen, men Freden nærmede sig, og skjøndt den hverken var glædelig eller fordeelagtig, blev den dog af Folket hilset med Henrykkelse. Der forestod nu en Familiefest hos mine Amagerfolk: det er bekjendt, at hos Bønder i Almindelighed ligesom ved Hofferne sluttes Giftermaalene ved Overenskomst imellem de Paa-gjældendes Forældre og Børgere med særdeles Hensyn til de materielle Interesser, og navnlig blandt Gaardmandsklassen hænder det ofte, at en gammel Enke faaer en ung Mand og en ældre Enkemand tager sig en ganske ung Pige til Kone; heraf opstaaer, især blandt de Velhavende, endel barnløse Egteskaber, hvorimod de Fattige velsignes med talrige Børneskifte. Denne gang var det alligevel et virkeligt

Inclinationspartie (naturligviis indenfor Gaardmandskrebsen, Gud bevare os for en Mesalliance!). Ane og Naboen Søn Pe'er havde fra deres tidligste Ungdom godt kunnet lide hinanden, og nu var Tiden kommen, da han kunde overtage sin Faders Gaard og sætte Foden under eget Bord. — Bryllupsdagen berammedes, og min Ven Jacob mødte som Brudsvend og Bedemand, opramsende en ziirlig Formular, hvormed han indbød mine Forældre og mig til Gildet, der skulde holdes i tre Dage itræk og i de tre jævnsfides liggende Gaarde.

Løgis var der sørget for i Nabolaget, og Laan af Sølvtoi og andre Requisiter udbedes tilligemed endeel Theatersmhjffer og Jubeler til Brudens Hovedpynt. Det var midt om Vinteren 1815—16 og ved et klart og stille Frostveir, Gæsterne ankom fra alle Kanter i Slæder, Bielsen fandt Sted i Taarnby Kirke, der offredes paa Alteret, og vi kjørte tilbage til Rastrup med Faner og klingende Spil. I alle tre Gaarde bugnede Bordene af Stege, Skinker og Rager. Drillevarer stjænkedes i Overflod, og de første Timer henrandt i taus, alvorlig Travlhed; først henad Aften blev Stemningen livligere, Musiken spillede op, og Krebsen dannedes omkring Brudeparret, der nu skulde træde sin første Dands som Ægtefolk. Den ellers saa djærve og haandfaste Ane stod her i sin lysende Brudebragt med en høitidsfuld Ynde og ustrømtet Blufærdighed, der ligesom forvandlede hende til et ganske nyt Væsen; hun dandsede med ædel Anstand og fæstede saa tillidsfulde Blikke paa sin mandige Brudgom, at Alle brød ud i Beundring, og baade Qvinde og hærbede Mænd fik Taarer i Øinene derved. Nu blev der dandset Sertour, Schyspring, Réel og den uendelige Hopsavals; en corpulent Kromand præsterede en Tøndebaandsdands, men hvad der morede allermeest, var en lille Dreng, klædt i gammeldags Dragt med pudret Parh; han havde en stor Tobaksbaase, der tjente til Bonbonnière og indeholdt Sukkergodt til Damerne og

et Sølvfingerbøl til Bruden. Han løb i det klare Maaneſkin fra den ene Gaard til den anden, fulgt af Ungdommens jublende Skare og spillende en lille comiſt Scene med tilhørende Solodands. Selv den gravitetiſte Sognepræſt maatte offere til den smittende Munterhed, og Drengen bares i Triumph hjem til Brudehuset, hvor han, uden ſelv at ane det, gav Amors Rolle i et Coſtume, der endnu findes i det kongelige Theaters Garderobe og anvendes i Intermediet af Holbergs Maſterade.

Fem og halvtredſindsthye Aar ere henrundne ſiden denne Feſt; de gamle Amagerfolk ere forlængſt gangne til Hvile; Raſtrup har ved Ildſvaaede og Dinbhygning miſtet ſit karakteriſtiſte Præg; Jacob fik ſig en Gaard og en gammel Kone, og Ane, der tidlig blev Enke, giftede ſig om igjen med en ung, raſt Mand. Jeg har ofte mødt hende i Staden og mindet hende om de ſvundne Tider: efter mere end 25 Aars Mellemrum, i hvilket jeg havde bereiſt den ſtorſte Deel af Europa og været en halv Snees Gange i Paris, uden en enefte Gang at have bovet mig udenfor Amagerport, beſøgte jeg Anes Gaard og blev hjertelig modtaget af den gamle Kone, der, ſkjøndt høit oppe i de Halvfjerds, endnu var flink og rørig; hun viſte os hele ſit velhavende Indbo og tog tilſidſt frem af et Gjemme et lille Sølvfingerbøl fra 1816, ſom hun rakte mig med et Smil, der ligesom farvede hendes Aſyn med et Ungdomsſjær. Det var en Erindring fra den lille Dreng, der opførte en improviseret Ballet ved hendes Bryllup, og ſom nu i en fremrykket Alder præſenterer et ſtørre Arbeide under Navn af Livjægerne paa Amager.

Mine første Læreaar.

Theaterbørn i Almindelighed have vanskeligt ved at følge en regelmæssig Skolegang, dels formeddelt Øvelserne og Prøverne, der altid holdes om Formiddagen, dels ere de smaa Hoveder opfyldte af de Phantasier og Konflikter, som Skuespilstanden endog i sin spædste Spire medfører; det var derfor ikke underligt, at Ballettens Elever i min Barn- dom og længere frem, indtil den Tid, da jeg fik tilkæmpet dem en Lærer og en Lærerinde, opvoxede i en Uvidenhed, der knap levede dem Dygtighed til at lase indenad i en danskt Bog og skrive deres Navn, hvorimod de igjennem de mere eller mindre intrigefulde og sølsomme Skuespil erhvervede sig en Art Intelligent og Verdenskundskab, der ikke altid førte til de heldigste Resultater. Min egentlige Skolelærdom var derfor kun tarvelig, og skjøndt jeg allerede tidlig gjaldt for et ret godt Hoved og skulde kunne have egnet mig til solide Studier, blev jeg, i Betragtning af min theatralste Bestemmelse, sat i en privat Eftermiddags-Underviisning, der holdtes af en Hjælperlærer ved Helliggeistes Skole, theologisk Candidat Flindt. Denne Fædresmand, der i sin bestedne Stilling blev et virksomt Medskab i Forsknets Haand til det Vendepunkt, der bragte Digteren Welhavens Fader (senere Biskop i Bergen) til at fortsætte sine Studier i Kjøbenhavn, var selv en Bergenser og en Pædagog efter gammel Stiil, der holdt strengt paa Udenadslæren og haand- hævede sin Myndighed med behørig Tugt og Revselse; dog blev jeg snart hans Yndling og efter et Par Aar Dux i øverste Klasse; kun naar jeg stundom under hans Fraværelse havde moret mine Kamerater og hans mere verdsligssindede Kone med Dandsrepræstationer og mimiske Scener, paadrog jeg mig hans Mishag, og jeg synes endnu at kunne høre ham med sin norske Accent anklage mig for min Moder, sigende: „Den Pokkers Dreng! ligesom han sidder allerbedst ved sin Pectie, springer han op fra Bænken og gjør Caprioler

paa Gulvet." Ambition og Vhst til at producere mig fattebes mig lige saa lidt dengang som senere, og hvad Franskmanden kalder «Amour propre» havde jeg modtaget i Fædreens. Jeg vilde have anseet det for en uafvættelig Skam, i Eghed med flere af mine Meddisciple at møde uforberedt i Skolen, og derfor var jeg allerede i mit ellevte Aar Numer Et i Religion, Geographie og Historie, navnlig udmærkede jeg mig i Foredrag af Taler og Recitation af Vers. At stave udenad og skrive efter Diktat, var igrunden det Eneste, jeg nogensinde har lært af Dansk Gramatik, og jeg fastede mig saa bestemt til den Rettskrivning, som dengang og i den paafølgende litteraire Blomstringsperiode hylledes af vore bedste Forfattere, at jeg ikke senere har kunnet gaae ind paa den Reform, der nu fortiden er bleven paatungen Skolerne, og hvis Motiver jeg i denne tredje Deels sidste Afsnit agter at bekæmpe i en udførlig Artikel. Tydsk Gramatik blev derimod meget methodisk behandlet, og i Sangtimerne bleve vi fortrolige med flere af vore Læreres smukkeste Digte, f. Ex. Waggesens

„Der var en Tid, da jeg var meget lille“.

Ogsaa heri gjorde jeg mig bemærket, men dermed var i Virkeligheden vort Lærecursus færdigt, thi Mathematik og Naturvidenskabene overhovedet var og blev for mig en lukket Bog, hvori jeg senere kun har figget og bladet uden at gennemtrænge dens Indhold. Af skøn Litteratur fandt jeg tilstrækkeligt paa min Faders Boghylde: Suhms nordiske Fortællinger, Wallings store og gode Handlinger, Rahbels Anthologie af danske Digtere, men fremfor Alt Pragtudgaverne af Peder Paars og Niels Klim med Abildgaards og Clemens Illustrationer og endelig Dehlenschlägers begejstrende Digterværker opfyldte min Sjæl i alle de Fristimer, som Dands- og Bæsestolen levede mig; den Indflydelse, som de havde paa min fremtidige Udvikling, har jeg ved en given Leilighed omtalt i et Stambogsblad:

I Holbergs Peder Paars jeg fandt mit første Rim,
 Og Livsphilosophie jeg lærte af Niels Klim;
 Min første Læbskedrik af Yduns Bragabæger
 Jeg nød som Ungersvend hos Adam Dehlenschläger.

Samtidig med mine Fremstridt i Choreographiens alvorlige Genre, der ikke morede mig nær saa meget som de muntre Charakterdandse, blev jeg instrueret i smaa reciterende Roller af den berømte Skuespiller Michael Rosling og optraadte til hans Beneficeforestilling i Hakon Jarl som den lille Erling; Ryge udførte der en af sine Mesterroller og Peter Foersom spillede Olaf Trygvesson; Rosling, der allerede i flere Aar havde været lam i begge Benene, gav siddeende den ellers strøgne Scene, hvor den mystiske Olding Auden fra sin Hule frister Olaf og forsværer den gamle Hedendom. Jeg synes endnu at kunne høre hans strenge Røst, der tilraaber den kristne Drot: Dreng! vil Du lade mine Graner staael og jeg forundrede mig over, at en Skuespiller med en saa udpræget thrønderst Accent kunde i den Grad vække Publicums Sympathie, og dog vare alle hans Samtidige enige i, at saabel han som Schwartz vare uerstattelige i de Roller, hvori de havde glimret. Frhendahl, der altid havde Sarcasmer paa rede Haand, sagde om Rosling: „Hans Tale var hverken norsk eller dansk, vi kaldte det kattedagsst.“ Nok, denne Kunstner efterlod en tom Plads, der først seent blev udfyldt af Nielsen og, mærkeligt nok, af hans Datter sønner, Michael og Wilhelm Wiehe. — Efter Roslings Død, som kort efter Beneficeforestillingen indtraf, blev Lindgreen og Frhendahl mine Instruere, og under deres Veiledning spillede jeg endeel større og mindre Børneroller, blandt andre Dehlenschlägers Lille Hjrbedreng og den affekteert opstruede Heltesøn i Ridderdramaet Johanna Montfaucon. Da jeg havde en ganske smuk Sopranstemme og dertil var musikalsk organiseret, fandt man mig anvendelig paa den kristne Scene, og den duelige Syngemester Ludvig Zinck

bragte mig i kort Tid saavidt, at jeg med Held kunde optræde i Kunzens Operette Kjærlighed paa Vandet med en Vise, hvori jeg røbede Virke dommernes Spidsbubstreg. — Det var nu eengang en staaende Regel, saavel i Synge stykket som i Comedien, at Virke dommere og Præsidenter skulde enten være Narre, Klobrianer eller Skurke, sommetider alle tre Ting paa eengang. Culminationen for min lyrisk-dramatist Carrière var min Udførelse af Abonias Rolle i Salomons Dom, et sentimentalt Skuespil med Sang og Dands, bearbejdet til Musik af Kunzen ved N. T. Bruun; det gik første Gang til Dronning Marias Fødselsdag den 29de October 1817, og var, efter den Tids Fordringer, pragtfuldt udstyret. Nye spillede den vise Salomon, Stage hans Broder Eliphal, Sfr. Astrup den stolte Tamira og den yndefulde Mme. Zind, født Thomsen, Barnets Moder Beila. Jeg, der dengang fyldte tolv Aar, men var temmelig lille af Væxt, skulde forestille et fyvåars Barn og var det bekjendte Tvistsens Æble. Man fandt i mit Spil saa megen naturlig Følelse og i min Sang et saa smeltende Foredrag, at Festens stive Etikette blev aldeles forglemt, og saavel fra Kongelogen som fra den med et Gallapublicum fyldte Tilskuerplads tordnede Bisafds-salver mig imøde. — Stykket blev Saisonens Guldfugl, og min Romance: „Moderen med sjunkne Vinger“ i flere Aar derefter en Yndlingsang for Børn og sølsomme Forældre.

Der blev nu for Alvor delibereret om, hvilken af Scenens Muser jeg skulde tilhøre; thi foruden min boielige Synge stemme besad jeg en eiendommelig Gave til at efterabe de forskjelligste Dialekter og derhos det morsomme, men farlige Talent, at gjengive Skuespillernes og Sangernes Declamation, Foredrag og Gebærder, Alt med et lille Anstrøg af Latterlighed.

Mange raadede min Fader til at bestemme mig for den dramatist Kunst eller idetmindste for den paa hiin Tid saa yndede «Opera comique»; men deels satte min Fader sit

Fag øverst af Alt, deels var saavel min Stemme som min Person i Drengaalderens Overgang, og endelig begyndte allerede da den Ulempe at gjøre sig gjeldende, som senere gennem hele mit Liv har hæmmet min Lyst til at udvikle mine Ideer i velklingende Phrafer; thi uden egentlig at stamme i daglig Tale, er jeg nødsaget til at gaae afveien for visse Consonnanter, der true med at sætte mig i en pinlig Forlegenhed, til Straf for den parodiske Færdighed, hvormed jeg som Dreng morede mig selv og Andre.

Der var alligevel Noget, der talte for en forandret Carrière: thi Balletten, der efter Galeottis Død havde tabt endeel af sin forrige Glans og Anseelse, ikke blot fordi dens Repertoire var udspillet, men fordi de udøvende Kræfter vare blevne gamle og den hele Genre mindre lempet for den yngre Slægt — bekæmpedes dengang som nutilbogs af den samme Tendens, der, støttende sig til æsthetiske og finansielle Fordomme, stadig underminerer denne festlige Kunstbranche. Det lykkedes virkelig for en Tid at tvinge den ned til det lavest mulige!

Terpsichore fejrede alligevel! Med Blikket fæstet paa Fremtiden og, sandt at sige, paa Ulandet, fortsatte vi de Øvelser, der skulde uddanne mig til Dands, og den Bevidsthed, at min Kunst havde det væsentlige Fortrin fremfor den dramatiske, at tale et Sprog, der forstodes over den hele Verden, forøgede min Energie og opfyldte mig med de lyseste Forhaabninger. Dertil kom, at flere fremmede Dandsere paa deres Reise til og fra Stockholm kom igjennem Kjøbenhavn og optraadte med Bisald paa det kongelige Theater; blandt disse udmærkede sig især Theresa Ginetti og Filippo Taglioni (Fader til den senere saa berømte Marie Taglioni), og af deres Præstationer erfarede jeg, hvad der endnu kunde udrettes indenfor Virtuositetens Omraade (Smag og Udtryk havde min Faders Skole forud for deres.) Det gik nu Slag i Slag med at lære Alt, hvad der kunde bidrage til at befordre min kunstneriske Ud-

vikling. Fransk lærte jeg med min Broder; thi endstjøndt jeg som Barn havde lært at fremplappre nogle smaae Phrafer med taalelig Accent, kunde jeg, i mit tolvte Aar, endnu hverken læse, tale eller forstaae dette Sprog. Jeg fik en Tegnelærer, der aabnede mit Øie for det Skønne og Maleriske; Musikken, som jeg tidligere havde hørt under temmelig tarvelige Lærere, fik nu et nyt Sving ved Werschalls frugtbringende Underviisning, der i et Par Aar bibragte mig en ikke ringe Færdighed. Det var paa den Tid (1819—20), at Fondet „ad usus publicos“ tilbeelte rigelige Højskolestipendier, og et saadant tilfaldt den fortrinlige Violinspiller til videre Uddannelse under Tydsklands og Frankrigs store Mestre. — Werschall raadede nu min Fader til at ansøge hos Frederik den Sjette om en lignende Understøttelse for sig selv og for sin haabefulde Søn, og da vi Begge vare velsete af den kongelige Familie, blev Ansøgningen allernaadigst bevilget, og den 2den Mai 1820 tiltraadte vi

En Reise til Paris.

„Jeg glemmer aldrig den Reise!“ Skulde derfor Beskrivelsen lide af Geert Westphalerske Omstændelighed, maa det navnlig tilskrives den Gamles Betragtning af de Indtryk, som Unglingen modtog paa sin første Udflugt i en hidtil ubekjendt Verden.

Min Fader, der just fyldte sit tredsindstyvende Aar, vilde nu atter gjensee sit Fædreland efter 22 Aars Fraværelse, i hvilket Tidrum saa mange vigtige Begivenheder havde fulgt paa hinanden. Jeg gik med ham som hans Benjamin. Efter en taarefyldt Afsted med min Moder og mine Søstre begave vi os ombord paa Danmarks første og eneste Dampskib, det lille Caledonia, der ikke løb mange Knob i Bagten, men lagde sig for ondt Veir tilankers ind

under Falfter, hvor vi overnatte, og først næste Dags Aften ankom vi til Maalet for Geerts Valfart: Kiel, hvor vi bleve modtagne i Havnen med Hurraraab.

Næste Morgen gik det med en saakaldet Extrapostbefordring ad Hamburg til. Vi havde flaaet os sammen med en gammel Capelmusicus og hans originale Kone, en født Bornholmerinde; de skulde reise til Mandens Fødeby Erfurt, for blandt hans Slægtninge at søge sig en Arving, da de selv ingen Børn havde; han maatte altsaa forstaae sig paa de forstjellige Møntsorter, der voldte min Fader endeel Bryderier, og han blev udseet til vor Kassamester; men desværre løb det rundt for ham i Beregningen af lybske Schilling og danske Rigsbankmarker, saa Konen tilsidst maatte erklære ham for udhygtig til alt Andet end til at traktere en Contrabas; nu blev det mig, der skulde besørge de løbende Udgifter, og det lykkedes mig temmelig hurtigt at sætte mig ind i den forvirrende Omvevling af Species, Courant, Dritteler, Gute-, Neue- og Marien-Groschen og rhinske Gulden, indtil vi endelig naaede den franske Grandse og den bekvemme Regning med Francs og Centimes. Det vil forekomme den yngre Slægt, der nu tilbagelægger Jernbaneveien fra Kiel til Hamburg i 2½ Time, eventyrligt at erfare den Vangsamhed, hvormed man paa hiin Tid kom frem gjennem den grimme Deel af Holsteen, hvor Sand, Vand og Morads dannede Roget, der bar Navn af Landeveie. Vi maatte holde Kæst i Bramstedt og kom først næste Middag til Hamburg, hvor det Første, der mødte vore Bine, var Sløifningen af de gamle Bolde, som senere forvandledes til de skønneste Spadseregange og Haveanlæg.

I de to Dage, vi opholdt os i Hamburg, besøgte vi Stadt-Theatret paa Gänsemarkt, en meget uanseelig Bygning, men hvorfra var udgaaet de berømteste tydske Skuespillere og, mærkelig nok, den første tydske Opera. Vi saa et stort Ridderdrama *Clorinde und Tancred* oder *die Befreiung Jerusalems* og næste Aften *Rabale und*

Liebe af Schiller. Vi bemærkede blandt de Udførende: Lebrun, Jacobi, Glog og Kühne (Venz), hvilken Sidste umiskjendelig havde tjent vor Ryge til Forbillede ved hans første Fremstillinger. Vore Spadseretoure udad Hamburgerberg førte os til Altona. Uagtet vi dengang havde Schleswigholstenst Courant, Ditto Cancelli og Ditto Prælat- og Ridderstab, kjendte man endnu Intet til den politiske Schleswigholsteinisme, thi naar man kom indenfor Altonas Tjerngitterport, hed det: „Nun sind wir in Dänemark“, og selv Hamburgerne, der ikke havde glemt vore Troppers Samvirken med l'inexorable Davoust, nærede ingen Bitterhed imod de Danske, men forberedte endog Frederik den Sjette den smukkeste Modtagelse.

Broen, som de Franske havde bygget over Verne i Elbmundingen, var af høist borneerte Hensyn borttagen, og en langsomt seilende Ewert besørgede Overfarten til Haarb- burg i det Hannoverske; herfra gik en græsfelig Vor af en Dilligence over Lüneburg og Celle gennem en Hede- strækning, der nu tildeels er opdyrket og skovbeplantet, men paa den Tid gav et træffende Billede af Ørkenen Sahara. Reisen gik Fod for Fod; Schwager o: Postillonene, spadserede ved Siden af Vognen med Piben i Munden, og naar man spurgte ham, hvorfor Viene vare saa slet holdte, fik man sædvanligviis det Svar: „Die Franzosen sind zu frühe weggegangen!“ Endelig efter halvtredie Døgn dræbende Kjørsel med Ophold i Lüneburg, hvor vi fik Tid til at besee den bekjendte Saline, og i Celle, hvor vi besøgte Dronning Caroline Mathildes Grav, naaede vi en mere frugtbar Egn og Byen Hannover.

I denne Hovedstad, hvor Hertugen af Cambridge residerede som Storbritanniens Vicekonge, saae vi de fra 1807 bekjendte hannoveranske Soldater exercere paa engelsk Maneer; vi spadserede til det smukke Lyftsloot Herrnhäusen og besaae de prægtige Stalde og Drangeriet. I Theatret hørte vi Mozarts Vortførelsen fra Seraillet, hvori Gerstäcker

gav Belmonte og Fräulein Campagnoli Constance; denne Sangerinde var en Datter af den i sin Tid saa berømte Violinspiller, der nu fungerede som Capelmester, og med hvem min Fader fornøiede et gammelt Bekjendtskab fra Stockholm.

Efter et Par Dages Ophold gik Reisen til Cassel ad vel anlagte Veie og gennem behagelige Egne, forbi Göttingen og ind i de skovbevogtede Harzhjerger. Det var med en vis høitidelig Følelse, at jeg for første Gang i mit Liv besteg et virkelig Bjerg med Steenklipper og rislende Elve, og der blev forundt os Velighed til en Fjeldvandring tilføds, for at lette Hestene den tunge Opadfsjorsel. Det var netop en tidlig Morgenstund paa Christi Himmelfartsdag, da vi i det skønneste Foraarsveir fra Høiderne ved Münden kunde see Cassel ved den i Solstraalerne glimrende Fulda. Vi hørte i det Fjerne Kirkeklokkerne, der kaldte til Gudstjenesten, og min Fader, der i saadanne Dieblikke altid følte sig greben af Andagtsens Begeistring, trykkede mig til sit Hjerte med et Udbrud af Æmhed og Glæde. — Cassel var ham kjær fra hans Ungdoms Tid; thi her havde han fra sit 16de til sit 20de Aar været engageret, tilligemed sin Søster Julie, ved den fortrinlige Ballet, der i Aarene 1770—80 holdtes af den gamle Landgreve, den Samme, der i Righed med Danmarks fjerde Frederik leverede Subsidietropper imod visse Millioners Udbetaling, med den Forfsjæl, at England honorerede sin Gjeld for Æsistancen i den amerikanske Frihedskrig, hvorimod Spanien endnu er i Restance baade med Capital og Renter for Danmarks Tilgodehavende fra Successionskrigen i Begyndelsen af det forrige Aarhundrede.

Her havde Jerome Bonaparte som Konge af Westphalen holdt sit glimrende Hof, og det malerist beliggende Slot Wilhelmshöhe var endnu opfyldt af Minder fra hiin lystigt bevægede Tid. Ingen anede, at under disse med allegoriske Billeder malede Plafonder skulde et halvt Aarhundrede senere en Vtling af den samme Stamme sidde som

Krigsfange, slagen, ydmyget, svækket paa Legeme og Sjæl, forskudt og forbandet af den samme Nation, der med et Stemmeantal af otte Millioner havde kaaret ham til Keiser, og hnet af Europa, der i atten Aar med spændt Opmærksomhed havde lyttet til hans Ord som til et Orakel, ja endog lagt Betydning i hans Taushed!

Det gamle Hessen-Cassel var nu atter kommet i sin forrige Gænge; Reactionen efter det Napoleonste Herredømme var saa fuldstændig som muligt, og den gjenindsatte Churfyrste Wilhelm havde drevet «l'ancien régime» saa vidt, at Militairet maatte iføre sig den gammeldags Mundering med Stangpidst i Nakken! For Resten havde „der alte Geizhals“, som de kaldte ham, arvet sine Forfædres Byggelyst og anvendt betydelige Summer, ikke blot paa det lille Bjergslot „Die Löwenburg“ med en Samling af Baaben, Meubler og Husgeraad fra Ridbertiden, men navnlig paa det projekterede Residents-Palads „Die Cattenburg“, der under hans Efterfølger blev staaende ufuldbendt som en Ruin i Smag med vor Marmorkirke.

Vi boede paa den store Plads, hvor Echoet gjentager sig otte Gange, naar Vægteren raaber eller Vagten træder i Bevægelse. Min Fader opfriskede mange kjære Erindringer og fandt endnu adskillige gamle Folk, der havde kjendt ham i hans Ungdom, blandt Andre to Søstre Bourguignon, med hvem han havde spøgt som Smaapiger, og som nu vare bedagede Matrouer; de modtog ham med et Udbrud af Forundring, blandet med Bæmde; de havde kjendt hans Moder, der allerede i Begyndelsen af dette Aarhundrede var død i Cassel, som hun havde valgt til sit Opholdssted, og hvor hun indtil det Sidste havde oppebaaret en aarlig Pension af sin Søn. Vi spurgte forgjæves efter to Familieportraitter, nemlig det ene af min Bedstefader, Amable Louis (ansat ved Armeens Intendantur), der andet af hans ældre Broder Pierre Verôme (Garde du Corps de la Compagnie de Luxembourg og Ridder af Sanct Ludvigs

Ordenen), men ved en skjodesløs Behandling af Dødsboet vare de formodentlig blevene solgte til en Marstrandiser og fra hans Bod vandret ud, for at pryde Væggene i en eller anden vestphalsk Bondestue.

Vi bleve fire Dage i Cassel og feirede den 19de Mai, min Faders 60de Fødselsdag. Vi gjorde vor Opvartning hos den unge og nydelige Prindsesse Charlotte af Danmark (gift med Prinds Wilhelm af Hessen); hun modtog paa det venligste sin forbums Dandselærer og fremstillede for os sine yndige smaae Børn, hvoraf den allerhyggste var vor nuværende Dronning.

Theatret stod ikke i nogen særdeles Flor eller Anseelse, da den gamle Churfyrste ikke yttrede Smag for de sceniske Kunster; vi bivaanedes alligevel en Forestilling af Bùrgers „Die Schuld“, hvori en af Tydsklands bethdeligste Skuespillere, Zählhas, optraadte i Hovedrollen som Gæst.

Paa Veien til Frankfurt am Main mødte vi hele Skarer af Studenter fra Marburg og Gießen, ifklædte phantastiske Dragter, bærende Schlägeren ved Siden og og svingende Ziegenhaineren med det Forsæt at drage til Mannheim for at befrie den germaniske Brutus, Røgebues Morder, Sand, men igrunden for at være Vidne til hans Henrettelse, der fandt Sted i de samme Dage. Ober Frankfurt og Mainz kom vi til den franske Grændse ved Saarbrücken og bleve befordrede med Dilligencen af «Messageries Royales» til Metz. Vi følte os nu saa godt som hjemme paa fransk Jordbund; det kjære Sprog, skjøndt med en lidt haardere Udtale, tonede os venligt imøde, og paa Fæstningens Glacis hørte vi de Commandoord og de Hornsignaler, der saa ofte havde ført Franskmændene til Seir. Waterloo og de Allieredes Invasion thynge endnu paa de Tappres Sind, men det var dem en Trøst, at Metz endnu aldrig havde været taget, hvorfor de med Stoltthed kaldte denne befæstede Stad Komfruen, la pucelle.

Reisen igjennem Lothringen og Champagne til

Paris, der nu for Tiden tilbagelægges i en halv Snees Timer, fordrede dengang to Dage og to Nætters uafbrudt Kjørsel med ganske korte Ophold i Verdun, bekjendt for sit Sukkergodt, og Eprenay, berømt for sin stummende Nektar. Jeg lærte paa denne Tour at kjende de eiendommelige, nu næsten forsvundne Typer af vigtige og vittige Conducteurer og af ridende Postillonner med store Kanonstøvler, bandende og smeldende med deres Knaldepistfe, hvormed de gabe Forestillinger à la Lonjumeau, men tillige mishandlede de galopperende fem Heste paa den brutaleste Maade. Det gnistrede henad den brolagte Kongevei, som da Thor og Loke fore til Iothunheim; vi vare nærved at quæles af Støv og Hede i den tætbeplakkede Kareth, og endelig den tredie Morgen efter vor Affart fra Metz rullede vi (den 25de Mai) ind i Paris gjennem La Vilette og den grimme Forstad St. Martin — en kun lidet indbydende Deel af den store Stad! — og havnede i Dilligencegaarden ved Rue Notredame des victoires.

Paris i 1820.

Denne mærkværdige Stad, der igjennem Aarhundreder i flere end een Henseende har været Gjenstanden for Europas Opmærksomhed, og hvorfra Ideer og Bevægelser ere udgaade med uimodstaaelig Indflydelse paa Stemninger og Tilstande i den øvrige civiliserede Verden, denne Stad syntes paa hiin Tid at ligge langt fjernere fra os end nuomstunder, da man ad Jernbanerne i al Mågelighed kan tilbagelægge Veien i mindre end otte og fyrrethve Timer, hvorimod dengang et Brev behøvede med Courreepost elleve Dage og kostede over en Rigsdaler i Porto! Folk, der reiste til Paris, bleve betragtede med en vis Beundring, og naar de kom tilbage

til Kjøbenhavn, spurgte man, ligesom i Holbergs Jean de France: Hvorledes seer han ud? som ventede man en total Forvandling i Manerer og Klædebragt.

Uden at gaa langt tilbage i Historien, maatte man saasnart man satte Foden indenfor Parises Mure ubilkaarlig føle sig berørt af de Minder, der saa at sige ved ethvert Skridt traadte En imøde; medens den gode, gamle Byrktid fremtonede stille og fredelig i Quarteret Le marais, der syntes aldeles uberørt af Begivenhederne, brusede en urolig Folkemasse i Forstæderne St. Antoine og St. Marceau, hvor man endnu kunde møde Ansigter fra Guillotinefesterne. Palais-Royal talede om Frihedens første Begeistring, men Place de Grève og de Louis XV om Revolutionens Rædsler, Vendôme-Colonnen om Napoleons Seire, Tuillerierne om Skjæbnens Omstiftelser og endelig Ludvig den Hjortendes Triumfbue St. Denis og St. Martin om Frankrigs Ydmygelse ved de Alleredes Indtog.

I Kraft af Legitimiteten og ved Hjælp af 300,000 fremmede Bajonetter vare Bourbonerne atter vendte tilbage, og Ludvig den Attende havde bestegit sin Faders Throne; Chartet, som han af Rigsstabs og Overbeviisning havde octroheret Frankrig, var i Aand og Form en saa liberal Grundlov, at Nationen, der efter 25 Aars Omvælgninger af Revolution, Krig, Militairdespoti, blodige Seire og Nederlag sukkede efter Fred, kunde føle sig tilfredsstillet; man var i Virkeligheden træt af det Napoleonske Regimente, og den uafslægtige Opofring af Mennekkeliv havde kastet et Sørgeslor over en Mængde Familier; det vilde derfor have været let at vinde det franske Folk, dersom ikke Kongens Omgivelser, der meest bestod af hjemvendte Emigranter og uforbederlige Tilhængere af l'Ancien régime, bestandigt havde modarbejdet hans gode Hensigter. Ikke blot, at de med nudstelteligt Nag bevarede deres egne bittere Minder, men den Hæder, Frankrig havde tilkæmpet sig under deres Fraværelse, var dem en Torn i Øiet, den trefarvede

Fane blev anseet som et Oprørstegn og ombyttet med den hvide Dug, Vinietropperne bleve iførte hvide Uniformer, og Garden, der tildeels bestod af Reiser tidens Veteraner, maatte dele Bagttjenesten med hvervede Schweizerregimenter. Alle Mindesmærker fra Napoleons Tid fik andre Navne, og den af Regjeringen understøttede Presse beslittede sig, paa enhver Maade at ned sætte Alt, hvad der med Rette havde illustreret det faldne Keiserdømme. Dette kunde ikke Andet end krænke den nationale Følelse og frembringe en Reaction til Fordeel for Fangen paa St. Helena, hvis Martyrium udfønte de begangne Feil, og som i Stilhed blev Gjenstand for en Tilbedelse, der indtil videre dulgte sig under den liberale Oppositions Mæske.

Hertugen af Berry, Kongens Neveu og Greven af Artois's yngste Søn, var den 13de Februar falden for en Snigmorders Dolk i det Dødblik, da han vilde stige i Vognen ved Udgangen fra den store Opera i rue de Richelieu. Denne stræffelige Begivenhed ramte det Bourbon'ske Huus i det stolteste Forhaabninger, thi den livsglade og energiske Prinds var udseet til, om ikke selv at beklæde Frankrigs Throne, saa dog at befæste Dynastiet, fordi hans ældre Broders, Hertugen af Angoulêmes Ægtefælle med Ludvig den Sættendes Datter var barnløst, hvorimod hans med den unge sicilian'ske Prindsesse lovede et talrigt og kraftigt Afkom. Det var netop denne Udsigt, der drev en fanatist Haandværksvend Louvel til denne Udaad. Forgjæves søgte man at udspæide Misgjerningens Kilde og Forgrening i en mulig Sammen-spørgelse eller om den havde sin Grund i en personlig Hævn, fremkaldt ved Prindsens opbrusende Sind eller galante Eventyr; Morderen blev ved at paastaa, at han alene uden Medvidere havde udført sin Handling af Had til Bourbonernes Dynasti, som han ansaae for uværdigt til at herske over Franskmænd. Ethvert andet Spørgsmaal besvarede han koldblodigt med: «Tel est mon système!»

Denne sørgelige Catastrophe var ganske nærved at for-

styrre hele vor Rejseplan, da Rytet gif, at Forestillingerne paa Operahuset aldeles skulde ophøre, og det var netop af disse, vi ventede vort egentlige Udbytte. Det blev imidlertid anderledes besluttet, og, underlig nok, i Modsætning til, naar et helligt Sted paa en eller anden Maade bliver profaneret, at der skeer en Renselses-Process, sandt man her, at da den døende Hertug havde modtaget den sidste Olie i Operaens Foyer, burde dette hedenske Tempel nedbrydes og jævnes med Jorden og paa dets Grund oprejses et Monument expiatoire. — En Udsoning — for hvem?

Muser og Gratier, Halvguder, Nympher og Amoriner bleve nu henviste til en mindre Skueplads: Théâtre Favart, og her var det, at min Fader og jeg skulde søge Gjenstanden for vor kunstneriske Stræben.

Den i Sammenligning med den tidligere temmelig indskrænkede Scene tillod hverken storstilede Operaer eller Balletter af betydeligere Dimensioner at produceres, hvorfor Repertoiret begrænsedes, og vi i en vis Grad bleve stufede, men paa den anden Side gavede de mindre Operaer Anledning til talrigere Balletforestillinger, vistnok af en mindre pragtfuld Art, men fuldkommen stiklede til at fremhæve betydelige saavel mimiske som choreographiske Talenter, nemlig Dandserne Albert, Paul og Ferdinand, Damerne Fanny Bias, Noblet og den for sin udmærkede Mimik saa berømte Vigottini. Balletten hævede paa den Tid en uomtvistet Forrang for Operaen, der, uagtet den eiede fortrinlige dramatiske Sangere som Pais, Derivis d. Æ., Mourrit d. Æ. samt et Par gratieuse Primadonnaer som Damerne Albert og Grassari, dog fattedes Kunst og Methode, og i Modsætning til Italienerne, som dengang sang blidt og behageligt, anstrængte deres Lunger til voldsomme Stemmeudgydelser, — en Uvane, der nutildags har taget Overhaand og næsten overalt fortrængt «Il bel canto».

Allerede den første Aften efter vor Ankomst gif vi hen i Operatheatret, der dengang benævnedes Académie Royale

de Musique; man gav Rousseaus Iyriste Idyl *Le devin du village*, Les prétendus af Moline og Gardels nyndige Ballet *Le Jugement de Paris*. Vi havde kjøbt Billetter og valgt vore Pladser midt i Parterret uden at ane, i hvilket Selskab vi befandt os. Dandsene fulgte glimrende paa hverandre, og min Fader, som gammel Kjender, gav sin Tilfredshed tilkjende ved smagfuldt Haandklap, men til Høire og Venstre lod Knurren, og brede Diekast lynede os imøde; thi den reglementerede Applaus havde sine pointerede Steber, der blev angivet af en bredskuldret Chef, der ikke taalte noget uberettiget Initiativ. Det gik nu op for os, at vi havde taget Sæde i Kjørnepunktet af *Claqueur-Compagniet*, og da saa Dage derefter vor Minister, Grev Waltersdorff, skaffede os fri Entrée, holdt vi os i tilbørlig Afstand fra Bisalbs-Maskineriet.

Det kun lidet afvejlende Operarepertoire bestod foruden de ovennævnte af følgende Enakts-Operaer: *Aristippe* af Rodolphe Kreüger, *Le rossignol* af Lebrun, *Aspasie* af Dausfoigne samt af større Arbejder *La caravane du Caïre*, *Panurge* og *Anacréon* af Gretry og *Oedipe à Colonne* af Sacchini, alle med indlagte Dandse-Diversifisements. Aftenen sluttedes i Almindelighed med en Ballet, og vi saae *Flore & Zephire* af Didelot, *Paul & Virginie* og *La servante justifiée* af Gardel, *Le carnaval de Venise*, *L'épreuve villageoise*, *Nina* og *Clary* af Milon. Denne sidste Ballet var Saisonens fornemste Nyhed, indeholdt en Mængde smukke Momenter og gav ligesom i *Nina* Mlle Bigottini Leilighed til at udfolde et mimisk Udtryk, der henrev til Begeistring og erhvervede hende Navn af Ballettens Mlle Mars. En yngre Balletmester fra Wien, Aumer, gav *Les pages du Duc de Vendôme*, der blev fortrinlig udført og senere efterfulgtes af en Række effektfulde Arbejder, hvoriblandt Søvngængersken først kom frem i 1827. De fleste af disse Balletter vare efter den Tids Fordringer Bearbejdede

efter ældre Skuespil og Syngestykker, men udmærkede sig ved overordentlig Smagfuldhed og hyperlig Dandscomposition.

Med Undtagelse af Austerlig- og Sena-Broerne (omdøbte til Pont du Jardin des plantes og des Invalides) af Rue de la Paix og Rue de Rivoli samt enkelte under Keiserdømmet paabegyndte og ufuldendte Pragtbygninger, fandt min Fader sit gamle Paris, hvad det Ydre angik, næsten usforandret. De berhgtede Lanterner hang paa deres vante Plads; de samme Kjøretøier, der førend Revolutionen havde befordret de Ryttsfarende, og de samme Karrer (Tom-bereaux), der havde læssevis ført Rædselsperiodens Offere til Guillotinen, rullede forbi, forspændte med elefantlignende Trækkeheste, hvis tunge Trav i Rendestenen, der overalt laae midt i Gaderne, oversprøitede Fodgængerne, der intet Fortog havde at sige til. Palais-Royal med sine glimrende Boutikker og speilbesatte Cafés husede endnu som før i sine øverste Etager Kaffen og Fortvibelsen, og medens Spillebankerne florerede og betalte et Par Millioner i Afgift til Erkebispedømmet, spadserede halvlædte Damer af et tvethdigt Udseende og med utvethdige Drb og Gebærder gennem Havens Gallerier. Fra de underjordiske Hvalvinger, der rummede Huler som Café des Aveugles og Jardin d'Italie gjenløb Trommehvirvler, Clarinetter og høse Syngestemmer, Alt som for to og thye Aar siden.

Med Hensyn til Costumet og Folkelivet havde Moden, Tiden og Omstændighederne ganske anderledes gjort deres Indflydelse gjelpende: Carmagnol-Trøien og den pnygtige Hue havde veget Bladsen for Blousen og Rastjetten. «Monsieur» og «Madame» klang atter istedetfor de republikanske «Citoyens» og «Citoyennes». De fine Folks Paaklædning havde allerede flere Gange skiftet Snit, Farve og Charakter og udfoldede en Elegance, -der af Nutidens Fashion vilde betragtes med Forundring, ja med ironiske Smil, imod at den selv om et Par Decennier hjemfalder til Latterlighed.

Foran de ældgamle Kirker, der havde døiet megen

Vanhelligelse, og hvis billedsmykkede Facader endnu bare Præg af en rasende Bøvels Vandalisme, laae knælende, bedende og tiggende en Flok ældre Mænd og Qvinder, hvis Ansigter, gjennemfurede af Videnstaber, tydede paa, at her kunde man finde Typer af September-Vødler, ivrige Tilhørerinder ved Blodtribunalet og flittige „Tricotteuser“ ved de daglige Henrettelser. Medens deres Blikke hævede sig mod Himlen og atter sænkedes mod Jorden, opramsede de snøblende en Mængde Paternostre og alenlange Vitanier. Gud alene ransager Hjerterne; maaskee var det virkelig angrende og ombendte Syndere, — maaskee kun en Scene- forandring i deres bevægede Livsdrama!

En anden mere pragtfuld Sceneforandring fremstilledes faa Dage efter vor Ankomst ved de storartede Processioner i Anledning af «La fête Dieu» (Christi Vegemøst). Min Fader, der havde bivaanet Directoriets Saturnalier og havde hørt sine Venner beskrive Indvielsen af Fornuftens Gudinde, maatte naturligvis finde Overgangen slaaende, og dog havde Billedet beholdt sit theatraiske Præg, idet de selv samme Gobelinstapeter, der paa hiin Tid prydede begge Sider af Veien fra Tuilleriesne til Cathedralkirken, endnu vare udhængte og fremstillede Momenter, der just ikke stod i Analogie med Dagens Høitidelighed; der var f. Ex. fremstillet baade bibelske og profane Sujetter imellem hverandre — Judith og Holofernes, Herkules og Omphale, Ioth og hans Døttre, Perseus og Andromeda m. fl. — Gjennem en dobbelt Haie af fransk og schweizerisk Garde drog flere Afdelinger Tropper med klingende Musik, fulgt af hele Batailloner Præster og Kanniker (Størstedelen Statister o: udklædte Røgfolk af Ligbarer- og Tjenerclassen), Munkesandtes endnu ikke, men lange Rækker af hvidklædte, unge Piger med Voksjerter og Blomsterkurve; en heel Stab af Hofmænd og Generaler i Galla-Uniform, samt en Skare Chordrenge med Røgelsekar, omgave den prægtige Baldakin, under hvilken Erkebispens du Quelen bar det Allerhelligste

i en med Diamanter rigt besat Guld-Monstrans; de nedhængende Flige, saavel af de hellige Bannere som af Valbafinens Thronhimmel, bares i Forening af Emigrationens Udvalgte og de samme Hertuger og Marschaller, der havde bivaanet Napoleons og begge hans Keiserinders Kronings-Ceremonier. Paa mig gjorde det Hele et imponerende Indtryk, og langtfra at anstille de Betragtninger, der i en modnere Alder have paaetrængt sig mig, lod jeg en velbillig Nabo blandt Tilskuerne udpege mig de meest fremragende Personligheder, der foruden Kongens Broder, Greven af Artois, og dennes Søn, Hertugen af Angoulême, bestod af Navne som Marschallerne Soult, Victor og Suchet, Generalerne Laureston, Bajol, Molitor og Maison; Emigranternes Cornphæer brøde vi os ikke om. Der var flere Hvildepunkter, blandt andre ved Kirken Saint Germain l'Auxerrois, foran hvis Indgang var opreist et provisorisk Altar, fra hvilket der læstes Messe og uddeltes Belfignelse, medens de samme Klokker klemte, der i sin Tid havde givet Signalet til Bartholomæusnattens Blobber! Toget fortsattes over Pont-neuf til Notre Dame Kirken under Kanontorden og Afhyngelsen af Hymner, der, formodentlig for at vinde større Popularitet, gik paa temmelig bekjendte Operamelodier. Stemningen blandt den tætsluttede Folkesmasse er ikke let at forklare eller udgrunde, men Holdningen var exemplarisk; Hovederne blottedes og Knæene bøiedes, som om det havde været i selve Rom.

Kort Tid derefter blev Morderen Couvel under en stærk Escorte af Cuirassierer og Gensdarmes ført til Rettestedet. Den nysgjerrige Hob strømmede til Grevepladsen, Mange i den Forventning, at skulle nyde et Skuespil, som dengang Ravailiac og Damiens bleve henrettede, men et Gode havde alligevel Revolutionsfanatismen indført, nemlig „Døden uden Pinsler“. Det Instrument, hvorpaa Marat og Robespierre i Frihedens, Lighedens og Broderstabet's Navn havde grundet deres Tyrani, og som havde krævet

uafhængige Offere i Tusindvis, lod nu kun yderst sjelden høre fra sig, og denne Gang — kun et enkelt Træk, og den menneskelige Retfærdighed var steet Fjeldst.

Vor Reises egentlige Formaal, nemlig Udbannelsen af mine Anlæg for Dandsen, blev ikke forsømt. Vi besøgte flittigt de forskjellige Classer, hvor Coulon, Maze og navnlig den berømte Bestris gav Underviisning; overalt bleve vi modtagne med den største Venlighed, da Alle troede, at det var min Faders Hensigt at sætte mig i Skole i Paris; det var imidlertid ikke faldet Nogen af os ind; mine daglige Øvelser fortsattes under min Faders Veiledning, dels paa Musik=Conservatoriets lille Theater, dels paa den gamle Operascene, hvis Redbrydning endnu ikke var paa=begyndt. Jeg opsnappede en heel Deel ved at see paa de udmærkede Solodansere, og hos Kunstnerparret Baptiste Petit lærte jeg flere smukke Pas af Balletten Flore & Zephyre, som skulde tjene mig til Debut ved min Hjemkomst til Kjøbenhavn, men Paul Funch, skjøndt allerede temmelig paa Retour som Danser, kom netop paa den Tid til Paris, samlede i Hast nogle Fragmenter saavel af ovennævnte Ballet som af dens Melodier, og skyndte sig hjem førend os for at lave et Divertissement, som han kaldte Zephyr og Flora og udgav — efter den ofte fulgte Praxis — for sin originale Composition. Mine Fremstribt vare ikke ubetydelige, og da jeg fra min tidlige Theaterbane havde erhvervet en vis Routine og besad et sjæleligt Udtryk, som de franske Elever savnede, endstjøndt de i Færdighed stod langt over mig, blev jeg rost af Mange, og Marie Taglionis Moder, en Datter af den svenske Operasanger Carsten, stillede mig som et Exempel for sin endnu uudviklede Datter, der senere blev verdensberømt og det Forbillede, hvorefter jeg engang som Lærer skulde uddanne mine bedste kvindelige Elever.

Blandt min Faders gamle Venner og Kunstfæller fandt vi en hjertelig Modtagelse, og selv hos den yngre Slægt

vandt han levende Sympathie ved sin noble Personlighed. Vor Minister Waltersdorff, der i sin Tid havde været Theaterchef, viste os stor Forekommenhed; (desværre døde han under vort Ophold i Paris); i den svenske Gesandt Grev Løvenhjelms mødte min Fader en Ungdoms Bekjendt fra Gustaf den Tredies glade Tid i Stockholm. Digteren Desaugiers og Rigmanden Delamarre, der Begge for mange Aar siden havde opholdt sig i Kjøbenhavn, den Første som Legationssecretair, den Sidste som Commissarius for den franske Republik, kom os imøde med overordentlig Venlighed, og vi traf oftere sammen med den gamle General Lenormand de Brettevillle, der var en af de Faa, der ikke bevarede Emigrationens Bitterhed.

Med gamle Heiberg levede vi paa den allerbehageligste Fod, og hans Søn, den geniale Johan Ludvig, der var en fuldkommen Pariser, dirigerede vore Udflugter til Sèvres, St. Cloud og Versailles. Ved disse Leiligheder slog vi os sammen med flere notable Danske, som f. Ex. Dr. phil. H. N. Clausen, Capt.-Lieut. P. M. Tuxen, Kammerraad Bang til Nørager, Mathematikeren v. Smidten og Æstetikeren Peder Hjorth. Denne Sidste, der paa sin Reise igjennem Tydskland var bleven paavirket af det der herskende „Frankenhaf“, rev ned paa Alt, hvad han hørte og saae i Frankrig, og da han udelukkende hylbede den rene Stiil, hvori vor Hof- og Stats-Architekt, Conferentsraad Hansen, gjenopbyggede Christiansborg og Fruekirke, kunde hverken Renaissancens eller Roccocoperiodens Pragtbygninger finde Naade for hans Dine, hvorfor han ved hvert Skridt i Versailles gjorde dadlende Bemærkninger. Min Fader kunde ikke afholde sig fra at spørge ham om, hvad han da egentlig vilde i et Land, hvor Alt forekom ham saa modbydeligt, og Svaret lød ordret: „Jo, kjære Herr Bournonville, det skal jeg saamæn sige Dem: jeg er kommen herhid, for ved min Hjemkomst med fuldkommen Sandhed at kunne bevidne, at det Hele er noget Sk...!“

Gamle Heiberg, der levede af en Pension fra den Tid, da han under Tallehrand fungerede som Secretair ved det keiserlige Udenrigsdepartement, havde trolig bevaret sine republikanske Ideer og kunde derfor ikke forsones med den Udvikling i monarkist Retning, der var foregaaet med den forhenbærende Demagog Malthé Conrad Bruun, som allerede i mange Aar, under Navnet Maltebrun, regnedes blandt Frankrigs meest fremragende Videnskabsmænd, og som politisk Skribent for nylig havde udgivet sin «*Traité sur la Legitimité*», en Bog, der i de royalistiske Kredse blev anseet for et Mesterværk af sund og stringent Logik. Unge Heiberg, der bedre end Faderen forstod at lempe sig efter Tid og Omstændigheder, kom meget i Maltebruns Huus og introducerede os i Familien, hvor vi tilbragte flere behagelige Aftener. Fruen, en født Pariserinde, talede med en saa høi Sopranstemme, som jeg aldrig havde hørt Mage til, og vor berømte Landsmand, for hvem Modersmaalet i Tidens Løb var blevet mindre let at udtrykke sig i, havde midt i sin Franskhed alligevel beholdt sin gode gamle jydsk Accent.

Gjennem Mr. Baptiste l'ainé, den franske Comedies Senior, erholdt vi oftere Fribilletter til Théâtre français og havde der Leilighed til at beundre det fortræffelige Sammenspil og Talma i sine Mesterroller. (Mlle. Mars var dengang fraværende.) Desaugiers indbød os til Vaudeville-Theatret, og her saae vi blandt andre morsomme og interessante Smaastykker *La Somnambule*, Førstegrøden af den unge Eugène Scribes senere saa frugtbare Forfattervirksomhed. Noget Eignende oplevede vi i Théâtre-Feydeau, hvor dengang Opera-comique havde sin Glandsperiode, og hvor Auber samme Aar aabnede Rækken af sine yndefulde Compositioner med *La bergère chatelaine*. Paa denne Iyrist-dramatistiske Scene forenedes Spil og Sang i den elstværdiske Harmoni, og Boheldieus Tonedigtninger fandt værdige Tolkere i Kunstnere som Martin, Ponchard,

Gavaudan og Lemonnier tilligemed Damerne Pradher, Pallard og Boulanger. Det klinger endnu for mit Øre, men af! disse henfarne Fremtoninger leve kun i min Erindring.

At den italienske Opera i Salle Louvois ikke tiltalte os i samme Grad som Opera-comique, hidrørte ingenlunde fra de i kjøbenhavnste Musikcoterier herskende Fordomme, men simpelthen fra Savnet af det dramatiske Talent, der udmærkede de franske Sangere; thi uagtet Mozarts Don Juan og Rossinis ganske nye Barbieri di Seviglia gik med stor Præcision og Mme. Mainvielle's Fodorsang som en Engel, kunde vi dog ikke vænne os til den totale Mangel paa Skuespilkunst; desuden havde den berømte Garcia herst vulgaire Manerer, og Bordogni var saa iiskold, at det blev et Mundheld blandt lystige Gæster, naar den skummende Champagne holdtes i Viinskølere, at den var «frappé à la Bordogni».

Af danske Kunstnere, der reiste paa offentlig Bekostning, var der for Diebliffet tre tilstede i Paris, nemlig Robberstikkeren Feuer, der strax forlod Gravstikken for at hellige sig til den nyopfundne Lithographie; Professor Schalls Søstersøn Peter Funck, der skulde uddanne sit Violinspil under Habeneck og studere Compositioner hos Reicha, men som desværre uagtet den meest ihærdige Flid og Dufelens Protection aldrig kunde drive det høiere end til en tarvelig Middelmaadighed. Hans første og sidste Ouverture udførtes første og sidste Gang ved den Concert, han gav ved sin Hjemkomst fra Udlandet, og jo længere han øvede sig paa Violinen, desto daarligere blev hans Spil, der til Slutningen reent stivnede hen. Endelig den mærkværdigste af dette Treklober var Benjamin Schick. Han havde som ganske ungt Menneſte lavet et Duffetheater med en saa findrig Mechanisme, at det tiltrak sig Hoffets Opmærksomhed i den Grad, at man i ham saae det kongelige Theaters vordende Maffinmester. Som Saadan erholdt han Reifestipendium

og kom til Paris med saa glimrende Anbefalinger, at han gennem Gesandtsskabet strax blev introduceret i den elegante Verden og blandt de første Celebriteter i de forskjellige Kunstfag. Der var ikke længer Tale om Expectance til Maskinmester-Embedet; tvertimod, endstjøndt han ikke havde gennemgaaet, idetmindste ikke fuldendt noget Cursus ved Akademiet, optraadte han overalt som Architect og erholdt Tilladelse til at ledsage Bygnings-Conducteurerne ved Gjenopførelsen af det nylig afbrændte Odéon-Theater. Hans fine Ansigtstræk og fornemme Holdning, forenet med et altid udsøgt og smagfuldt Toilette, gav ham Anstrøg af en Haloblods-Aristokrat, og Formodningen om en mysteriøs Oprindelse bestræftedes ved de rigelige Hjelpekilder, der syntes at tilflyde ham, uden at man mærkede noget til Virksomhed eller Arbejde fra hans Side. Hvor forbauset blev man derfor ikke i Kjøbenhavn, da han efter et Par Aars Fraværelse medbragte et med forgyldte Spænder og i Fløil indbundet Album, indeholdende de nydeligste Tegninger, fremstillende Planer, Profiler, Facade og decorativ Udsmykning af Odéon-Theatret. Denne Copie, som han høist uegentlig kaldte „sit Værk“, blev af hans Velhynder Professor Torkel Baden annonceret i Bladet Dagen, der i pompøse Udtryk fremhævede, at bemeldte Theater var blevet opført efter Schlichs Tegninger og under hans personlige Ledelse. Støttet af et saadant Vidnesbyrd, indgav han nogle colorerede Tegninger til Akademiet, med det Ønske at blive agreeret; men Ulykken vilde, at de samme Tegninger befandt sig i Akademiets Robberstiksamling og udgjorde en Deel af Perciers og Fontaines Arbejde over Gallerierne i Louvre. Denne Opdagelse vakte naturligviis en ikke ringe Skandale, og den uheldige Aspirant trak sig tilbage med den Bemærkning, at hans Fortjeneste kun bestod i, at have givet Liv og Farve til „de døde Linier“. Dette Nederlag forhindrede imidlertid ikke hans Bemyndigede i, at tilstille ham den vanskelige Opgave, at levere Planen til det kongelige Theaters Ombygning med

Bibeholdelsen af de gamle Mure. Han reiste atter og leverede efter nogen Tid den forlangte Plan, smukt udarbeidet og udstyret med fuldenbt Smag. Akademiet forkastede den som aldeles ubrugelig. Forbittret herover, fremviste han den for Quatremère de Quincy, det franske Kunst-Academies Secretair og Ordfører, og paa dennes Ansvar blev han optagen som corresponderende Medlem. Schliß var nu voxet til en bethdelig Størrelse, etablerede sig i Paris og indrettede sig et smagfuldt Atelier, der rigtignok ikke frembragte andre Resultater, end at le célèbre architecte danois i Forening med tre andre Kunstnere blev omtalt i Bladene for sin Medvirkning til Variété-Theatrets vidunderlig hurtige indvendige Opfriskning. Han reiste jævnlig til London, hvorfra han den ene Gang medbragte en trykt Beskrivelse af Brunels Ræmpeværk, Tunnelen under Themsen, som han oplæste i Academiets Forsamling, den anden Gang en Mappe med en ganske ny Sort Staalstik, som han foreviste og forærede Charles X, hvorfor han umiddelbart derefter blev decoreret med Grevlegionens Ridderkors. Efter Julirevolutionen drog han til Tyskland, hvor han i enhver større og mindre Hovedstad indlagde sig Fortjenester, hvis Spor Ingen har kunnet opdage, men som overalt forskaffede ham særskilte Udmærkelser, tilsidst endog en Kammerherrenøgle. — Det sidste Glimt af denne gaadefulde Personlighed fik jeg gjennem et Brev til vor Legationssecretair i Stockholm (1863), hvem han indstændig paalagde at udvirke hos Kong Carl XV, at der tildeesttes ham et Commandeurkors, da han, som Neveu af den nylig afdøde østerrigste Feltmarschal, Grev Schliß, ikke kunde være bekjendt at modtage en ringere svenst Ordensdecoration!

For at vende tilbage til vort Pariserliv i 1820 saa bemærkes, at vore Søndage vare optagne, næstefter af vor Correspondance, af vore Besøg i Museerne, som vi studerede grundigt, Louvre for Antikerne og de gamle Mestre, Luxembourg for den yngre Skoles Frembringelser, blandt hvilke just

Horace Bernet debuterede. Uden at være ugudfrægtige, reducerede vor Kirkegang under vort hele Ophold sig til en Messe i Tuilleriernes Slotskapel, hvor et Offertorium af Cherubini blev udført af de første Sangere og Sangerinder fra alle tre Operatheatre, og hvor min Fader fik Leilighed til at complimentere den berømte Mæstro. Vi udstrakte vore Vandringer til de fjerneste Quarterer og knyttede ofte interessante Samtaler med Mænd og Qvinder af den parisiske Almue. Vi steg ned i Catacomberne ved Barrière d'Enfer, læste Gravskrifterne paa Kirkegaarden Père Lachaise og fastede Brød ned til Bjørnene i Jardin des plantes. Med hellig Ærefrægt traadte vi ind i det franske Pantheon, der gemmer Støvet af Voltaire, Mirabeau og Jean Jacques Rousseau, men som dengang atter var indviet til Sainte Gèneviève; dog var der Intet, der interesserede os i høiere Grad, end Invalidernes Hotel, hvor halvfemte Tusinde mere eller mindre lemlæstede Veteraner fra Republikens og Keiserdømmets Krige nøde Hygge og Pleie efter udstandne Farer, Anstrængelser og Lidelser. De levede her i Grindringen om svundne Hædersdage og bevarede Sympathier, der just ikke vare vel sete af det herskende Parti.

Mærkeligt nok, endstjændt baade min Fader og jeg, hvad Danmark angik, vare trofaste Kongalister og sværmede for Frederik den Sjettes faderlige Regjering, heldede vi i Frankrig stærkt til den liberale Opposition; naar vi derfor gennem Legationen erholdt Billetter til de Deputeredes Kammer, sluttede vi os ubetinget til Talere som Manuel, Benjamin Constant, Generalerne Foy og Gérard, der Alle hørte til Venstre. Debatterne dreiede sig dengang væsentlig om Valgloven med Hensyn til Sammensætningen af Valgcommittéerne og til den hemmelige Afstemning; Discussionen, der var skarp og livlig, men ikke stormende, fortsattes endog ved Udgangen, og vi saae da, hvorledes de constitutionelle Ideers Forsvarere med Ærefrægt flokkedes

omkring den gamle Cafahette. Det kunde ikke undgaaes, at den reactionaire Tendents i Kammerets Flertal jo maatte vække Mødestemning i Publicum, og som en Følge deraf samlede sig talrige Folketober, der med Raabet: «Vive la Chartel!» drog igjennem Gaderne. Ved Porte St. Denis kom det til alvorlige Optrin, da Politiet, understøttet af civilklædte Gardes du Corps, med Knipser huggede ind paa den ubevæbnede Mæsse, der endelig ved Kyradsferernes Indhug spredtes, efterladende Døde og Saarede. Det Sprog, som Ultraroyalisterne førte ligeoverfor Chartets Garantier, og den haanlige Maade, hvorpaa de behandlede Nationens dhrebareste Minder, maatte useilbarlig stille Ludvig den Attendes Regjering i et falsk Lys og føre Folkets Tanker tilbage til den Tid, hvor Savnet af liberale Institutioner erstattedes ved «le prestige & la gloire».

En lille Diversion i det politiske Røre frembragtes ved den skandaløse Proces som Storbritanniens Konge, George IV, førte imod sin Dronning, og hvis lidet opbyggelige Detailler opfyldte, ja næsten besudlede Dagbladenes Spalter og røbede en Eynisme, der søgte sin Mægt. Det italienske Vidne, der ufortrødent besvarede alle nærgaaende Spørgsmaal med sit «Non mi ricordo!», har siensynlig, næstefter Broughams mesterlige Forsvar, bidraget til den haardt bestjæmmede Dronnings fuldstændige Frikjendelse. Smidlertid blev hendes tjenstgjørende Kammerherre, den forhenværende Coureer, Signor Vergami, Dagens og Damernes Helt, og hans Portrait med de vældige Væffenbarter hang i alle Voglader ved Siden af Lord Byron og Walter Scott.

I Løbet af Sommeren bleve vi tvende Gangt indbudne af min Faders gamle Ven og Kammerat, Nivelon, til hans smukke Landeiendom i Normandiet, hvor han samlede en udvalgt Kreds af muntre og aandrige Gjæster, de fleste rigtignok ældre Folk, men som gjorde den Sætning til Sandhed, at de Franske ere allerelskærdigst imellem det 50de og det 60de Aar. — Jeg kommer uvilkaarlig til at

tænke paa et hyndigt Couplet af Alexander Dumas, som jeg har forsøgt at oversætte saaledes:

Tre Snefe Nar! det er den Alder,
 Hvor Høstens Lustning frist og mild
 I Sjælens Dyb en Ro fremkalder,
 Der dæmper Lidenstabsens Ild,
 Mens Hjertets Godhed, liig den Stjerne,
 Der funkler fra den brudte Sky,
 Os viser Haabet i det Fjerne
 Til Evighedens Morgengry.

En Undtagelse fra denne Regel frembød alligevel vor kjære Varts afbøde Kones gamle Cousine, der skulde gjøre Honneurs i hans Huus; hun havde i sin Ungdom tilhørt den galante Verden, havde fulgt med Emigrationen og var vendt tilbage fra Udlandet, opfyldt af Had til Frankrigs Mellemtid. Alt gik charmant og godt, saalænge Politiken eller Historien ikke kom paa Bane, men fra det Dieblif spjædede hun Gift og Galde. Hun ansaae Lafayette for den sorteste Misdæder, og Buonaparte, som hun af og til kaldte Nicola's, indrømmede hun kun een eneste Fortjeneste, nemlig den, at have gjort Ende paa Pøbelherredømmet: «Il nous a délivré de la canaille!» Om det gjæstfrie og hyggelige Saint-Martin vil jeg senere faae Leilighed til at udtale mig i nogle biographiske Skizzer.

Faa Dage efter vor Hjemkomst fra Landet vækkedes vi om Morgenens tidlig den 29de September ved Drønet fra Invalidernes Kanoner. Ved det trettende Skud (der skulde fortsættes indtil fire og tyve) kom hele Paris paa Benene. «Un garçon, un garçon!» løb det fra alle Hjørner og Kanter: Hertugininden af Berry, der var frugtsommelig, dengang hendes Gemal var bleven myrdet, havde midt i sin store Sorg baaret Dynastiets sidste Haab under sit Hjerte og var nu lykkelig nedkommen med en Prinds. Der var noget providentielt ved dette Varns Komme til

Verden, der greb med uimodstaaelig Magt endog dem, der ikke yndede Bourbonerne, og da den gamle, podagrifistiske Konge traadte ud paa Tuilleriernes Balcon, holdende den lille Hertug af Bordeaux ud imod det i Tusindvis forsamlede Folk, gjenlød ustandselig Jubel. Hvorledes Budskabet blev optaget i Provindserne og i de Kredse, hvor andre dynastiske Combinationer vare beregnede, kunde vi, som Fremmede, ingen Forestilling gjøre os om, men hvorhen vi vendte Blikket, herskede den gladeste Stemning, der end yderligere forhoiedes ved de storartede Foranstaltninger, der fra det Offentliges Side bleve truffene for at fejre den vigtige Begivenhed. Champs-Élysées blev ifklædt sin Festdragt med Pyramider og Guirlander til blussende Lampioner; paa Plainerne vare opreiste Musiktribuner, Klattrestænger, Pantomime-Theatre og Træskure, hvorfra der flød Viin og kastedes Brød, stegte Høns og Ralkuner ud til Folkets laveste Classer, der her repræsenteredes af Sansculotternes Afkom; Physiognomier, som syntes opstegne af Mørkets Huler, streg, sloges og væltede sig i Støvet for at opfange og sønderrive de tilfaste Victualier. I Modsatning til disse Orgier var der anrettet Festbanketter for de forskjellige Corporationer. I Fiskehallerne stode opdækkede Borde for Torvets Damer, der med Sang og Vivatraab drak den Nyfødtes og hans høie Moders Skaal. Alle offentlige Bygninger vare illuminerede tre Aftener itræk, pragtfulde Fyrvarerier afbrændtes, og paa alle Pladser og Gadehjørner istemtes følgende populaire Sang, hvis tre første Vers jeg fuldkommen erindrer:

C'est un garçon! J'ai dans mon allégresse
 Compté deux fois douze coups de canon.
 Dans tout Paris on s'agite, on s'empresse,
 Chacun s'aborde et dit avec ivresse:
 C'est un garçon! c'est un garçon!

Berry n'est plus! Lui, qui de bienfaisance
 A chaqu' instant donnait une leçon!
 Ils l'ont frappé, mais au lieu de vengeance
 Le dernier don, qu'il a fait à la France,
 C'est un garçon! C'est un garçon!

C'est un Bourbon! s'il porte la couronne,
 Il se montr'a digne d'un si grand nom;
 Il aura l'âme généreuse et bonne,
 Il ne voudra le malheur de personne.
 C'est un Bourbon! c'est un Bourbon!

Alferebe dengang vendte vor Tanke tilbage til for mindre end ti Aar siden, da en lignende Jubel og endnu mere glimrende Fester modtog den spæde Konge af Rom, hvis Fødsel satte Kronen paa den store Napoleons stolteste Forhaabninger. Senere fremtraadte Ludvig Philip af Orléans paa den samme Balcon, omringet af sin talrige Børnesflo, i hvis Midte ogsaa fandtes en præsumptiv Arving til Frankrigs Throne, og endelig thyve Aar derefter troede Napoleon den Tredie at holde Fremtiden i sine Hænder, da han for det forsamlede Folk viste sin nyfødte Søn.

Alf! hvor omstiftelige ere ikke Folkenes Sind og Rigeres Skjæbnel! Af disse fire Konge- og Keiser-Emner ere endnu tre Prætendenter tilbage; de have Alle smagt Landflygtighedens Bitterhed, men vente stadig paa nye Omvæltninger i det vulkanist bevægede Frankrig.

Det lakkede ad Efteraaret, og vort Ophold i Paris nærmede sig Slutningen; vi havde seet og oplevet en heel Deel, samlet gode Erfaringer i scenist og choreographist Retning, nydt megen Imødekommen og gjort høist interessante Bekjendtskaber, der senere skulde komme mig væsentlig tilgode. Endnu et uforglemmeligt Indtryk skulde vi modtage inden

vor Afreise. Det var ved et Middagsgilde hos vor Generalconsul Hoppe, hvor der blev oplæst en glimrende fransk Anmeldelse af H. C. Ørstedes nyeste Opdagelse paa Electromagnetismens Omraade. Kun Faa af os vare indviede nok i Naturlærens Hemmeligheder til rigtig at forstaae Betydningen af det store, bundne Resultat, og Ingen anede den vidunderlige Anvendelse, hvortil det i Tidens Fylde skulde føre, men vore danske Hjerter opfyldtes af Glæde og Stolthed, og et begejstret „Leve“ udbragtes for vor høitfattede Landsmand.

En Hjemreise frembyder i Almindelighed intet Mærkeligt; man er træt og mæt af Indtryk og Overraskelser og higer efter Arnens Fred og Hvile i Familiens Stjød; men ogsaa ved denne Leilighed skulde vi opleve noget Usædvanligt, om just ikke synderlig Morsomt. Ovennævnte Generalconsul, der efter Watersdorffs Død og under Legationssecretairens Fraværelse havde overtaget Gesandtskabs-Forretningerne, lod min Fader kalde til sig for i al Hemmelighed at betro ham, at der var indløbet meget alvorlige Efterretninger, nemlig Røgtet om, at en dansk Secapitain havde bortført Napoleon fra St. Helena. Der skulde affendes vigtige Depecher til Kjøbenhavn, og der tilbødes min Fader fri Befordring om han vilde paatage sig at reise som Coureur. Det blev strax besluttet, og vi fik en Sagtvogn, hvis forreste Rum i al Hast fuldpakkedes med perigordste Trøffelposteier, adresserede til Geheime-Statsminister Rosenfrants. Postheste bleve bestilte, Coureerpas udfærdiget og foreløbige Rejsepenge udbetalte, men hvad de egentlige Depecher angik, skulde vi oppebie dem paa den nærmeste Station fra Paris, i Landshøjen Bourget. Vi logerede os ind i l'Auberge de la Rose og slog os til Ro i den Forventning, at vi ufortøvet skulde høre noget fra vore Diplomater; men der hengik flere

Dage, uden at de vigtige Depescher ankom. Jeg blev sendt ind til Staden for at erfare, hvad der var iveien, og kom hvergang tilbage med Diæter og Forsikring, at om ganske kort Tid skulde det Hele komme i Orden. Tiden blev os imidlertid lang, og vi tilbragte det trivielleste Liv, Nogen kan tænke sig, i en landlig Gæstgivergaard, der kun besøgtes af Rudste og Fragtmænd (rouliers), og paa vore Spadsfere-toure i den ensformige Omegn bleve vi flere Gange standsede af Gensdarmen, der betragtede os med mistænksomme Bine og forlangte at see vort Pas. Endelig, efter næsten fire Ugers Venten, kom Consulat-Secretairen med de fornødne Rejsepenge, der dog kun gjaldt til Hamburg, hvor vi havde at aflevere Pакken med Depescherne. Skulde vi ønske at benytte Vognen til Rejsen gennem Danmark, stod den til vor Tjeneste, imod at Trøffelposteierne fulgte med til Kjøbenhavn. Vinteren havde nu allerede meldt sig med afvejlende Frost, Regn og Slud, og vi fortsatte vor mindre behagelige Courcereise over Brüssel, Aachen, Münster, Osnabrück og Bremen til Hamburg, hvor vi, efter at have faret Dag og Nat i syv Døgn, bildte os ind at have gjort Underværker af Hurtighed. Vi forundte os nu den høist fornødne Hvile, og da Pакkepostbefordringen paa den Tid lod meget tilbage at ønske med Hensyn til Bequemmelighed, foretrak vi at tage Extrapostheste for den omtalte Dagtvogn og ankom efter fire Dages Fart gennem Fastland, Der og Belter til vort kjære Hjem.

Hvormeget den blinde Alarm og deraf følgende Courcer-Expedition har kostet den danske Regjering, skal jeg ikke kunne berette, men hvad vor saakaldte frie Rejse angaaer, kostede os alene Touren gennem Danmark med Extrapost en Sum, der nu for Tiden vilde være tilstrækkelig til at foretage en Rejse frem og tilbage og opholde sig en Maaned i Paris.

En Mellemtid.

Under vor Fraværelse havde Paul Junck opført sin „Zephyr og Flora“, der med ham selv og Mme. Jansen i Titelrollerne just ikke gav noget træffende Billede af Didelots poetiske Composition. Solodanser Dahlén, der, sjøndt ti Aar yngre end min Fader, allerede for længe siden var gaaet „bag ad Dandsen“, havde, medens min Fader var borte, fungeret som Balletdirigent og antaget en Mængde Elever, som han dresserede til Amoriner og Trolde i den store Ballet Armida, hvis Scenefættelse han forberedte. Blandt de Første befandt sig Andrea Møller, der senere gjorde Opsigt som Mme. Kretschmer, og den lille Johanne Pætges, hvis medfødt Ynde allerede som Barn thuede paa, hvad hun i Tiden skulde blive for den danske Scene som Heibergs feirede Hustru. Blandt de Sidste, nemlig Troldene, var Ingen mere isinesaldende end en ung Fyr, der nylig var kommen fra Odense, og hvis Debut i Balletten skulde foregaae i sidste Akts Finale ved at styrte hovedfulds ud af en Klipperevne. Det var hverken meer eller mindre end H. E. Andersen, hvem en eventyrlig Skjæbne havde anvist denne Indgang som Veien til Verdensnavnfundighed som Digter og til et høit Numer i Rangforordningen! Man havde ventet betydelige Resultater af vore Studier i Paris og først og fremmest troet, at min Fader vilde medbringe nye Balletter, enten af egen Opfindelse eller af det fremmede Repertoire, men det gik med ham som med hans berømte Samtidige, Auguste Vestris, der bestedent svarede Enhver, som spurgte ham, hvorfor han aldrig havde forsøgt sig som Ballettdigter: „Je ne m'en suis jamais senti la capacité!“ — Smagfulde Dandse, smaa nette Episoder og maleriske Grupperinger havde de Begge et afgjort Talent for, men større dramatiske Combinationer laae udenfor min Faders Omraade; han producerede mig derfor som Debut efter min Hjemkomst i

en serieux Solo til Accompagnement af Valdhorn og i en Pas de trois med to af de bedste Dandserinder, vi dengang kunde raade over. Virkningen var kun flau; thi endstjøndt man vel kunde spore en vis Udvikling af mine gode Anlæg, var jeg dog som femtenaarig Yngling endnu i Lømmelaarene og aldeles umoden baade med Hensyn til Kræfter og Figur. Her var altsaa en Skuffelse tilstede, baade for os og for Publicum, og tiltrods for, at min Fader med sædvanlig Bravour optraadte som Rolf Blaa-skjæg, hed det dog fra flere Kanter, at han var gammel og Sønnen altfor ung. Dahlen, der nu mere end nogen- sinde sølte sig kaldet til at blive Galeottis Estermand, producerede en Mængde Balletprogrammer, som han oplæste for Alle — undtagen for os naturligtvis! — og han fortsatte nu Indstuderingen paa sin Armida, der først blev færdig henimod Saisonens Slutning. Schall havde komponeret Musikken, men ikke været synderlig inspireret af Sujettet, der iøvrigt ikke syntes paavirket af Tassos «Gierusalem deliberrata», men derimod indeholdt dunkle Reminiscenser af Glucks Opera, dog uden Hentydning til Rinaldos og Ubaldo's Egenstab som Korsfarere, thi Guderne paa-kaldtes og Cupido præfiderede i egen hedenstke Person blandt Tryllevæsenene i Armidas Have. Bisaldet, der var ret levende ved Ubaldo's Vaabendands blandt de angribende Djæble i første Akts Finale, bøde aldeles hen under de paafølgende Akter, og Balletten endte med en Fiasco, der ikke betegnedes ved lydelige Mishagshyttninger, men ved en ildevarflende Snisen. Hovedrollerne vare betroede til Mme. Schall, der havde ophørt at være ung og see yndig ud, samt til Paul Funck, hvis Kulltet som Mimiker var fast-slaaet som en ubestridelig Kjendsgjerning. Dahlen selv, der gav den ridderlige Ubaldo, havde allerede længe havt Privilegium paa at vække Munterhed, og lægges nu til Compositionens Svagheder den yderst tarvelige Udstyrelse og vort Maskineries uheldige Forsøg paa at frembringe en

Trylleverdens bedaaende Illusioner, kan man ikke undres over, at dette mislykkede Product hidrog sit til at discreditere Balletten som scenist Kunstbranche.

Den Iyriske Scene var paa hiin Tid den fremherstende og holdt sig i Publicums Indest ved et rigt varieret Repertoire, i hvilket baade den ældre og nyere Stil smagfuldt var repræsenteret, thi ved Siden af Schulk's Høstgildet og Peters Bryllup, Schalls Chinafarerne og Dittersdorffs Apothekeren og Doctoren figurerede Wehse, Kuhlau, Paer, E. Kreüker, Simon Mahr, Mehul, D'allegrac, Nicolo, Boheldieu, Meyerbeer og Rossini, den Næstsidste med sit Ungdomsarbejde Romilda og Constance, der blev ubarmhjertigt udpebet, en Skjæbne, der truede al italiensk Musik, mod hvilken der var en formelig Sammensværgelse, og som traf Rossinis Gazza ladra og med Nød og neppe staaende Tancred og Donna del Lago, medens Il Barbiere di Seviglia fik Lov til at passere som „en elstværdig Sludderkjæft“. Mozarts Figaros Bryllup var Operaens Høitidsfest, dengang som senere, og vil forblive det, saalænge Melodien ikke er fortrængt fra Kunstens Omraade. Alle disse Operaer gaves med talende Dialog og udførtes af et Sangpersonale, i hvis Midte fandtes enkelte gode Skuespillere. Indstuderingen dreves med Kraft og Indsigt af den talentfulde Syngemester Ludvig Zinck, og Sibonis ivrige Bestræbelser gav den egentlige Sangkunst et bethdeligt Opsving; Schall, som Orchesterchef, havde store Fortjenester af Accompanementet, der som en Følge af den Tids mindre larmende Instrumentation ikke overdøvede Stemmerne; D'Hr. George Zinck, Cetti, Kirchheiner, E. N. Rosenkilde og Holm, samt Damerne Brza, Bøffler, Kind og Winsløw vare Operaens Coryphæer, og hvad der næstefter hiin Periodes musikalske og digteriske Frugtbarhed hidrog til den stadige Tilvæxt af udmærkede Nyheder, var Hoffets Førfærlighed og de bestemte Mærkedage, Dronningens og

Kongens Fødselsfester den 28de October og den 28de Januar, som den paafølgende Aften regelmæssig skulde feires i Theatret med et nyt Syngestykke. Her gjaldt ingen Indvendinger fra de Udførendes Side, og ethvert Forslag til en mulig Opsættelse blev imødegaaet med det altoverveiende Argument: „Kjære Venner, det er en Geburtsdag!“

Det reciterende Skuespil, der besad store Talenter, som Frydendal, Lindgreen og Ryge, havde i de foregaaende Aar mistet adskillige værdifulde Kræfter, blandt hvilke Mogle, der, uden at kunne regnes til første Klasse, dog vare uerstattelige i visse Roller, hvori de vare fremstaaede som Typer, deriblandt Kongsted som Randestøberen, Heinsvig som Oldfux, Rind, Kruse og Haack i en Mængde hyppelige Fremstillinger saavel af comiske som af alvorlige Charakterer. Mme. Clausen som holbergisk Magdelone var ikke naaet af hendes ellers saa talentfulde Efterfølgerisse Henriette Jørgensen, og endstjøndt Stage som elegant Cavaleer besad baade Lune og Livlighed, savnede han den Erotik, der nødvendig udfordres til Efterfaget. Der var saaledes væsentlige Huller i Sammenspillet, og Birollernes Udførelse var ikke sjelden under det Middelmaadige; da indtraf det heldige Tilfælde, at en ung Artillerilieutenant forlod den militaire Løbebane, for ganske at hellige sine Evner til den dramatiske Kunst; hans fortrinlige Declamation, der paa eengang brød med den traditionelle Maade at recitere paa, bragte saa at sige et ganske nyt Element ind i Skuespillet, og inden kort Tid blev Nielsen ikke blot Publicums udkaarnde Yndling, men saavel i Tragedien som i Nyttspillet den rene Kjærligheds oprigtige Tolk.

I den paafølgende Saison debuterede, under Mme. Rosfings Ledelse, en ganske ung, meget blond Pige, Anna Brennøe som Dyveke, og, da hun tillige besad en smuk Syngestemme, som Stephanie i Bertons Opera Montano og Stephanie. Her havde vi fundet en Efterinde med en Idealitet, hvis Mage hverken før eller senere har

aabenbaret sig paa den danske Scene; med et Taleorgan, fuldt af Omhed og overbevisende Kraft, forbandt hun den meest indtagende Qvindelighed og forstod at give enhver Rolle sit eiendommelige Præg. Hun forlod tidlig den Iyriske Scene, og derved vandt Skuespillet en Betydning, der i de følgende Aar udviklede sig til det Punkt, hvor den danske Scene stod i dramatisk Henseende lige om lige med Théâtre français og Burgtheatret i Wien. (Hvad hun i Aarenes Løb, som Mme. Werschall og senere som Fru Nielsen, har været for Theatret, har jeg søgt at skildre i „Mit Theaterliv“, 2den Deel.)

Hvad min egen ungdommelige Person angik, havde jeg ved Udenlandsreisens Erfaringer bundet en vis Grad af Selvstændighed i Anstuelser og Meninger, og følte mig næsten som Voksen, da jeg ved Confirmationen ombyttede Drengetroien med Spidskjolen og Frakken. Det gik nu gradeviis fremad med min Dands, og jeg præsterede efter vore Forhold ret Betydeligt, saavel i min Faders Compositioner som i Fundes forskjellige Divertissements. Jeg studerede paa egen Haand Historie, Mythologie og Classikerne i fransk Oversættelse, fik Underviisning i Figurmaleri, det vil sige, jeg copierede andre gode Copier, og dyrkede Musiken under duelige Lærere, baade paa Pianoforte og Violin; paa det sidste Instrument blev jeg det endog saa vldt, at jeg assisterede som Kopierist ved „Harmonien“s Concerter og tvende Gange som Solospiller i Selskabet for Musikens Udbredelse, hvor jeg i Forening med en ung Student — nu vor høitstattede Tonedigter J. P. E. Hartmann — udførte Concerter af Kreutzer og Moralt.

Pierre Joseph Vacher, en ældre Elev af min Faders Skole (Søn af en fransk Haandværker, der var fulgt med Emigrationen, havde nedsat sig i Kjøbenhavn og blev ihjelslagen af en Bombe under Rædselsdagene 1807), havde ved et Par Svipoure til Berlin og Paris erhvervet sig et moderne Sving, der, forenet med endeel physiske Styrke

og Udholdenhed, tilstalte Publicum og indgav ham Dristighed til at optræde som Componist med adskillige fra Ulandet laante Sager. Beshyrelsens Opmærksomhed henvendtes paa hans Virkelyst, og man saae allerede i ham en efter Tidens tarvelige Fornødenheder lempelig Balletmester. Dahlen med sin Armida havde man, tiltrods for hans med Balletprogrammer fyldte Portefeuille, opgivet, og min Fader, hvis Sind var nedtynget af bittre Familieforger og hvis naturlige Hestighed end yderligere var bleven opirret ved Smaacabaler og hyppige Conflikter, nærede selv kun lidet Haab om Ballettens Fremtid og havde indskrænket sin Virksomhed til Skolen og Arrangementet af Dandse til Opera og Skuespil, sidste Gang i Webers Preciosa. Man tænkte derfor alvorligt paa en Reduction af Ballettens Veteraner, saavel qvindelige som mandlige, og ved Slutningen af Saisonen 1822—23 affledigedes min Fader, tilligemed et heelt Selskab ældre Colleger, af Theatrets Tjeneste, i Naade og med en særdeles god Pension. Han sværmede imidlertid bestandig for sin Kunst og besad endnu, tiltrods for sin fremrykkede Alder, flere af Dandsens bedste Egenskaber, nemlig Kethed og gratiøs Anstand; han vilde derfor i en af sine Yndlings-Entrées tage Afsted med den Scene, blandt hvis Prydelser han i sin Tid med Rette var bleven regnet. Jeg søgte med al sønlig Erbødighed at faae ham til at afstaae fra dette Forsæt, men forgjæves. Den gamle Mand dandsede — vidunderlig godt! — men jeg gav mig selv i mit stille Sind det Løfte, at dersom jeg engang skulde blive hans Eftermand som første Solodanser, vilde jeg holde op længe, længe før.

I denne Mellemtid af halvfjerde Aar var der foregaaet en bethdelig Udvikling i mit hele Væsen. Ved flittig Læsning af danske og franske Digterværker og ved stadig Shølen med Kunsten i dens forskjellige Fremtoninger var min Phantasie bleven vækket i en overordentlig Grad, og mit unge Hjerte, der fra min tidligste Alder uafbrudt havde

været i om Bevægelse, svævede nu paa Zephyrvinger fra det ene Skjønheds- og Dyds-Ideal til det andet, bestandig med en fjern Udsigt for Øie til en hellig og ubrødelig Forbindelse, uden at ane, at jeg snart spillede Cherubin, snart Hans Mortensen og tilsidst endog Fætter Charles, hvilken Rolle gjerne kunde været bleven til Alvor, dersom ikke mine Forældre med Bestemthed havde opponeret imod slige Ungdomsgriller, som de med Rette kaldte Børnestreger.

Jeg oppebar allerede en pæn lille Gage og fortjente Penge ved Informationer, saavel i Skoler og Familier som til enkelte vogne Herrer, der tidligere havde forsomt at lære at danske og nu, da de vare ifærd med at frie, nødig vilde staae og see paa, at Andre danskede med deres Udkaarede. Tiltrods for mine sytten Aar udøvede jeg den samme Myndighed over mine Elever og forlangte den samme Disciplin ved Lektionerne, som dengang jeg blev Chef for den danske Ballet, og mærkelig nok faldt der hverken Yngre eller Ældre Andet ind, end at adlyde mine Bink.

Jeg fortsatte mine Exercitier under min Faders omhyggelige Veiledning og gjorde virkelig endeel Fremstribt, men jeg havde faaet Vinene aabnede for, hvad der udrettedes ved Pariserballetten, og indsaae, at jeg, navnlig i Dansens Gymnastik og effektfulde Anvendelse, stod langt tilbage for de Virtuoser, hvis Færdighed og Flugt jeg i Paris havde beundret. Det stod klart baade for mig og for min Fader, at under de tilstedeværende Forhold var ingen Fremtid at vente for mig ved Kjøbenhavns Theater, og det var derfor hans Hensigt at sende mig bort, men ikke førend jeg paa hans Skole havde erhvervet mig en saadan Fulendthed, at jeg kunde slaae Pariserne med Forbauselse og føre Choreographien til det høie Standpunkt, hvorpaa det efter hans Formening stod, dengang han endnu var Børn og saae op til Vestris den Ældre og dennes Lærer, den store Dupré. Dette Maal syntes mig dog at ligge noget for langt borte, og jeg følte, at den Methode, hvorefter jeg ud-

dannedes, vel var baade smagfuld og correct, men stillestaaende. Min elste Fader var paa sine ældre Dage bleven ikke blot Conservativ, men i høi Grad Reactionair i Kunsten, og vore modstridende Meninger i visse Retninger fremkaldte Discussioner, hvis Fæstighed ikke sjelden fristede mig til Gjensvar, som jeg vilde fortryde gjennem hele min Levetid, dersom de ikke vare blevne forsonligt opveiede ved det Væld af franske Kraftudtryk, der styrkede over mig for mine philistrøse Anskuelser. Saa inderlig vi derfor elste og agtede hinanden, var vort kunstneriske Samliv blevet intet mindre, end behageligt, og jeg udbirkede, skjøndt ikke uden Kamp, at maatte ansøge hos Frederik den Sjette om Tilladelse til at opholde mig i fem Fjerdingaar i Paris, uden anden offentlig Understøttelse, end Bibeholdelsen af min Gage, hvis fem Quartaler bleve mig forud anviste. Jeg erholdt saaledes den ønskede Permission, og udrustet med gode Anbefalinger, ledsaget af mine Forældres Formaninger og Velsignelse samt forsynet med Contanter for et heelt Aar, forlod jeg Kjøbenhavn den 27de April 1824, i mit nittende Aar, og begav mig alene ud i den vide Verden, for at lande i Kunstflidens og Ambitionens Hjem, Paris, men tillige midt i Vetsindighedens Brændpunkt:

Le foyer de l'Opera!

Sex Aars Ophold i Paris.

Det Maal, jeg eftertragtede, nemlig at opnaae den størst muelige Dygtighed i mit Fag og, efter at være optraadt med Held i Udlandet, engang i Tiden at indtage en fremragende Plads paa den danske Scene, skulde først naaes efter megen Anstrængelse og vedholdende Flid, hvis Enkeltheder neppe kunne have Interesse for Andre, end Dyrkere af denne

vanstellige, men Ildet gjennemburderede Kunststart. Alligevel, fraseet denne Specialitet, dersom det er mere end vansteligt at gjøre sig bemærket i dette Centrum for Verdensbevægelsen, saa er paa den anden Side den opmærksomme Tilskuers Udbytte desto fyldigere, thi saa at sige hvert Skridt og hvert Øieblik frembyder noget Nyt, og det ikke blot i Kunstens og Modens Rige, men i Begivenheder og Stemninger, hvis Indflydelse ofte naaer langt udover Frankrigs Grændser.

Det Første, der udenfor min astukne Kreds mødte mig ved min Ankomst til Paris, var Efterklngen af det spanske Felttog, hvis Formaal, til saare liden Opbyggelse for Frihedens Venner, var at befrie Ferdinand VII for Constitutionens besværlige Tryk. Det blev af alle Krigstyndige betragtet som en «Promenade militaire», men feiredes ligesfuldt med en Pomp, som om Hertugen af Angoulême, Helten fra Trocadéro, havde fordunklet den store Napoleons Feltherreri. For denne Sidste kunde man nu være rolig, han hvilede under St. Helenas Taarepile, og den unge Hertug af Reichstadt, hvem Mænge endnu i al Hemmelighed kaldte Napoleon den Anden, blev ved Metternichs Omsorg gjort ustabelig, medens hans høie Moder omhyttede sin keiserlige Enkestand med et morganatist Egteskab. — Udskillige Lovforslag i tilbagegaaende Retning havde vaakt en ivrig, skjøndt afmægtig Opposition, og en Episode i Deputeretkammeret, nemlig Manuels voldsomme Udviisning, havde bragt de Liberales Forbittrelse til det Høieste; thi uagtet Mindretallets Protest gjenlød Gensdarmes Brigadierens Ordre: «Empoignez moi cet homme là!» som et truende Varsel for alle Forsagtere af Chartets Garantier.

Samme Aar (1824) døde Ludvig den Attende uden at vække synlig Vandeforg, og hans Broder, Greven af Artois, besteg Thronen under Navn af Charles X. Hans gemhytlig Væsen og milde, skjøndt ingenlunde spirituelle Ansigt gjorde et ret behageligt Indtryk, da han tilhøst viste sig for Pariserne, og hans Ord virkede forsonende paa den

bevægede Stemning. Kroningen i Rheims fulgte hurtigt paa Broderens Begravelse i St. Denis. Ved disse Høitideligheder udfoldedes en overordentlig baade geistlig og verdslig Pragt; men netop disse storartede Ceremonier bragte den romersk-catholske Clerus i den Grad i Forgrunden, at den bemægtigede sig ganske den svage Konges Sind og udbredte sin Indflydelse i de videste Kredse. Medens Jesulterne arbejdede i Stilhed, vandrede «Les frères Ignorantins» fra den ene Sognekirke til den anden og prædikede i det vulgarestes Sprog Fordømmelse og Helvedes Pinsler over Alt, hvad der ikke var villigt til at hylde den hellige Fader i Rom. Excommunicationen traf ikke blot Antirohalisterne, Protestanterne og Frihedsvennerne, men navnlig Theatrene, og det i den Grad, at naar Skuespillerne eller Dandserne vilde have deres Børn confirmerede, maatte Forældrenes Stand paa det Omhyggeligste forties, og kun under ganske særegne Omstændigheder kunde en kristelig Begravelse tilstaaes denne Samfundsklasse. Dette kunde ikke Andet end sætte ondt Blod i den oplyste Deel af Folket; trods den strenge Censur var derfor Ministrene Villèle, Corbière og Peyronnet udsatte for de bittreste Angreb, baade paa Vers og i Prosa, og Hertugen af Orleans forstod paa samme Tid at tilvinde sig Popularitet ved sin humane Fremtræden og den Bestyttelse, han ydede de Malere, der forherligede Minderne fra Republiken og Reifertiden, hvilke Billeder af Horace Vernet, Bellanger, Hyppolite Lecomte o. Fl. prydede hans Gallerier i Palais Royal, der vare frit tilgængelige for Publicum; desuden gav han ved sine Byggeforetagender Impulsen til de betydelige Forstjænnelser, som Paris paa den Tid undergik. — Hvad der iøvrigt gav en Diverfion i den stigende Misfornøielse, var Spændingen, hvormed man fulgte Grækerne Frihedskamp, og Missolonghis heltemodige Forsvar virkede elektrisk paa Franskmændenes krigeriske Sind. Den Modstand, Lovforslaget om Gjenindførelsen af Førstefødselsretten (Le droit d'aînesse) mødte i Pairskammeret,

fremkaldte et totalt Ministerstifte, og nu indtraadte ligesom en mildere Luftning, idet Martignac overtog Conseilspræsidiat og indførte friere og behageligere Former. Sympathierne fik Lov til at gaa sig, le culte de la gloire reiste sine Altare i alle Vognlade, og, hvad der var det Mærkeligste, Kongen fik Tilladelse af sine bigotte Omgivelser til at lade opføre og selv bivaane en Gallaforestilling i Tuilleriernes Theater, som i mange Aar havde staaet ubenyttet. Jeg havde den Ære at danse ved Siden af Mlle Taglioni, en Omstændighed, der gav Grev Gustaf Lövenhjelm Anledning til for Hans Majestæt at udpege os To som Børn af svenske Mødre, — min Danskhed blev ikke omtalt.

Under Ministeriet Martignac blev General Maison med et fransk Armeecorps sendt til Morea for at understøtte Grækerne, og Søslaget ved Navarino blev afgjørende til Ære for de forenede Flaader og til Fordeel for det i Aarhundreder undertrykte Grækerfolk.

Hof- og Præstekabaler fik snart fortrængt den ædle og frifindede Martignac, og Reactionen traadte mere end end nogensinde truende frem i hans skarpeste Modstander, Le prince de Polignac, der til en Begyndelse saarede Nationens dybeste Følelser ved at sætte Overløberen fra Waterloo, General Bourmont, i Spidsen for Expeditionen mod Algier, og dernæst udstedte de berøgte Ordonnancer, som fremkaldte en almindelig Rejsning og de blodige Julidage (1830).

Jeg var lykkeligvis allerede fæstet ved Kjøbenhavns Theater og havde fejret mit Bryllup, da denne Catastrophe indtraf; jeg erfarede senere med dyb Beundring, at netop Martignac var bleven udseet til Polignacs Defensor i den Høiforræderi-Proces, der var reist imod de styrtede Ministre. Dette ansvarfulde Hverv udførte han med en Værdighed og et Talent, der paa eengang var en Aristides og en Cicero værdig.

Dette er i Korthed de historiske Momenter, der med

store Træk have fæstet sig i min Erindring fra de sex Aar, i hvilke jeg aspirerede og fungerede ved Academie Royale de Musique. At levere en Dagbog over mit „Leben und Treiben“ under denne Periode, vilde blive lidt for trivielt, men da den alligevel indeholder den vigtigste Deel af mit Ungdomsliv og ligesom alle Noveller ender med et lykkeligt Giftermaal, har jeg forsøgt at indfatte dens Genrebilleder i Rammer, som jeg med mine Læsers Tilladelse vil benævne:

Mine Gjengangere, Mit Kvistkammer, Den første Orlovstreise, De tre Fohéer og Den anden Orlovstreise.

Mine Gjengangere.

Denne Overskrift kunde letteligen blive fortolket som indeholdende et Anstrøg af Spiritisme og som et Forsøg paa at føre mine Læsere ind paa en eller anden Spøgelsehistorie, men uden at høre til de stærke Vænder, der fornægte Alt, hvad der ikke physisht og mathematisk kan bevises (væsentlig af den simple Grund, at Physik og Mathematik ikke hørte med ind under min tarvelige Skolelærdom), troer jeg dog lige saa lidt paa Bankeaaner som paa Homöopathie og dandsende Meubler; ei heller indseer jeg, hvorledes Drømme kunne forespeile tilkommende Begivenheder, men der, hvor Phantafien bestandig iler fremad og Erindringen tilbage i Tiden, naar Begge forenes i Drømme, fremstaae længst forsvundne Billeder i forhyget Skikkelse, og den gamle Mand seer sig, skjøndt med en dunkel Bevidsthed af Aarenes Tal, tryllet tilbage til Ynglingsalderen, der viser sig for ham som et Fata Morgana paa de svundne Dages fjerne Horizont.

Kun den, der gennem Legemsanstrængelse nyder Sønnens Hvile, kan rigtig forstaae at statte dens Comfort og Vederkvælgelse, naar den ledsages af behagelige Drømme; disse maae for enhver Tænkende og Virkende være at see de

Opgaver løste, som han meest har grublet over, og Ens hidtil frugtesløse Bestræbelser kronede med Held. Bliv derfor ikke forundret, min høitærede Læser, naar Du erfarer, at der for mig ingen herligere Drøm gives end den, at kunne svæve i Dandsen uden at berøre Jorden. I min Ungdom stod altid mislykkede Præstationer, svag Memorering og ufuldbendt Paaklædning for mig, og jeg vaagne som efter et Mareridt; nu derimod, da jeg som Pensionist nyder mit Otium langt borte fra Theatret, hænder det ofte, at saasnart jeg har hengivet mig i Søvnens Arme, føres jeg paa Tidens Vinger tilbage til mine tidligere Ønsker, og Reisen gaaer da i Almindelighed til Paris, hvor jeg standser foran de tre Speile i Operaens Balletfoyer, der i Aarene 1824—30 gjengave mine flittige Øvelser. Til mine omstaaende Kammeraters Forbauselse overvinder jeg da med Lethed alle de Vanskeligheder, der forudm voldte mig det værste Bryderi. Jeg staaer som fastnaglet i Attituderne, dreier mig med fuldbendt Sikkerhed i de forskjellige Pirouetter og behøver blot at tilbageholde mit Aandedræt for lig en fylbt Luftballon at hæve mig til Loftbjælkerne, samt, ved at strække Fødderne bagud ligesom Fuglene i deres Flugt, svømme igjennem Rummet og fra Scenen ud i Tilskuerspladsen. Man gjør sig neppe nogen Forestilling om den opløftende Følelse af Begeistring og Tilfredsstillelse, som disse phantastiske Resultater frembringe; det er Seirens Henrykkelse, Røsning fra de jordiske Baand, Frihed! — Jeg siger da til mig selv (thi Reflexionen lister sig umærkelig bagved Phantasien): „Dennegang er det ikke længer nogen Drøm, nu har Du grebet det ene Rigtige, pas bare paa, at Du ikke glemmer Methoden, og din Lykke som Bravourdanser er grundfæstet for bestandig!“ Saa omfavnes jeg af min gamle Fader, vi gaae Begge hen at complimentere Bestriis, Balletmester Gardel fornøyer mit Engagement, og min Faders Ungdomsven Nivelon indbyder os til sit Landsted i Normandiet! — Vel føler jeg mig stuffet ved

min Opvaagnen som Peppe efter sin Paradisfart, men jeg træffer snart igjen sammen med disse venlige Stikkelser, og dersom jeg ikke paa min flygtige Vandring opholdes af længst hensøvede Venner og Velhyndere, eller bliver staaende foran den kongelige Loge, hvor Frederik den Sjette og hans Familie tilvinke mig deres Bifald, kan jeg være vis paa at lande ved Dandsestolen i Paris.

Mange ville vistnok forundres over, at en fornuftig gammel Mands Tanker kunne dreie sig om et — efter de almindelige Forestillinger — saa frivolt Emne som Dansen, men uden at gjentage, hvad jeg saa ofte har fremført til Fordeel for denne Kunstbranches Berettigelse og for den Virksomhed, hvortil jeg af Kjærlighed og Overbeviisning har helliget mine Kræfter, vil jeg slatte mig lykkelig, om jeg indtil den Stund, da jeg skal vækkes af min sidste dybe Blund, ikke hjem søges af andre Drømmesnyer end dem, der omsvæve mig fra Terpsichores luftige Regioner. Imellem den hele Brimmel af hedenfarne Personligheder, der fremstille sig for mig i Drømme og ligesom Anden i „Hamlet“ tilraabe mig „Remember!“, staae de ovennævnte Tre i første Række, som de, der i levende Live have stillet det Maal for mig, hvortil jeg indtil denne Dag har stræbt.

Pierre Gardel, født i Nancy 1758, var allerede i sit to og tyvende Aar en fortrinlig „serieux Danser“ og anseet Choreograph, hvem Roberre i sine Breve omtaler med fortjent Anerkjendelse. Som Elev af sin ældre Broder, Philippe Gardel, havde han arvet Noget af dennes stive Skole, og var dertil i sit ydre Væsen kold og tilskyndende phlegmatisk, men hans ædle Statur og store Correcthed i Forening med en, i Sammenligning med hans samtidige Kunstfællers, ualmindelig Dannelse og musikalsk Dydighed stillede ham ubetinget i første Linie blandt Ballettens Celebriteter. Imidlertid saae han sig snart overstraalet som

Danser af Vestris d. 9. og forlod tidlig den udøvende Kunst, for ganske at hellige sig til Compositionen. Hans første Arbejder i denne Retning fremkom i Republikens Tid og vare Psyche, Telemaque og Le jugement de Pâris. La Dansomanie, Achille à Scyros, L'enfant prodigue og Paul & Virginie opførtes under Reifertiden, og endelig under Restaurationen fattedes Proserpina og La servante justifiée i Scene. Alle disse Balletter bære Fuldbendthedens Stempel og vare med Undertagelse af Paul & Virginie og La servante justifiée af fuldkommen selvstændig Opfindelse; dog blev han med Hensyn til dramatisk Virkning overgaaet af Milon, der uden at besidde Gardels Genialitet, bedre forstod at anvende de mimiske Kræfter udenfor den egentlige Dans. Saaledes havde man fra denne Mesters Haand Le carnaval de Venise, Les noces de Gamache, L'épreuve villageoise, Nina ou la folle par amour og Clary. Disse toende sidste Balletter opnaaede en Succès, der stillede Gardels classiske Arbejder noget i Skygge, men Ingen formaaede at konkurrere med ham i Scene-Arrangement af de store Operaer, hvori Dansen og pragtfulde Optog spillede en vigtig Rolle. Saaданne Divertissemens som dem, der vare indlagte i Le triomphe de Trajan, Les Danaïdes, Fernand Cortez og La lampe merveilleuse har hverken før eller senere nogen anden Balletmester kunnet præstere; man vidste ikke, hvilket man meest maatte beundre, enten hans uudtømmelige Opfindsomhed eller den velberegnede Anvendelse af Tid og Kræfter ved den fortrinlige Indstudering. Hvormeget jeg i den indskrænkede Kredse, der er blevet mig anvist, har ladet mig paavirke af denne store Mester, er vanskeligt at bestemme, men efter hans Exempel har jeg i stik Modsatning til Roverses og mine fleste udenlandske Collegers Methode altid udarbejdet Enkelthederne ved mine Compositioner og underlagt dem Violinstemmen, inden jeg paabegyndte Indstuderingen, der ellers altfor ofte

forsthyres ved en svigtende Improvisation. Gardel, skjøndt faagodtsom jævnalbrende med min Fader, havde i sin Tid givet ham Veiledning, og blev af ham bestandig betragtet med en vis sønlig Respekt; han var allerede en gammel Mand, da jeg lærte ham at kjende, og meget forstjellig i Udseende fra de Portraiter, der fremstille ham som ung i Republikens flotte Klædebragt med det flagrende Kalvekruds og det puddrede Gentehaar. Nu bar han en mørkebrun Paryk, og den krumme Næse var i Tidernes Løb bleven gloende rød, hvilket gjorde hans Blik endnu mere sarcastisk; hans uroffelige Roldblodighed var den samme, som jeg havde hørt omtale fra tidligere Dage, skjøndt den ikke udelukkede Hjertelighed og Lune i daglig Omgang; men i Theater-tjenesten var den ofte saa isnende, at den kunde faae den fjækkeste Fod til at vakle; han var derfor langt mere anseet, end yndet af Personalet.

Den Glæde, der omgav ham i Napoleons glimrende Dage var betydelig formindsket under Bourbonerne, der ikke havde noget synderlig godt Nie til Usurpatorens Yndlinge; han indtog alligevel en overordnet Plads og gik forud for sine Colleger Milon, Aumer og Albert, men da de rige Emolumenter, hvormed Keiseren havde lønnet ham og hans talentfulde Hustru, tildeels vare inddragne under den nærværende Regjering, deels tilfalte ved hans Videnskab for Hazardspil, havde den berømte Mester paa sine gamle Dage tabt endeel af sin forrige Nimbus, og da hans Genie ligeledes var i sin Nedgang, fylldes ofte hans Sind med Mismod og Bitterhed. Mod mig var han Belvillien og Gæstfriheden selv, jeg kom ofte i hans Hjem, hvor jeg traf sammen med Notabiliteter af forstjellig Stand og Rang fra ulige Perioder, men Husets Perle var og blev dog Mme. Gardel, der tiltrods for sin allerede fremrykkede Alder bevarede en slupheagtig Vethed og Ynde, og ligesom hun i sin Tid havde henrevet Publicum ved sin gratiøse og fuldbendte Dands, saaledes forstod hun nu at udbrede Hygge og Behagelighed

omkring sig og mangengang ved et opmuntrende Ord at bringe den unge Kunstner til at vove den yderste Anstrængelse. — En saadan Hilsen fra hendes Mund gav ogsaa mig en kraftig Impuls til heldig at bestaae den Examen, der fordreides for at opnaae en Debut. Jeg veed ingen Udmærkelse, der har løftet mit Sind i den Grad, som dengang Surhen à l'unanimité erklærede mig værdig til at optræde paa Théâtre de l'academie Royale de Musique, og da Gardel som Præsæs i Administrationens Navn tilbød mig Engagement ved Europas berømteste Ballet som Solodansker!

Jeg stod nu ved Maalet for to Aars vedholdende Stræben, og jeg paastjønne den Gæde, at blive regnet med blandt Les illustres du foyer de l'Opera, men hvad der allermæst tiltalte min Forsængelighed — om man saa tør kalde denne Hjertetrang — var Forestillingen om den Virkning, som min Fremgang maatte gjøre i Kjøbenhavn blandt mine Venner og Kunstfæller, men fremfor Alt hos min Fader, hvis dristigste Forventninger nu skulde opfyldes. I min ungdommelige Begeistring tænkte jeg ligesom Alexander Magnus, da han efter sine herligste Seire og glimrende Bedrifter udraabte: „O, Athenere! hvad gjør jeg ikke for at roses af Eder!“

Dog var denne Roes ingenlunde ubetinget, thi da den danske Theaterbestyrelse, der igrunnen ikke brød sig om Ballettens Opkomst, erfarede mit Engagement, fremstillede den mit egenmægtige Skridt som en virkelig Desertion, hvilket det langt fra fortjente at kaldes; thi for det Første trængte jeg, som tyveaarig Yngling, til at modnes for den Plads, som jeg engang skulde indtage ved det kongelige Theater, dernæst var min Debut i Paris, uden hvilken jeg vilde være kommen tilbage med usorrettet Sag og have seet min hele Carrière forspildt, betinget af en toaarig Ansættelse, og endelig havde jeg tilbudt at erstatte de tvende Aars Lønning (à 400 Rd.), som jeg under min Fraværelse havde

oppebaaret, en Forpligtelse, som jeg senere fik Veilighed til samvittighedsfuldt at opfylde.

At være ansat ved den store Opera og navnlig ved dens Ballet, gav en Anseelse i Theaterverdenen, der ikke alene virkede paa Ublandet og Provindserne, hvorfra stadig de fordeelagtigste Tilbud indløb, men gjorde sig gjældende, naar vi Yngre stundom sendtes til Beneficeforestillinger ved Porte St. Martin eller andre underordnede Theatre, for at understøtte et eller andet velgjørende Foretagende; vi bleve da behandlede som henhørende til Kunstens Aristokrati, man indrømmede os de bedste Paaklædningsbærelser og kom os imøde med en Forekommenhed, der grændsede til Værfrygt; vi fik en begejstret Modtagelse af Publicum, og Arrondissementets Maire lod indrykke en Artikel til vor Berømmelse i Journal des Débats.

Lagtet «le jeune Bournonville» regnedes blandt de flinkeste Aspiranter ved Terpsichores Hof, stod han, i Betragtning af Regulativet, endnu kun i Rangforordningens tredje Klasse. Operaens Solodandsere og Mimer vare ligesom i vor Armeeorganisation inddeelte i Linien, Reserven og Forstærkningen, kun med den Forskjel, at den sidste Afdeling bestod af de yngste og meest uforsvarede Kræfter; saaledes indbefattede paa den Tid den franske Ballet ikke mindre end femten Solodandsere af forskjellig Genre og Force samt ligesaa mange Dandsferinder. Man kan forestille sig, at alle disse større og mindre Talenter, hvoraf de to Trediedele som oftest maatte lade sig nøie med secondeaire Partier, ikke vare særdeles tilfredse med deres respective Stillinger, endstjøndt Lønningerne vare forholdsviis høie, men da der i Reglen dandsedes fire Gange om Ugen i Operaen og større Balletter med mange forskjellige Pas, gaves rigelig Veilighed til Doublering, og da gjaldt det om at være «au courant du répertoire», for i paakommende Tilfælde at kunne, uden videre Forberedelse, udfylde de vacante Pladser. Heri havde jeg min Styrke, grundet paa hurtig Opfattelse og en stærk

Hukommelse; jeg dansede da med en Iver og Eyst, som bragte Adolphe Mourrit til en Aften at udbrøde:

„Den lille Satan! om end Huset brændte over Hovedet paa os, vilde han ikke forlade Scenen, førend han havde sluttet sin Pas indtil den sidste Entrechat.“

Den samme Overskydning, der generede os Yngre, var endnu mere trykkende for de fire Balletmestre, hvis indbyrdes Rivalitet ikke sjælden frembragte Collisioner, saavel med Hensyn til Sujetvalget som til Fortrinet ved Opførelsen. Et Dobbelttilfælde frembragte imidlertid en Ombæltning i det hele System. Det første var nemlig Marie Taglionis Optræden, der ikke blot gjorde Parisereskolen tilfamme ved en hidtil ukjendt Virtuositet, men tillige ved sin overordentlige Tiltrækning lærte baade Publicum og Theaterbestyrelsen at concentrere Opmærksomheden paa en enkelt fremragende Personlighed, hvorved det hidtil saa fortrinlige Ensemble blev betragtet som overflødig, ialfald ligegyldigt for Kассens Indtægter. Det andet og farligste var den Omstændighed, at Scribe indleverede Programmet til Søvnghængerens (en ny Version af Emnet til hans yndede Baudeville), hvis Handling frembød endeel interessante Momenter og desuden gav en yndet mimisk Dandsferinde (Mme. Montesqu) Leilighed til stor Bravour. Aumer paatog sig at sætte Balletten i Scene, Herold arrangerede Musiken, og det Hele udførtes med ligesaa megen Smag som afgjort Held; men hermed var Signalet givet til denne Digtarts Overgang i Baudevilleforfatternes Hænder og senere til et Monopol for Firmaet Saint-Georges & Leuven. Det blev nu slaaet fast, at for at være en dygtig Balletmester behøvedes hverken Genie eller Kundskaber, kun et vist Maal af teknisk Digtighed, og som en Følge af denne Anskuelse maatte Mænd som Gardel og Milon anses for qualificerede til Afgang. Fra den Stund sank den franske Ballet gradviis i kunstnerisk Betydning; en sund Tankegang og en nogenlunde fornuftig Sammenhæng vil man forgæves søge at opdage deri, da

det Hele for Størstedelen er beregnet paa et overraskende Sceneri og en enkelt Primadonnas Kunstfærdighed eller legemlige Fortrin.

Da jeg i Aaret 1838 for sidste Gang besøgte Mr. Gardel i hans Retraite, var hans elskelige Hustru gangen forud, og fire Aar derefter fulgte han hende i Graven, uden dog at have været Bidne til Ballettens senere Nedværdigelse. Hans Vilde staaer endnu ganske tydelig for mig, og jeg troer at kunne høre hans Bemærkninger, der, udtalte i den blideste Tone, bleve siddende, som mærkede med et gloende Bær. Han holdt alligevel meget af mig og sluttede sig oprigtig til sin Kones Opmuntringer, naar hun spaaede mig en kunstnerisk Fremtid. Jeg paa min Side beundrede hans store Talent og har indtil det Sidste hyllet hans Grundsatninger, der have ledet og styrket mig tiltrods for Modens og en blaseret Smags Ansægtelser.

Bestris er et Navn, der er blevet ligesaa identisk med Dandskunsten som Garrick med Skuespillet og Mozart med Musiken. Da det har tiltrukket sig en saa stor Opmærksomhed, falder det af sig selv, at det i sin Tid har maattet vække Opposition, og endstjøndt det aldrig vil kunne udslettes af Theaterhistorien, have Anekdotamlere og Vaudevillister forstaaet af Faderen og Sønnen Bestris at sammensmelte en enkelt Figur, der ikke har den fjerneste Lighed med hine samvittighedsfulde Kunstnere, der i fortsat Stræben efter Skønhedsidealet have glædet og belært deres Samtid.

Vi ville foreløbig holde os til den Skildring, som Roverre giver os af Bestris den Ældre med Fornavnet Gaetano, en født Florentiner og begavet med et saa billedstjøndt Ydre, at han strax ved sin første Optræden i Paris vandt Tilnavnet «L'Apollon» eller «Le Dieu de la Danse». Hans seriøse Dands bestod meest i maleriske Stillinger, smukke Armbevægelser og langsomme Trin, kort

sagt, i Præstationer, der fremhævede de høire Fortrin, som han var i Besiddelse af; han var derfor efterspurgt ved alle Hoffer som et Mønster paa Anstand og mandig Gratie, ikke blot paa Scenen, men i de høiere Kredse, hvor hans elegante Toilette og smagfulde Frisur antoges som Regel for den herskende Mode. Der blev gjort betydelige Opoffrelser for at fikkre sig hans Talenter, baade for Versailles's gylndne Sale og for Operatheatrets Ballet, hvor alle de Guddomme og homeriske Helte, som paa hiin Tid udelukkende figurerede paa den franske Iyriske Scene, fandt en værdig Repræsentant i Gaëtano Vestris, der tillige gjorde sig fortjent af den store Costume-Reform, som Noverre iværksatte ved at banlyse Maskerne, Bocherne og de uhyre Fjærbuske, der indtil da vare uadstillelige fra Arladiens Hyrder og Hyrbinder. Medens saaledes den berømte Balletmester skrev sine lærerige «Lettres sur la Danse» (1760), definerede Vestris den Ældre Dandens Væsen ved „Kunsten at forstjønne den menneskelige Gestalt“.

Ved at læse Molières Bourgeois gentilhomme, vil man gjennem den comiske Rangstrid imellem Fægte-, Dandse- og Sprogmeistrene kunne gjøre sig en Forestilling om den Forargelse, en saadan Anmasselse paa Æsthetikens Omraade maatte vække hos Choreographiens Modstandere og det feilede heller ikke, at Vestris med sin uovervindelige italienske Accent og den høie Følelse af sit Kalds Bigtighed jo maatte blive en Skive for Blittighedsjægerens Pile; der tillagdes ham en Mængde Prælerier, der ere blevne til Ordsprog og som alene for deres Væierlighed i Opfindelsen fortjene at opbevares.

Han skal f. Ex. have udpeget følgende store Samtidige: Voltaire, Sig selv og Kongen af Preussen.

I sin Beundring over Hertugininden af Devonshires Skjønhed skal han have udraabt: „Derfor jeg ikke var Vestris, vilde jeg være Hertug af Devonshire!“

Da hans Søn Auguste ved en pludselig Upasselighed

var bleven forhindret i at optræde ved den Gallasforestilling, der gaves til Ære for Sveriges Gustaf den Tredie, og denne Engemelding blev saa ilde optaget af Høffet, at Monsieur Auguste Vestris maatte vandre i Arrest, skal den Gamle have beklaget, at den gode Forstaaelse, der altid havde hersket imellem Huset Bourbon og Huset Vestris, ved denne Leilighed var bleven forstyrret!

Endelig da General Bonaparte forbausede Verden ved sit første italienske Felttog, skal Vestris have været ude af sig selv af Begeistring og udraabt: „Den Mand fortjener, at der gøres noget Glatant for ham!“ Man stimlede omkring ham for at erfare, hvori denne Nationalbelønning skulde bestaae. Svaret løb: „Han skal see mig træde op paanhy!“

Endstjændt nu denne „Grand danseur du Roi“ ved sine mange Triumfer kunde være kommen paa den Idee, at han var en stor Mand og som Saadan have seet sine Colleger mere end tilbørligt over Skuldrene, skal han dog have været en ædel og godmodig Charakter, og da han desuden var vant til at bevæge sig i den fine Verden, maa han have besiddet for megen Taft til at lægge et saa latterligt Hovmod for Dagen. Vi kunne derfor betragte ovenstaaende Anekdoter som lavede og opdigtede af hans Misundere, men følgende Træk, som jeg har opbevaret gennem troværdig Tradition, betegner meget karakteristisk saavel hans Stilling som Tonen paa den Tid, da han levede og virkede. Han havde nemlig i en Række af Aar haft de meest glimrende Engagements og ikke alene i Frankrig, men navnlig ved ridske og italienske Hoffer og fremfor Alt i England tjent bethdelige Summer; dertil var han paa ethvert Sted bleven overøst med kostbare Foræringer, som han omhyggelig gjemte, og havde desuden ved en fornuftig Deconomie samlet sig en klækkelig Formue, der tillod ham at leve paa en gentil Fod. Kjød af at blive kaldt Charlatan, indbød han en Dag nogle af de værste Spottefugle til et splendid Middags-

gilde, og da man kom til Desferten, løstede han Paagene af et Dufin forgyldte Sølvkummier, fyldte tildeels med Diamant-ringe og Brystnaale, Gulddaafer og Svøvelspænder, deels med Guinéer og Louisdorer, og spurgte sine Gæster, om de ansaae dette for Charlatanisme? De anerkjendte da enstemmig, at Ingen bedre end deres ærede Vært forstod at documentere sin Soliditet.

Det kunde ikke undgaaes, at en saadan Apollo ligesom hiin Guddom i Ovids Forvandlinger, jo i sin Ungdoms Tid maa have haft adskillige galante Eventyr. Blandt Andre nævnes den letsødede Mlle. Allard, hvis pas de deux pastoral findes afbildet i et fortrinligt Kobberstik; men den feirede Dandsferinde Mlle. Heinel (tydsk af Fødsel) var ligesaa serieuse af Charakter som af Stiil, og vor Apollo blev ved hende smeddet i Hymens Panker. Dette belægsforterede Ægtestas blev ikke velsignet med Børn, og Savnet begyndte at føles trykkende, da Bestris en Dag ved at inspicere Balletstolen, der levedes af Francard (med Tilnavnet «Le charpentier de la Danse»), fik Die paa en niaars Dreng med ganske ualmindelige Anlæg og et næsten udviklet Talent. Forbauset spurgte han Læreren, hvem dette Barn hørte til. Svaret lød: „Det er den lille Allard!“ — „Dog vel aldrig en Søn af Mademoisellen?“ — „Netop af Mlle. Allard!“ — „Men Du min Gud! saa maa det jo være min Søn! Veed Du hvad, min flinke Gut, Du seer paa min Ære ud til at slægte din Fader paa!“

Fra det Dieblis tog Bestris den lille Auguste hjem til sig, lod ham nyde en omhyggelig Opdragelse og bragte ham inden to Aar saa vidt, at han i Aaret 1771, altsaa kun elleve Aar gammel, debuterede med største Bravour. Ligesom Mozart var han et Mirakelbarn og førtes omkring ved Hofferne, hvor han blev kysset og trakteret med Sukker-godt. I Begyndelsen gif han under sit Døbenavn, senere kaldtes han Vestrallard, men det varede ikke længe, inden

Egteparret Vestris loofformelig adopterede ham som deres eneste Søn og retmæssige Arving. Hans Kunstnerbane blev en uafbrudt Række af Triumfer, og lykkeligere end hiin udbødelige Tonebidger saae han sig rigelig lønnet og paastjønnet i sit Fædreland.

Da han kun var af Middelhøide og hverken havde sin Faders fine Ansigtstræk eller hans classiske Legemsbygning, blev Stilen i hans Dands «Demi-caractère», hvortil hans forbausende Elasticitet og Hurtighed i Forbindelse med hans bevægelige Pbhjognomie og livlige Lune gjorde ham fortrinlig skikket; emanciperet fra Faderens strenge Skole, skabte han en aldeles ny Genre, der svarede til hiin, som Maleriet med den glødende Colorit til det i classiske Fulbendthed fremtonende Marmorbillede. Han udviklede i alle Gardses Balletter en mimisk Begavelse, der anerkjendtes af den Tids største Skuespillere, og navnlig skal hans Fremstilling af *L'enfant prodigue* (Den forlorne Søn) have været et sandt Mesterstykke. Endnu i sin Alderdom, naar han i Underviisningstimerne indstuderede nogle Scener af bemeldte Ballet med os, lod han sig ofte henrive i den Grad, at Illusionen blev fuldstændig, og vi troede at see den nitten-aarige Yngling lyslevende for os, med alle hans Daarstaber og Forvildelser, med hans Fortvivlelse og Anger.

Hans rene Smag og rytmiske Sands gjorde sig fortrinlig gjældende i Compositioner af enkelte Dandse, men naar man spurgte ham, hvorfor han ikke leverede mere omfattende Arbejder, gav han sædvanligviis det bestedne Svar, som jeg allerede tidligere har nævnet. Denne Begrændsning kom væsentlig hans yngre Kunstfæller tilgode, da han med den største Beredvillighed arrangerede deres Pas og forstod at stille deres Evner i det fordeelsagtigste Lys.

Baade før, under og efter den store Revolution var han Dandsens hypperste Repræsentant; han optraadte ved Trianons landlige Fester, ved Fornuft-Gudindens Indvielse, ved Directoriets Saturnalier og ved Keiser-

tidens Gallaforestillinger; hans Talent var saa identisk med Paris' øvrige Herligheder, at da han af Napoleon udbad sig Reisetillæbelse for at modtage et temporairt Engagement i Neapel, fik han Afslag med de Ord: „Ublændingene skulle komme til Paris, for at see Bestri's dansse.“ Han fik en Beneficeforestilling til Erstatning, og saavel ved denne som ved mangfoldige andre Leiligheder modtog han fyldige Beviser paa den store Keiser's Gæmildhed.

Han burde være bleven, om ikke en hovedrig, saa dog ialfald en meget formuende Mand, men en høi Grad af Vetsindighed, en daarlig Deconomie og Vhst til at spille en Rolle blandt sin Tids „aimable roués“, voldte, at ikke blot hans rige Emolumenter, men endog hans Fædrearsv smelte bort imellem hans Hænder. Alderen indfandt sig og med den unge og talentfulde Rivaler, blandt hvilke navnlig Louis Duport udmærkede sig ved en vidunderlig Teknik. Bestri's maatte taale at blive kaldt „Zephyrernes Oldermænd“, og det var tilsidst kun hans mimiske Talent og Keiserens umiddelbare Væsthyttelse, der hævede hans gamle Renomé; men ved Napoleons Fald forsvandt den Nimbus, der i saa mange Aar havde omgivet den store Dansers Navn; vel spurgte de Allierede efter ham, thi ogsaa disse Fremmede havde hørt ham nævnet blandt Paris' Herligheder, men han undgik at vise sig for Frankrigs overmodige Fjender. Med Vemod kunde han stue tilbage paa den glimrende Carriere, hvis materielle Udbytte han letfindigen havde bortødslet, og han stod nu som Pensionist med det Tillæg til sine tarvelige Indtægter, som Læctionerne ved hans Perfections-Classe kunde hde ham.

Men endog i denne reducerede Stilling var han bestandig Bestri's! Hans muntre Lune forlod ham lige saa lidt som hans lette Gang og ungdommelige Holdning; med Violinen i Haanden begejstrede han baade sig selv og sine Elever, og med Undtagelse af et enkelt Suk, der gjaldt hans uforglemmelige Keiser, hørte man ham aldrig beklage

de Tab, som Tiden havde bragt ham, og — *mirabile dictum!* — ei heller nogenfinde omtale sit eget Talent eller de Triumfer, han i sine Velmagtsdage havde feiret.

For Elever, der allerede vare nogenlunde udoivlede, var hans Veiledning uburdeerlig; Marie Taglioni, Fanny Elsler og Carlotta Grisi, skøndt saa godt som fuldendte Kunstnerinder, thede ofte til hans Skole, for at lære noget Smukt og aflibe mulige Feil; bestemt i sine Forordringer med Hensyn til Smag og Charakter, var han mild i sin Dom, ingenlunde ensidig og dertil villig at anerkjende enhver Art af Dygtighed; paa samme Tid som han forstod at opflamme os Andre til feberagtig Rappelyst, var han Godmodigheden selv og lod sig aldrig forlede til Udbrud af Hidsighed. Blandt sine bedste mandlige Elever har han selv fremhævet Tre, nemlig hans ældste Søn Armand, (død i Wien 1825), Jules Perrot og — man maa undskyld, at jeg ikke tør fortie det — Auguste Bournonville, som dem, der bedst havde opfattet og heldigst udbredt hans choreographiske Grundsætninger. Desværre gives der for Øieblikket i Udlandet kun meget saa Dandsere, der ikke ere reducerede til at være Vøstemaaskiner og Afstivere for equilibristiske Grupperinger, medens Dandsrerinderne overbyde hverandre i Kraftkunster; herved taber Balletten sin Betydning som scenisk Fremstilling og udarter til Noget, der burde være henviist til Hjæleboderne.

Jeg nød i sex Aar Forbelen af hans fortræffelige Underviisning, det morede ham at give mig Lektion; under hans Ægte fremstillede jeg mig til Debut, og han fulgte mig trolig gennem hele mit Ungdomsrepertoire; ogsaa sluttede jeg mig til ham med en Søs Hengivenhed, og hvergang jeg i Aarenes Løb besøgte Paris, gjentog jeg mine Øvelser paa hans Skole — naturligviis imod at erlægge et passende Honorar, der altid betaltes forud, thi den kjære Mester var bestandig i finantfiel Klemme, og en af hans

værste Creditorer var hans forlums Kammertjener, der nu var avanceret til Proprietair og — Agerkarl.

Vestris den Yngre døde samme Aar som min Fader (1843); de vare jevnaldrende og opnaaede det 83de Aar. Han viser sig endnu stadig for mig i Drømme, og skulde man troe det: der overfalder mig da en ængstelig Følelse, som om jeg havde forsømt at udbetale ham de sidste hundrede Francs!

Louis Nivelon var Gardes og Vestris's Samtidige og deelte med dem Publicums Yndest og Bifald, endstjøndt han langt fra kunde maale sig med dem i Kunstfærdighed, men hans indtagende Ydre og den Vethed og Intelligents, hvormed han opfattede og udførte Roller og Partier af høist forskjellig Genre, gav ham et særegent Værd, som Moverre i sine Breve omtaler med Anerkjendelse. Han forlod tidlig sin Theaterbane, og i den Anledning finde vi i bemeldte Breve følgende Passus: „Nivelon lever nu stille og lykkelig, dyrker sin Have og sine Venner, hvilke Sidste Ingen bedre end han forstaaer at vinde og bevare.“

Det er saaledes mere en Novellefigur end Portraitet af en Kunstner, jeg her paatager mig at tegne; thi ingen Skildring kan være mere træffende end den, der indeholdes i ovenstaaende Linier. Den Trofasthed og naturlige Elskværdighed, som jeg fandt hos denne min Faders Ungdomsven, staaer for mig som Idealet af, hvad enhver Kunstner maatte ønske at opnaae, naar han engang ombjttede det virkende med det betragtende Liv.

Min Fader havde været hans Kammerat i London i Aaret 1781. Sytten Aar senere besøgte han ham i Paris, fandt ham gift med den yndede Skuespillerinde Carline ved Opera comique og nød megen Gjæstfrihed i deres Hus. To og thye Aar uden synderlig Correspondance henrandt, inden de atter mødtes i 1820. Et Tidrum, opfyldt af

mærkelige Begivenheder og stussede Forhaabninger! Nivelon havde imidlertid mistet sin elskelige Hustru og to vogne Døtre; han stod nu alene. Gjensynet bragte alligevel hans Dine til at straaale med Ungdomsglands, og endstjændt han ikke havde bevaret den Vethed og Spændkraft, som min Fader endnu i sit 60de Aar var i Besiddelse af, kunde man neppe forestille sig en smukkere Gestalt paa Grændsen af Oldingsalderen. Hans letpuddrede rige Sølvhaar i Mod-sætning til de mørke Dienbryn, de milde blaa Dine, den friske Ansigtssfarve og de velconserverede Tænder, gjorde det behageligste Indtryk, og som han stod der i sin lette Sommerdragt med Gulblorgnetten hængende i et bredt sort Silkebaand om Halsen, lignede han et af disse juelske Portraitter, hvis evige Friskhed og Ynde bestandig tiltaler os, om vi end aldrig have kjendt Originalen.

Der behøvedes kun faa Minuter til ligesom ved en Mellemakt at udfylde Tidsrummet, der nu laae som en Drøm for de gamle Venner, og ved gjensidig at huse hinanden paa enkelte Træk af deres muntre Ungdomsliv, fik de sig en hjertelig Vatter. Det var alligevel ikke uden Bemod, at han hørte paa min Faders Glæde over mine Anlæg; stjændt Rentier og Proprietair følte han sig fattig ved Siden af sin gamle Kammerat; Alt, hvad Kjærligheden havde stjænket ham, havde Døden bortrevet; kun Erindringen havde han tilbage og et Hjerte, fuldt af trofast Venstabs!

Vi maatte love at besøge ham paa hans Landeiendom i Normandiet, og paa en gjentagen skriftlig Indbydelse begav vi os med Dilligencen til Flækken Estrepagny, der ligger paa Veien til Rouen. Vi brugte otte Timer til en Reise, der nu kun behøver to, men vi fik til Gjengjæld Velighed til at see os anderledes om end nuomstunder med den brusende Jernbanefart. Vi kom forbi Gisors, hvor en malerist Borgruin gjenkaldte Mindet om den berømte Tournering, «Le champ du drap d'or», som fandt Sted ved Philippe Augusts og Richard Løvehjertes Møde i

Anledning af deres forenede Korstog (1190). Desuden morede det os at anstille Sammenligninger imellem dette fra de øvrige franske Vandstaber saa forskellige Terrain og vort kjære Danmark, hvis krigeriske Forfædre netop havde valgt denne Provinds, hvis frodige Græsgange, levende Hegn, straatafte Bønderhuse og spredte Skovpletter mindebe dem om deres nordiske Fædreland. Kun Flodernes glindsende Slangebugter og de med Vbletræer beplantede Marker gabe det nuværende Normandie et forskelligt Pshsiognomie. Ved Estrepagny holdt vor Vens Kjøretøi, der i mindre end et Quarterstid førte os til hans landlige Hjem, L'Ermitage de Saint Martin au Bosc, hvor han bød os hjertelig Velkommen og gav os Husets Reglement, der løb paa ubunden Frihed, dog med Sagttagelse af Spisetiden. Vi levede her som i Claraffenlandet, spadserede i den heilige Have, hvor Ferskenspalieret var overladt til vor Discretion, og hvor Druerne i de italienske Buegange hang og modnedes til vort næste Besøg; vi gennemstreifede Omegnen, hvilede ved Vandmøllen, besøgte Forpagteren paa Génétré og Landeshjpræsten i Longchamps. Skovene kunde rigtignok ikke fremvise Stammer som dem, der udgjøre vor nationale Stolthed, men de frodige Bøgegrene hilsebe os dog som beslagtede Venner og indbøde os til at drømme i deres Skygge.

Efter et Ophold af en halv Snees Dage tog vi bort tidlig om Morgenens uden at sige Farvel, en Stik, der var fastslaaet af vor Vært, der helst undgik rørende Afsteds-scener, men Maanedsdagen derefter modtog vi en ny Indbydelse, da han ventede Gjæster, for hvem han vilde præsentere sine «braves Danois». (Paa St. Martin fik man gjerne et eller andet Tilnavn, og saaledes havde vi i Selskabet en Marquis, en Præsident og en Baronesse m. m.; min Fader gik i Almindelighed under Navnet «le Général»). Ved dette andet Besøg bar Husets Anordning et festligt Præg i Anledning af en gammel, meget riig

Dames forventede Ankomst; det var en Cousine til den allerede omtalte Mme. Quinch, og som man kaldte Emigrationens Ninon. Memoirer og Chroniques-galantes fra Perioden før Revolutionen 1789 nævne Rosalie Duthé som en Celebritet i sin Genre, og hendes Forbindelse med Kongens yngste Broder, Greven af Artois, satte hende meget høit i Datidens elegante Demi-monde. Hun var nu 75 Aar, men hendes slanke Figur og hendes store himmelblaa Øine lode endnu skimte, hvor bedaaende denne blonde Aspasia maa have været i sine unge Dage. Efter et mangleaarrigt Ophold i England levede hun nu i Paris under Navnet Mme. Gérard, holdt et gjæstfrit Hus, modtog med en Prindsesses Værdighed sine fornemme gamle Venner og hørte med en Moders eller Tantes hjertelige Deeltagelse paa unge Kunstneres fortrolige Meddelelser. Hun havde en aaben Haand for de Nødlidende, og langtfra at ligne hine bødferdige Magdalener, der troe at udsone deres Ungdomsbildfarelser med ubønhørlig Strengthed imod den yngre Slægt, var hun Overbærenheden selv; modtagelig for de Glæder, Livet endnu kunde tilbyde hende, fandt hun sig smigret ved den Hyldest, der omgav hende, og da Soiréerne paa det glade Saint Martin altid sluttedes med Dands, figurerede hun i Francaisen med en Gratie, der var eiendommelig for den gamle Skole.

Ved vor Hjemkomst til Kjøbenhavn underholdt vi en flittig Correspondance med vor Ven, der Winteren igjennem opholdt sig i Paris, og da jeg stadig pønsede paa den længere Kunstreise, der skulde lægge Grunden til min fremtidige Løbebane, stolede jeg paa Nivelon, i hvem jeg ogsaa fandt en trofast Støtte og faderlig Raadgiver, da jeg i mit nittende Aar stod overladt til min egen Conduite i det farlige Paris.

Han interesserede sig forresten ikke synderlig for min Kunst, uagtet han selv engang havde været en dyndet Dandsfer, thi han havde for Alvor vendt Theatret Ryggen og nærede

mod Buggen for sin tidligere Virksomhed en Bitterhed, der ikke er usædvanlig hos retirerede Artister; derimod var han, hvad sociale Forhold og Menneskekundskab angaaer, en Veileder, som man skulde søge Mæge til; hans Principer om Æren vare complet ridderlige, og dem var han trods sin Alder rede til at forsvare med Raarden i Haanden.

Rivelon havde ikke kunnet holde det ret længe ud med Mme. Quinch's politiske Fanatisme og havde omblyttet hendes Selskab med en anden ældre Dame, Mme. Deshayes, der herbergerede ham om Vinteren, medens hun til Gjengjæld med sin Familie tilbragte Sommeren paa Landet hos ham. En lille Datterdatter af hende, en femaars Engel, havde føiet en ny «Charme» til dette Opholdssted, og for ret at betegne, hvor sød hun var, gif hun i hele Omegnen under Navnet «Cécile la Vanille», men af, i den hebe Sommer 1825 blev hun angreben af en typhoid Feber, og inden faa Dage var hun Dødens Bytte. Hele Familien, iberegnet min gamle Velhynder, hensek i den dybeste Sorg. Netop paa samme Tid havde en voldsom Gigtfeber kastet mig paa Sygeleiet og forhalet min Debut over et halvt Aar. Rivelon, der havde fulgt sine sørgende Gæster til Paris, kom til mig i det Øieblik, da jeg stod op af Sengen som en stakkels udmagret Reconvalescent; han tog mig strax med sig ud paa Landet og pleiede mig med faderlig, ja næsten moderlig Omhu i fem Uger, der vare tilstrækkelige til at erstatte mig baade Huld og Kræfter, medens paa samme Tid min Nærvarrelse syntes at tjene ham selv til en Opmuntring efter hiint ulukkelige Dødsfald.

Lidt efter lidt havde der dannet sig ligesom en lille Kunstner-Colonie omkring l'Ermitage de St. Martin: der boede den i sin Tid saa feirede Sanger Philippe fra Opera-comique, den udmærkede Miniaturmaler Vincent, Balletmester Numer og en forhenbærende Operadirecteur Courtin, Alle med Koner, Søstre eller Tanter af en vis Alder, thi med Undtagelse af Clothilde Courtin, den

unge Mainvielle (en Søn af den fortræffelige Sangerinde) og mig bestod Selskabet for Størstedelen af mandlige og qvindelige Veteraner. Om Aftenen mødte Gæster fra den nærliggende Flække: Lægen Mr. Francois, Fredsdommeren l'Enfant, Notaren Mr. Boulain, der havde tjent som Lieutenant i den store Armee og faaet Kreslegionskorset under de skjæbnesvangre hundrede Dage i 1815 og som Følge deraf var blevet berøvet dette Hæderstegn af Bourbonernes Regjering; men han har den trefarvede Cocarde paa sit Hjerte. Her var altsaa flere modstridende politiske Elementer tilstede, men i et Punkt vare de Alle enige, nemlig i et uforsonligt Had til Englænderne, og vi tre Unge fik Ordre af vor Vært, naar Discussionen blev for varm, til at mildne Stemningen med Musik. Mainvielle spillede paa Pianoforte, Clothilde gav nogle smukke Romancer til Bedste, og jeg sang Viser, blandt andre den gamle norffe „Køre Vatten og køre Ved“, der blev en Yndlingsmelodie i den normanniske Gaard. Dandsen fuldbendte at forsonse Gemytterne, og „Aftenen gik“. Her skulde min Fader atter møde, da han i 1827 besøgte Frankrig for at glæde sig over mine Fremskridt og min Stilling ved Operaballetten; han prisede da den tro Mentor, der havde raadet og pleiet hans Telemak, men han anede ikke, at denne, der saa standhaftig havde modstaaet Trykkeriet paa Calypso's Ø (Operasøheren), var paavirket af Luften i det frodige Normandie og i Stilhed sukkede for en Eucharis, hvis bløde, flokkerene Stemme fremsang „Je t'aimerai“ i den samme Romance, hvis Melodie dukker frem i Pontemolle, hvor Alfред tager Afsted med sine romerske Venner. Det var kun en Bistning fra Illusionernes Himmelfstrøg! Forældrene Courtin havde allerede for længe siden bestemt Clothilde for den unge Mainvielle, der var eneste Arving til en betydelig Formue; hun skulde desuden under hans berømte Moders Veiledning uddannes til en stor Sangerinde og til den Ende med Fader og Moder reise til Neapel, men de

kom ikke længere end til Marseille, hvor en ondartet Feber bortrev den blomstrende unge Pige. Forældrene stode nu stufede i deres Forhaabninger, fortvivlede og barnløse!

Mange Sympathier drage mit Hjerter til Frankrig, mine Forsædres Hjem, men jeg fødtes i Danmark, og her skulde jeg føle Patriotismens Begeistring og finde Brød, Hæder og Lykke. Mine Tanker dvæle dog ofte ved de Steder, hvor Gardels Mesterstab viste mig Veien til Balletdigtning, og hvor Bestriis indviede mig i en ny Sphære af Dandsens bevægelige Rhythmer; endelig stillede Nivelon mig det Maal for Nie, der bør være enhver scenist Kunstners efter fuldendt Virksomhed, nemlig: i en uafhængig Stilling at kunne leve for noget Bedre end den stadige Higen efter Publicums lunefulde Bifald.

Paa mine ofte gjentagne Smaareiser til Paris forsømte jeg aldrig at besøge mine tre gamle Mestres, men allerede i Sommeren 1838 var den ædle Nivelon gaaet til Hvile, og da jeg i 1846 vilde opføge Gardel og Bestriis, fandt jeg kun deres Grave paa Cimetière Montmartre og Père Lachaise.

Jeg vil aldrig glemme disse Aander, der omsvæve min Erindring i mit landlige Stium, ligesom før under min travle Færden i Theaterverdenen; maa disse Optegnelser blot ikke forjage dem fra mine Drømme, thi hellere vil jeg offere dette skriftlige Mindesmærke til Luerne, end sige et evigt Farvel til mine kjære Gjengangere.

Mit Kvistkammer.

3 Rue de Provence, tætved Forstaden Montmartres Hovedgade og ikke langt fra det provisoriske Operatheater, der, efter at have staaet i 50 Aar, feirede sit Jubilæum ved at gaae op i Flamme, ligger endnu den Dag idag et

Trattori (Tracteursted vilde neppe passe), hvor gjennem flere Generationer Murere, Steenhuggere og andre Arbeidere hver Morgen Kl. 6 møde med deres store Brød under Armen og indtage deres Frokost med en Tallerken Suppe, et Maaltid, som de med Tilfætning af Drekke, Kartofler, hvide Bønner og et Glas Vin har ud og har ind uforanderligt tracteres med til Middag Kl. 11 og til Aften Kl. 6, og det for en saa overordentlig billig Priis, at kun den uhyre Masse og Væstens bestedne Forbringere i Forening med Viinstjænkningen kunne tilvejebringe et lidet Overflud. Hver Aften eftertælles Kassen, Leverancerne udbetales prompte, og Restudbyttet henlægges til Husleien og til «Les économies». Disse Træk af det praktiske Pariserliv ere fremsatte for at give et Begreb om den Naisomhed og Orden, men fremfor Alt om den Ihærdighed, der udmærker saavel de arbejdende som de næringsdrevende Glasfer i Frankrig og som tiltrods for politisk Virvar og trykkende Skattebyrder i Almindelighed fører til en jævn Velstand, der forbauser det øvrige Europa, hvis indgroede Fordomme tagere den franske Bevægelighed for Letsind.

Dette Etablissement blev omtrent samtidig med min Ankomst til Paris overtaget af et ungt Ægtepar fra Savoyen, Pierre Mugnier og Veronique Grosset, som for deres Sparepenge havde udført et rummeligt Kvistkammer med et efter Forholdene meget elegant Meublement; men ved Synet af denne Herlighed (der bestod af Mahogni-Commode og Secretair med Marmorplader, et stort Speil over en Marmorlampe, tre Alkover, den midterste med en Seng af første Qualitet) fandt de, at denne Luxus var for storartet til dem og besluttede da at tage en Logerende, hvormod de selv indrettede sig i en saakaldet «soupon» under Loftet i Gæstestuen.

Jeg fik underhaanden Tilbud om dette Logis og flyttede ind hos disse brave Folk, der snart fattede en Godhed for mig, som om jeg havde været en kjær Slægtning. Her

fandt jeg Hgge og Hvile, naar jeg kom hjem fra mine anstrængende Ovelser, der i den hede Sommer 1825 fortattes med en saa overdreven Iver, at jeg, ligesom jeg stod ganske nærved Maalet for mine Bestræbelser, kastedes paa Sygeleiet af en inflammatorisk Gigtfeber. De brave Mugniers pleiede mig med en Omhu, som om de havde været mine egne Forældre; men hvad der satte Kronen paa det Hele, var den ualmindelige Dgthighed, hvormed den i samme Gaard boende Læge, Dr. Huet, behandlede min Sygdom, og den hjertelige Maade, hvorpaa han afflog at modtage de 50 Francs, jeg med Taksigelse bragte ham som Honorar. „Skulde jeg ikke være stolt af at have bragt en flink ung Dandsler igjen paa Benene?“ Med disse Ord trukkede han min Haand og tvang mig til at beholde mine Penge. Denne fortræffelige Mand har senere spillet en vigtig Rolle som Chef for det i 1832 oprettede Cholera-Hospital, erhvervet hædrende Udmærkelser og, hvad der staaer uforglemmeligt ved Siden af ovennævnte smukke Træk, frelst min Hustruens Liv, da hun i Sommeren 1834 pludselig blev angreben af hiin forfærdelige Pest.

Til min daglige Opvartning havde jeg den gamle Svigermoder Mère Grosset, og da jeg efter min Sygdom voksede og udbillede mig stærkt, forærede jeg hende mine afslagne Klæder til hendes to Sønner, der vare bestemte for den geistlige Stand og studerede paa Seminariet i Sallanches. De unge Mennefters Taksigelsesbreve vare af-fattede i den mest rhetoriske Form og hævede min Gæmildhed i den Grad til Skyerne, at da deres gamle Abbed kom til Paris og blev herbergeret af Familien Mugnier, var et af hans første Spørgsmaal efter Monsieur de Bournonville (ringere kunde det ikke være). Jeg blev da præsenteret for ham og indbudt til det straalende Middagsgilde, der foranstaltedes til hans Ære, dog, vel at mærke, med den strengeste Fortielse af min Stand, hvilken

han heller ikke spurgte efter, da han ansaae mig for en rig «fils de famille».

Den Tid, jeg havde tilovers fra mine choreographiske Studier og temmelig sparsumme Læsning, anvendte jeg deels til Besøg hos min Faders gamle og mine egne nye Venner, der alle viste mig en gjæstfri Imødekommen, som jeg ofte generede mig for at modtage af Frygt for at gjælde for en Pique-Assiette (Enhæggjæst), deels til at være „Fremdenführer“ for mine Landsmænd, blandt hvilke jeg først maa nævne vor yndede Skuespiller og Instructeur Nielsen, med hvem jeg blivaaede de fortrinligste Skuespil og gjorde interessante Udflugter i Paris's Omegn; men han nød dog ikke Paris i fuldt Maal, thi hans Sind var opfyldt og hans Higen optaget af hans forestaaende Gjæstroller paa Hoftheatret i Braunschweig. Jeg traf i Aarenes Løb sammen med flere notable danske Videnskabsmænd og Kunstnere, blandt Andre Brøndsted, Eschricht og Abrahamson, Musikeren Frølich, Maleren Aumont og Skuespillerinden Henriette Jørgensen; endelig stiftede jeg et behageligt Bekjendtskab med den elskelige gamle Kunsthandler Hermann Bing, hvis Sønner jeg tør regne blandt mine bedste Venner. Med Secretair Wiehe vandrede jeg flere Gange ud til Sèvres, hvor han paa den berømte Fabrik lagde sig efter det finere Porcellainsmaleri, og naar Juleaften kom, samlede jeg gjerne en lille gemyttlig Kreds af Danske paa mit Bærelse til et ægte dansk Aftensmaal, i hvilken Anledning jeg lærte min Værtinde at lave Risen-grød, en Ret, der gjorde megen Lykke i Kjøkkenet og senere blev anvendt ved festlige Leiligheder som Entremet-sucré (fød Mellemret).

En Mand, hvis Bekjendtskab jeg særlig dyrkede og navnlig om Søndagformiddagene besøgte og underholdt mig med, var gamle P. A. Heiberg, der ved mit Komme ligesom forjog enhver politisk Bitterhed og paa den elskværdigste Maade tracterede mig — med morsomme Anekdoter fra det

gamle Kjøbenhavn. Han holdt virkelig af mig, hvilket jeg tilfulde paastjønne, og tvende Beviser paa hans Sympathie, hvilke jeg aldrig skal glemme, modtog jeg mod Slutningen af mit Ophold. Det ene var en skriftlig Indbydelse til af hans Mund at erfare, hvad en gammel Vædning, Marquis N. N., havde sagt til min Koes i Anledning af min Begeistring for den dramatiske Kunst, der ganske nylig var fremtonet ved Shakespeares Mesterværker, opførte i Paris af de berømteste engelske Skuespillere. Det andet var, at han, der i sytten Aar ikke havde haft sin Fod i noget Theater, modtog min Indbydelse til i Selskab med Frøhlich at overvære en Operaforestilling, hvori jeg havde et brillant Dandsepartie, om hvilken Præstation han næste Dag sendte mig en i al Oprigtighed skreven Compliment, som jeg trolig har opbevaret.

Smidlertid stundede Foraaret 1826 til, og den lykkelige Examen, der var afgjørende for min hele Fremtid, førte til en ligesaa heldig Debut den 5te April. Ved denne Leilighed viste mine brave Værtfolks Deeltagelse sig i det klareste Lys. Mugnier sparede ikke sine Ræver og skammede sig ikke, fordi han var min Ven, ved med Begeistring at slutte sig til den opmuntrende Applaus, der hilsende min første ungdommelige Optræden. Fra nu af blev jeg ogsaa Lærer og omplantede den Vestriske Skole paa Edouard og Gustave Carey, Drengene paa henholdsvis elleve og otte Aar. Disse Elever bleve mig anbetroede af deres Forældre, der, skjøndt bosiddende i Paris, maatte søge temporairt Engagement snart hist, snart her; og jeg havde den Glæde, først paa mit Kvistkammer, senere i et større Locale, i Løbet af tre Aar at see deres udmærkede Anlæg saa vel udviklede, at det ikke forundrede mig, da jeg nogle Aar derefter hørte dem nævne blandt de mest yndede Dandseere og navnlig erfarede de betydelige Engagements, som de i Italiens første Hovedsteder havde kontrakteret.

En gavnlig Diverfion i mit temmelig ensformige

Dandsferliv blev Ankomsten af en sextenaarig Violinspiller Carl Ebner, der tilligemed sin Broder Anton var bleven mig paa det Varmeste anbefalet af Wexschall og Nielsen, med Anmodning om, saavidt mulig at producere dem i de musikalske Kredse. Desværre var Anton død undervejs, og Fader Ebner kom med sin tilbageblevne Søn til Paris, nedtynget af den dybeste Sorg. Her var virkelig Noget for mig at udrette, og jeg tog mig med en saadan Iver af den unge Virtuøs, at Folk troede, at jeg var hans Broder. Jeg lod ham spille for Kreutzer, Baillot og Lafont, og han forbausede dem Alle, ikke blot ved sin ualmindelige Teknik og klokkerene Intonation, men tillige ved en saa eiendommelig Tonelæng, at det mindste Thema, uden Hensyn til Foredrag, derigjennem fik et særegent Tryk. Han var mærkelig nok den Første, der offentlig præsterede Mahsfeders Compositioner i Paris, navnlig hans E-Dur Polonaise og Variationerne, tilegnede Paganini, og høstede ved de i Paasteugen paa Operatheatret givne «Concerts spirituels» et saa entusiastisk Bisalb, at de gamle Mestres bleve lidt flauere derved, medens Ungdommen lod sig i en betydelig Grad paavirke af denne nye og gracieuse Stil. Og saa jeg tog atter med fornøjet Eftersat paa Violinen. Ebner gav mig nogle nyttige Vink, og vi mødtes oftere i de Quartet-Soiréer, der hver Uge fandt Sted hos Familien Anatole (hvor Manden, en forhenværende dygtig Danser, nu lagde sig efter Balletcomposition og speculerede paa et Engagement i London, og Fruen, en af Operatheatrets betydeligste Dandsferinder, beredte sig til at følge med ham). Her samlede i Almindelighed et udvalgt Selskab af Kunstnere og «hommes d'esprit», og disse musikalske Soiréer kryddredes af den franske Munterhed, der her syntes at have fundet et værdigt Afslut. Carl Ebner nedsatte sig nu i Paris, hvor han omgikkes meget med sin jevnaldrende Landsmand Franz List, men uagtet det Bisalb, han høstede for sit udmærkede Violinspil, maatte han, for at kunne subsistere, give Under-

viisning paa Pianoforte. Hans praktiske Fader raadede ham til at lægge Violinen paa Hylden og indrette et Musik-Institut efter Logiers Methode; dette Foretagende kronedes med Held og dreves ivrigt i nogle Aar, indtil Overanstængelse lagde den unge Musiker i Graven og knuste Faderens stolte Forhaabninger.

Min Correspondance med Hjemmet gik efter den Tids Postforhold temmelig flittigt, men voldte mig ved Breves længere Udeblivelse smaa Anfald af Hjemvee, især om Søndag-Eftermiddagene om Sommeren, naar mine Venner vare tagne ud paa Landet og jeg sad ene paa mit Qvist-kammer, forsthyret i min Læsning ved Rabo-Urtekrammerens Svend, der i timelange Forsøg famlede sig frem paa Fløite. Jeg rev mig da løs og søgte Afspredelse i Théâtre des Variétés, som dengang besad ganske hypperlige Kræfter. Naar derimod Breve fra Hjemmet ankom, var der Glæde og straalende Ansigter hos hele den Mugnierste Familie; man styrkede mig imøde, holdende det Længeventede høit iveiret, og Gaarden gjenlød af Haandklap ved at see mig i fem Spring tage de tre Etager, der førte op til mit Værelse.

Et saadant Brev bragte mig den glædelige Efterretning, at min Fader var undervejs, for efter tre Aars Afskillelse at see med egne Øine, hvorledes det gik med hans kjære Søn. Dagen og Timen til Ankomsten var paa det næieste beregnet, og ledsaget af min ufortrødne Vært, ilede jeg til Messagerie-Gaarden for at modtage ham; tilfældigviis havde han taget en anden Befordring fra Brüssel, og vi gik lidt modfaldne hjem; men en Timestid senere indtræder i Gaarden en smuk gammel Mand, der spørger efter et ungt Menneske ved Navn Bournonville. «C'est le Papa!» udbryder Mugnier med en saa stingrende Stemme, at jeg kunde høre det oppe paa mit Værelse; med en Følelse, der ikke lader sig beskrive, fløi jeg ned ad Trapperne, og i samme Dieblif laae jeg i min elskede Faders Arme. Jeg

kunde nu under hele hans Ophold være hans Vært; jeg havde efter knap Veilighed indrettet mit Kvistkammer for os To, og den bedste Seng var naturligtvis for den Gamle. Efter de første Hjerteudgydelser spadserede vi ud i det allerede da saa betydelig forstønnede Paris, og den Første, vi mødte paa vor Vej, var hverken meer eller mindre end Componisten *Huber*, der gjorde sig til Pligt, at glæde min Fader med de mest rosende Vidnessbyrd baade om mit Talent og min Conduite. Vi mødte endnu flere notable Bekjendte, og Pappa var stolt af alle de udmærkede Venner, jeg havde været saa lykkelig at vinde. I stallet *d'Orchestre* (1ste Parket) havde jeg end yderligere Veilighed til at præsentere min Fader for enbeel berømte Frigængere og Abonnés, paa hvem han ved sit noble Ydre og urbane Sprog gjorde et saa fordeelagtigt Indtryk, at de endog flere Aar derefter talte om ham med Ærefrygt og Deeltagelse. Henimod Efteraaret (1827) toge vi Afsked i det Haab, snart igjen at mødes. Vinteren kom med sit afvejlende Kunstnerliv, og ved Juletid erholdt jeg min kontraktmæssige *Congé* for at modtage et Fjerdingaars-Engagement ved *Kings-Theater* i London — en Orlovstrejfe, som jeg forbeholder mig herefter at omtale.

Mugnier, der i sin Stjænke- og Spisestue havde indført den urbaneste Tone, idet Alle uden Undtagelse betitledes «Monsieur» og hverken Spil, Sang eller Tobaks-rygning tillodes, var tillige sine Stamgjæsters høitbetroede *Factotum*, baade med Hensyn til Breves Modtagelse og Pengesforsendelser, da de Fleste vare fra fjerne Provindser; han og hans utrættelige Hustru havde nu Aar efter Aar lagt Skilling paa Skilling og allerede kjøbt sig nogle «Rentes», hvis Obligationer de i glad Fortrolighed viste mig med de Ord: „Vi have begyndt sammen!“ hvilket næsten skulde betyde, at jeg havde været deres Ællebarn. Nogle smaa Foræringer fra min Haand havde givet dem Smag for Solvøi, og det første Couvert var nu hængt

til tolv med Tilbehør. Under begge mine Orlovstrejfer behøvede de mit Bærelse, og efter min definitive Vortreise (1830) fik ingen Fremmed Lov til at benytte de smukke Meubler, som jeg havde indviet og konserveret. Da jeg i 1834 besøgte Paris, ledsaget af min Kone og den ganske unge Lucile Grahn, var Mugnier bleven en holden Mand og Sapeur i Nationalgardens fineste Legion (den 2den). Vi saae ham marchere forbi Kong Louis Philippe, der med sin glimrende Stab holdt paa Vendômepladsen, hvor vi gennem Vekjendtskab havde erholdt en heel Mezzanin-leilighed til Disposition for os og vore Landsmænd. 25,000 Mand Linietropper og 80,000 Mand Nationalgarde defilerede med høie Jubelraab, der besvaredes af Kongen ved at løfte paa Hatten for hver enkelt Afdeling. Nogle sprang, henrevne af Begeistring, hen og trykkede Kongens Hænder, medens Andre løftede Smaa børn op til hans Sæddelknæp. Hvilket varmt Udbrud af Folkefølelsen! Men af! neppe fjorten Aar derefter, i hvilket Tidsrum ikke mindre end otte mislykkede Morborsøg havde været rettede mod den samme tilbedte Borgerkonge, stødtes han med Vold og Haan fra Frankrigs Throne, og hans hæderlige Slægt maatte vandre i Landflygtighed.

Man kan jo ikke gaae fra sit Kvistkammer ned paa Gaden og gennem det bølgende Paris, uden at berøres af Historien og ved denne igjen af Politiken; men for at komme tilbage til mine trofaste Værtfolk, maa jeg blot bemærke, at den Hjertelighed, hvormed min Kone omfattedes af dem, ikke noksom kan fremhæves, og deres gjæstfrie Venlighed udstrakte sig til min Elev Hoppe (1838) og til flere Danske, som jeg i Aarenes Løb anbefalede til dem. I Begyndelsen af Fjærrethverne overlod Mugnier sin Forretning til sin yngre Broder, købte sig en Eiendom paa Menilmontant og lagde sig til Tidsfordriv efter Havedyrkning, hvorved han havde et saadant Held, at han blev tilkjendt en Priis-medaille, hvoraf han var meget stolt. Her besøgte jeg ham,

hvergang jeg kom til Paris, og blev modtaget som en kjær Slægtning; kun maatte jeg være beløbet paa et eller andet diplomatisk, tvetydigt Svar paa det stedsse tilbagevendende Spørgsmaal om mine Formuesomstændigheder; det løb da sædvanligviis paa, at „jeg, takket være Forsynet og min flittige Virken, havde Brød for min Alderdom“, hvilket med betydningsfulde Nis blev udlagt til, at jeg var Rentier, og fæstede mig endnu dybere i mine franske Venners Agtelse. De havde gjerne hjulpet mig, om jeg havde været i Nød, men Erhverd og Sparommelighed havde været deres Livs Opgave og Uafhængighed, det Maal, som de nu troede at have naaet.

Da jeg i 1856 atter kom til Paris, var desværre min brave Mugniers Bryst stærkt angrebet og hans Kræfter nedbrudte ved en Sygdom, tildeels forvoldt ved et betydeligt Pengetab. Med stafaandet Stemme maatte han dog gennemgaae bort Samliv i Rue de Provence og fortælle sine Omgivelser om „vore Begyndelsesdage“, navnlig maatte han fremhæve, hvor høit han stattede de Danske, ikke blot fordi han havde læst om deres Patriotisme og Tapperhed, men i mig og mine Venner havde han grundigt studeret *«le caractère du Danois»*. De gode Egenskaber, som hans Venstab lod ham ane hos mig, skulde alle være eiendommelige for *«cette brave nation»*, og blandt andre Charaktertræk troede han fornemmelig at burde fremhæve følgende:

«Le Danois est vif, mais il n'est pas rancuneux.»

Den første Orlovstreise.

Den væsentlige Fordeel ved at tilhøre den franske Operas Ballet bestod fornemmelig i, at alle større Hoftheatre recruterede deres Personale derfra, om ikke altid ved definitive Engagements, saa dog for en enkelt Saison og ofte kun for

nogle Maanedes; Petersborg, Berlin, Wien, Milano, Neapel og Madrid forshvæde sig fra Paris's Dandseskoler, men det var især London, der frembød det rigeste Marked, de brittiske «Pounds» havde altid den betydeligste Vægt, og medens Fordringerne til høje Honorarer bleve opfyldte, forlangte det engelske Publicum til Gjengjæld Navne, der allerede havde naaet en vis Celebritet. Saa vidt havde jeg langtfra bragt det, da jeg overraskedes ved, at Mr. Anatole, der var især med at contrahere Sammensætningen af en Ballet med de engelske «Menagers», tilbød mig at slutte mig til det Selskab, der bestod af vor hyppreste Premier-Danseur Albert og Mme. Anatole, Mr. Gosfelin og Mlle. Brocard samt en meget smuk engelsk Elev, Miss Louisa Court, der skulde være min Dandsersinde. De vare Alle engagerede for den hele Saison, men jeg havde kun tre Maanedes Orlov; min Løn blev derfor forholdsvis ringere, men dog ret klækkelig, da jeg af mine 350 Estrl. (8,750 Francs) magelig kunde bringe de to Trediedele med mig tilbage til Paris.

Inden jeg modtog dette efter mine Forhold glimrende Tilbud, havde jeg sværmet mig ind i det engelske Skuespil, der under hele Efteraaret (1827) have præsteret shakespeariske Tragedier og originale engelske Efterspil, som opførtes paa det italienske Theater. Charles Kemble som Romeo og Hamlet, Edmond Kean som Othello, Shylok og Richard den Tredie, Macready som Macbeth og udenfor det classiske Repertoire som Wilhelm Tell og Virginius, Comikeren Liston og Miss Foote afløste hverandre, men som et stabilt Efterspar beholdt vi den udmærkede Mr. Abbot og Miss Smithson, hvis Fremstillinger af Julie, Ophelia, Desdemona, Virginia og Jane Shore bare Præget af den høieste tragiske Skønhed. Disse hyppelige Forestillinger, der bleve fulgte med levende Begeistring af et Publicum, som ligeoverfor Talentet glemte alle nationale Antipathier, traf mig i Begyndelsen complet ukyndig i det

Engelske, men endstjændt jeg ligesom saa mange Andre nogenlunde kunde følge med Handlingen og den udtryksfulde Mimik, blev det mig dog paatrængende nødvendigt at lære Sproget, og paa min indstændige Anmodning stoffede gamle Heiberg mig en indfødt Lærer, der mod et ugentligt Honorar kom til mig hver Dag. Uden videre Forberedelse lagde han en engelsk Bog for mig med de Ord: «Read Sir!» og da jeg med nogen Hjælp havde haftet mig igjennem nogle Sider, lagde han Bogen tilside med «Talk Sir!» Denne Methode førte han til min store Forundring igjennem, da han hverken talede eller forstod Frans, og i Virkeligheden erhvervede jeg i ganske kort Tid en vis Færdighed, navnlig en god Udtale, deels ved Selbstudium, men fornemmelig ved vore kauderwelske Samtaler, der ofte varede i flere Timer, da Mr. Elvde havde Tid nok til sin Disposition og i Almindelighed tog tilstakke med den Frokost, jeg kunde byde ham. Vi fortsatte vore Sprogøvelser indtil min Afreise til London, og hine otte Ugers Underviisning er Alt, hvad jeg senere har kunnet hjælpe mig frem med.

Min ny Balletmester, Mr. Anatole, førte mig gjentagne Gange sammen med min unge Dandsferinde for at vi itide skulde indstudere vort Repertoire, og det kunde ikke seile, at jo hendes smukke Dine mere end hendes temmelig middelmaadige Talent gjorde Indtryk paa mit letfængelige Hjerte. Mr. Anatole var allerede reist forud for at ordne sit Balletcorps, men den tredie Suledag fik vi Ordre til Opbrud. Vi fulgte en heel Dilligence; Albert med Familie i forreste Coupée, Mme. Anatole med sin Moder og to Børn i den midterste og Gosfelin, en Mlle. Leclercq, Miss Louisa og jeg i den bageste. Mlle. Brocard besørge des i en magelig Reisevogn tilligemed sin gamle Moder; hendes forelskede Ven Lord Bruce (senere Marquis af Salsburgh) havde bestilt Postheste, og Alt var indrettet paa det Comfortableste. I fufende Fart tilbagelagde vi Veien gjennem Picardiet til Calais, men brugte ligesuldt

tolv Timer, saa vi ankom i Malm og Mørke til Havnemolen, der netop i Flodtiben tillod os at træde umiddelbart ombord i den engelske Damp-Pakel «The Salamander». Under frygtelige Angsthyl fra de gamle Mødre, der aldrig før havde seet, endfærdige været paa det brusende Hav, lettede vi og gabe os Gud i Vold, thi Magen til den Søgang, der ved Juletiden kan findes i Canalen, har jeg idetmindste aldrig oplevet. Ved Morgengry vinede vi Dovers hvide Klinter og lagde kort efter til ved Pier'en, der ved Ebetid fremstiller sig som et taarnhøit Bjelkestillads. Vi bleve omsorgsfuldt satte, Nogle baarne iland, men af, i hvilken Tilstand! Et overveiende Flertal af Selskabet besluttede at blive Dagen over i Dover, men at sende mig, „den Sprogkyndige“, isorveien for at bebude de Andres Ankomst. Jeg havde netop faaet mig en styrkende Thevandsknægt i en nærliggende Tavern og allerede fornummet den Skuffelse, ikke at kunne forstaae Folks hurtige Tale, da «the Mailpost» i en statelig Karet med fire Heste holdt udenfor, og uden lang Deliberation blev jeg og mit Reisetoi hibet op paa Bognens «Outside» blandt flere velindpakkede Passagerer.

Jeg bemærkede strax, med hvilken Anstand den hvidbehandlede Rudst modtog Tømme og Bidst af den ærbødige Gaardskarl; Conducteuren (the guard) blæste nu en irsk Melodie paa sit Bugelhorn, og afsted gik det med en Fart af to danske Miil i Timen gennem det heilige Grevskab Kent, hvor Dvæg og Faar endnu græssede paa de fløielsgrønne Enge. Vort Fiirspand, der stiftedes ved hver femte engelske Miil (1 danskt), bestod af Heste af den fineste Race, og Beslagene paa deres Seletøier blinkede i Solen, som om de havde tilhørt Herstabs-Equipager.

Disse Bemærkninger have Igrunden kun Værd, forsaavidt som de støtte sig til et længst forsvundet Stadium af Reiselivet i England, hvor nutildags et Net af Jernbaner gennemkrydser Landet i alle Retninger og hvor man i et

Var Timer tilbagelægger Strækninger, der før udbræbde en heel Dag, men det yndige Land seer man kun et forvirret Glimt af, og de elegante Stage-Coaches med deres karakteristiske Personale og veldresserede Heste ere forbundne.

Henad Aften kom jeg til det gasoplyste London, steg af paa Charing-Cross og lod mig føre til mit forudbestilte Logi. Jeg udførte strax mit Erinde til Mr. Anatole og blev af ham modtaget paa det Hjerteligste. Næste Morgen ankom det øvrige Selskab, yderst udmattet af Nattens Reise. En Gentleman af kæmpemæssig Statur præsenterede sig for mig med mange Takfigelser for al den Opmærksomhed, jeg havde viist hans Datter; det var Miss Louisa Stedfader, Mr. William Court, «Taylor» af Profession, men gentil i hele sit Væsen. Jeg maatte følge med til hans Hjem i Great Pultney-Street og blev af begge Forældrene behandlet med udsøgt Artighed. Dette Hjem, der snart skulde blive saa farligt for min Rolighed, var ganste indrettet efter «english fashion» og vidnede om sand borgerlig Comfort. Hvad der strax tiltraf sig min Opmærksomhed, var et stort Oliemaleri, forestillende Miss Louisa som Barn i en Amors Rolle, spændende sin Due og ifærd med at afsthyde den skjæbnesvangre Pii.

Forestillingerne paa Kings Theater aabnedes paa selve Nytaarsdagen med en italiensk Opera, hvori Mme. Pasta som Primadonna nød en glimrende og velfortjent Hylde. Mr. Anatoles ny Ballet Abu Hassan fulgte umiddelbar ovenpaa og gjorde Rykke. Dandserparrene Albert-Anatole og Gosselin-Brocard bleve modtagne med stormende Applaus, men hvem havde vel troet, at vi Unge, hidtil ubekjendte, skulde blive hilse med Bisalbsalver og vore Soli lønne med kraftig Paa-tjænnelse! Bistof havde jeg Mr. Court mistænkt for at have organiseret en patriotisk Clique i Galleriet til Fordeel for «the pretty english girl», men det sprubende Liv, der animerede min Dands i Modfætning til mine Forvænds

større Correktthed, lod ikke sin Virkning udeblive, og vor Pas de deux høstede til de Andres Ergrelse «les hon-neurs de la soirée». Glædesyttringerne over denne Succès vare lige saa mange Pust til den Glød, der allerede ulmede i min Darm. At Miss Louisa var coquet og allerede som Saadan var blevet bemærket og courtiseret, var ikke skjult for mit Blik, og jeg besluttede derfor at und-brage mig hendes Forældres Gjæstfrihed og alene træffe sammen med hende paa Theatret; men denne Plan blev mig umuelig at gennemføre. Jeg havde eengang for alle bundet Familiens Indest, de loe ad mine Fornuftgrunde, men uagtet de lode som om de betragtede mit Sværmeri som rene Børnestreger, kunde det nok være mueligt, at de i mig saae den Svigersøn, der i Fremtiden bedst vilde convenere dem. — Jeg loffedes som Fluen i Vhset!

Miss Louisa, sytten Aar gammel, var ingen regel-mæssig Skjønhed, besad ingen huslige Færdigheder og ud-mærkede sig ikke ved Renlighed, men hendes Næse havde en uimodstaelig Tiltrækningskraft, og hvad der virkede med en særegen Trolldom, var hendes bløde, velklingende Organ, thi aldrig havde jeg anet, at det engelske Sprog besad en saadan Klang, som fra hendes Læber. Jeg behøvede alligevel ikke mange Uger, for tilfulde at overbevise mig om, at min stigende Lidenstib ikke fandt Gjenklang, snarere forekom det mig, som om Forældrenes Godhed for mig fjernede hendes Sind endnu mere fra mig og mine grundrebelige Hensigter. Sommetider fløi der ligesom et Glimt af Haab forbi min pinte Sjæl, f. Ex. naar jeg ved Udgangen af en eller anden Bravourpræstation følte et varmt og begejstret Haandtryk, og da jeg paa hendes Fødselsdag overrakte hende en Bouquet, ledsaget af en fransk Romance, hvortil jeg havde skrevet baade Text og Musik. Jeg nærmede den ulukkelige Idee, at min Vedholdenhed tilsidst skulde gaae af med Seiren, men jeg opdagede snart til min store Sorg, at det Ideal, der foresvævede hende, var den Stilling, som Mlle. Brocard

og flere Damer af den høiere «Demi-monde» indtog, eller ogsaa et Giftermaal med en meget rig Olding, der snart vilde efterlade hende i en fri og ubunden Enkestand. Jeg søgte forgæves at fremstille for hendes Phantasi Billedet af et hyggeligt Kunstnerhjem med Muligheden af at holde et Enspænder-Kjøretøi, men hun trak haanligt paa Smilebaandet med Udraabet: «No, no, I want a carriage!»

En Vinter, tilbragt i det taagede London, er just ikke stiftet til at opretholde Humeuret, allermindst hos en forsmaaet Elsker; jeg havde nylig læst Walter Scotts Kenilworth og fandt mig selv deri som Tressilian ligeoverfor Amy Robsart; baade mit Ydre og mit Indre stod i stjerrende Modstrid med den Kunst, jeg øvede, og som dog endnu stundom forstaffede mig baade Tilfredsstillelse og — Illusioner!

Jeg besøgte paa mine Friaftener Theatrene Coventgarden og Drurylane og gjenfandt der de samme store Talenter, som jeg havde beundret i Paris, men paa samme Tid den maadelige Besætning af Birollerne, hvilket deels hidrørte fra en utilgivelig Egeghidighed for Sammenspillet, deels fra Banfeligheden ved at udfylde en skakspærst Personliste paa en nogenlunde værdig Maade. Hvad der forresten imellem Julen og Fasten dannede et uundgaeligt Appendix til alle baade alvorlige og lystige Skuespil, var den traditionelle engelske „Pantomime“, i hvilken de vanvittigste Clownskunster og «Lazzi» afveklede med Harlekins og Colombines Dands. Man gjør sig intet Begreb om en saadan umotiveret Sammenhobning af Enormiteter, men Et maatte man beundre, nemlig det usorlignelige Maskineri, der udførte de vidunderligste Forvandlinger med en Hurtighed og Præcision, som intet andet Land kan opvise. Londons øvrige Herligheder: Museer, Kirker, Parker, Broer og Monumenter gjorde i min forfællede Stemning ikke noget synnerligt Indtryk paa mig, ei heller gav jeg mig af med at studere Englænderne, og endstjændt jeg blev hyderst venlig

modtaget i et Par engelske Familier af Middelstanden, kunde jeg dog ikke tilfredsstillende besvare det sædvanlige Spørgsmaal: «How do you like the english living?» da jeg spiste ved et sluttet Bord hos en fransk Familie.

Jeg fulgte om Søndagen med Familien Court til det nærliggende «Chapel» og engang imellem til deres Yndlingstheater Adelphi, hvor der fandtes fortrinlige Kræfter og Navne, som Reeves, Mathews, Yates og Cook. Damerne vare for det Meste ubethdelige, men udmærket smukke og begavede med gode Syngestemmer. Smidlertid havde min fixe Idee taget voldsomme Dimensioner, jeg omtumledes paa stigende og synkende Bølger af Fortvivlelse og Haab, og som der kun er et Skridt fra det Sublime til det Latterlige, havde jeg i Virkeligheden naaet det Sidste: at sønderrive mine Handsker og styrte ud i det Frie, hørte til Dagens Orden, men hvad Ingen havde nogen Anelse om, var, at jeg hver Morgen besøgte Mr. Hamons Fegtestole, for i paakommende Tilfælde at kunne løbe en supponeret Rival min Kaarde gennem Livet!

Jeg flammer mig ikke ved at nævne disse Excentriciteter, som betegne et Stadium i mit ungdommelige Kunstnerliv, der vistnok ikke har været uden Betydning for min fremtidige Livsanskuelse, thi uagtet min senere Virksomhed ikke har udelukket en levende Phantasies Forespeilinger, ei heller Utringer af et heftigt Sind, har dog aldrig siden Livens flaben løbet af med min Fornuft, og jeg maa betragte denne Prøve som en Storm paa Havet, der skulde lære mig at bjerpe Seilene i rette Tid og styre til den sikke Havn!

Foraaret nærmerede sig og med det samme Slutningen af mit Engagement. Miss Louisas Opførsel imod mig var mere forekommende end sædvanlig, og jeg maatte være hendes Talsmand hos Fader Court for at erholde Tilladelse til at bidaane en Soirée dansante, som Lorderne Bruce, Hereford og Capt. Brunnow havde anordnet til Ære for

Ballettens Notabiliteter. Mr. Court vilde nødig gaae ind derpaa, men indvilligede dog tilsidst paa den Betingelse, at jeg skulde være Datterens Cavaleer, en Tillid, der opfyldte mig med Glæde og Stolthed, saameget mere som Miss Louisa syntes henrykt over mit Følgeskab. Festen var glimrende; vi befandt os omgivne af det høiere Aristokrati — NB. Herrerne —, Damerne tilhørte Alle Theaterverdenen, og Tonen var heelt igjennem comme il faut. Det kunde alligevel ikke undgaae mit Blik, at jeg her var blevet benyttet som Skalkestjul for en længere udspunden Intrigue, og skulde jeg ikke selv have kunnet bemærke det, vilde mine Kameraters Vink snart have oplyst mig om, at der herskede en hemmelig Forstaaelse imellem Miss Louisa og Capitain Brunnow. Hvad der foregik i mit Indre af Harm og Smerte, er ikke let at beskrive, men jeg tog mig sammen og beherskede mig selv i den Grad, at Ingen anede den taabelige Rolle, der her var bestemt for mig.

Mine Luftflotte vare nu styrtede i Gruus, men Ilden rasede endnu i Grunden, og Stormen i mit unge Bryst truede med at nedbryde min Sundhed, dog, et Par Dage inden min Afreise, da jeg i Selskab med Mr. Anatole besøgte de berømte «London-Docks» (hvor en af vore franske Venner tracterede os med nogle ganske fortræffelige Vine), tog min brave Balletmester Ordet og foreholdt mig det Ødelæggende i, saaledes at overlade sig til en ubejvaret og igrunden uværdig Passion. Det lykkedes ham at overbevise mig om min Daarskab, og næste Dag, efterat jeg havde besørget mine Afskedsvisiter, sagde jeg Farvel til den venlige Familie Court og «shoke hands» paa ægte brittisk Vis med Miss Louisa, uden at lade mig mærke med det mindste Gran af Sentimentalitet. Helbredet var jeg alligevel ikke, men jeg kæmpede tappert.

Det gik nu med den sædvanlige Befordring til Dover, og her ventede jeg at gaae ombord i den hurtigseilende Steamer «The Salamander», men Capitainen paa den

franske Paket «Henry Quatre» overbeviste mig om, at det var min Pligt som Franskmænd at fare med ham, saameget mere som han havde en halv Times Forspring for sin engelske Medbeiler; men Salamanderen indhentede os ligesuldt, foer os forbi og ankom til Calais inden Ebбетiden, hvorimod vi Andre maatte ankre op udenfor Warren og Passagererne sættes iland i Baade, der med ligesaa megen Kunst som Besvær arbejdede sig igjennem Brændingerne. Jeg var halvdød af den grueligste Søsøge, men, o Mirakel! aldrig saasnart havde jeg sat Foden paa fransk Grund, førend min Sjælesygdom var radicalt cureret. Dette Fjerdingaars Begivenheder og Stemninger forekom mig som en Feberdrøm, hvoraf jeg nu karst og vel tilmoder opvaagnede. Mine forrige Interesser indfandt sig paany, jeg spadserede omkring i Calais og saae ved Raadhuset Busterne af Eustache Saint Pierre og hans tvende Collegier, der med Strikken om Halsen havde fremstillet sig for Englands Konge, Edward den Tredie, som Gidsler og Sonoffere for Stadens fortvivlede Modstand.

Deligencen til Paris standsede en Time i Amiens, hvor jeg beundrede den herlige Cathedralkirke, i hvilken tre Slægtled af Navnet Bournonville have fungeret som Organister og Capelmestre (den Sidste var Jacques B., Sønnesøn af Jean Valentin; han blev over 80 Aar og døde 1758). Jeg naaede Paris om Aftenen, hvor den Stumme i Portici fejrede sine første Triumfer og hvor jeg paany overtog mine vante Functioner, dyrkede mine trofaste Venner og gjorde min Indtrædelse i Finantsverdenen som Rentier!

De tre Føyerer.

Dette Capitel, der for adskillige Aar siden i en noget bredere Form har været indrykket i et af vore meest hyndede Ugeblade, danner et Tidsskildre, der slutter sig saa nøie til „Mit Theaterliv“ og navnlig til mit serears Ophold i Paris,

at det her har maattet finde ikke blot en berettiget, men en uundgaaelig Plads. Idet jeg altsaa stoler paa, at en stor Deel af Publicum forlængst har glemt de forekommende Details og endnu Flere aldrig have gjort sig bekendt dermed, fremstiller jeg dette Afsnit og haaber, at det ikke ganske skal være uden Interesse.

Føyer bethder egentlig det samme som Arnefted og repræsenteres i Almindelighed ved den store Ramin, omkring hvilken en Kreds af Familie og Venner kan leire sig og udveksle Tanker og Meninger, medens store Fabnestykker, stablede paatværs over de med Messing-Sphinxer prydede Jernknægte, opsende knittrende Flammer og hele Boufetter af sprublende Gnister. Det var i et saadant Baal, at Sangeren Philippe kastede Folkerepræsentanten Grandmont, da denne truede ham med Guillotinen, fordi han vægrede sig ved at synge en af Rædselsperiodens Blodhymner. Det var med Nød og neppe, at Grandmont slap derfra med Livet, men Philippe, der maatte tage Flugten, fandt Beshyttelse hos en Karrekudst ved Navn „Brutus“, der som ibrig Patriot stod høit anstreven hos Magthaverne og desuden hndede og protegereede den berømte Sanger, der var fra hans Fødeby Montpellier.

Mangengang, naar man i Kolde Vintre samlede om en saadan Ildbrase, traf man i Kredsen Veteraner fra det uforglemmelige russiske Felttog; de mindedes da de Aftener, hvor de, udmattede af Marcher og idelige Skjærmhydsler, leirede sig, selv Tredibte, omkring en Bagtild, og naar om Morgen den „Reveille“ lød, besvarede den kun af Trediedelen af af de Indsovede: Resten af Pelotonen var frosen ihjel! — Dog, disse Føyerbilleder tilhøre kun den strenge Værestid, der i Frankrig ikke varer længe; det hjemlige Navn tyder derimod mere hen paa den Virksomhed og Bevægelse, der her hele Aaret rundt finder Sted. I forrige Tider samlede

alle Theatrets Medlemmer i en eneste Foyer, hvor ogsaa enkelte Stormænd havde Afgang for at hde Artisterne, navnlig de qvindelige, deres Hylдинг, men ved den senere Ombygning udbvidedes Localerne: Balletten fik sin egen Foyer, Operaen sin. og da det fashionable Publicums Besøg imellem Couliſſerne blev befundet „mindre hensigtsmæssigt“, indrettedes der i Vel-Etagen over Vestibulen en pragtfuld Salon, der herefter kaldtes Foyer-public.

Vi vilde begynde vor Inspections-Runde med

Le Foyer de la Danse.

Da Hotel Choiseul i Forstaden Chaussée d'Antin med tilliggende Have var bleven udseet til Byggeplads for det nye „provisoriske“ Operahuus, reistes det egentlige Theater paa Havens Grund, men det smagfulde Palais indrettedes til Administrationslocale, Garderobe og Foyerer; den med lueforghldte Ornamenter udstyrede Salon deltes i Høiden og i Længden; den nederste Deel benyttedes til Magaziner, hvorimod den øverste med det hvalvede Loft og de corinthiske Capitæler overlodes Balletten og Operaen til Samlings- og Ovelsesrum.

Den Foyer, som vi her vilde fremstille, havde ligesom selve Scenen et ſtraat Gulv, og den Væg, der dannede Front mod denne Hylдинг, var heelt bedækket med Speile; Lyset kom ovenfra og i Væggrunden reiste sig en colosfal Marmorkamin. En bred Trappe førte op til den Corridor, der dannede Scenens Væggrund og herfra traadte man ind imellem Theatrets Couliſſer. Her dyrkedes fra den tidlige Morgenstund Terpsikorens smukke, men mœisommelige, og overhovedet lidet forstaaede Kunst, deels under erfarne Læreres Veiledning, deels ved Selvstudium. Choreographiens Mestre æredes af de Yngre, hvem de opmuntrede ved nyttige og behagelige Vink, og blandt de første Solodansere bemærkedes fornemmelig Albert Decombe, der ikke blot ved sin betydelige Kunstfærdighed, men ved sit elegante Væsen og

sine solide Formuesomstændigheder indtog en ærefrygtblydende Stilling. Næstefter ham kom Antoine Paul, der for sin Fuglelethed havde faaet Tilnavnet l'Aérien og var Publicums udkaarede Yndling, endelig bør Ferdinand la Brugnière nævnes som den, hvis Virtuositet kun bevægede sig i en indskrænket Kreds, men der fornemmelig som Mimiker havde vundet sig et velfortjent Renommée. Det var egentlig Mændenes Glandsperiode, lige indtil Mlle. Taglionis og hendes udenlandske Efterfølgerinders Tid. Mme. Gardel havde forladt Scenen, Damerne Chameron og Gosselin vare borte i en ung Alder og Fanny-Bias var, uagtet en vis Fuldbendthed i hendes Dands, for lidt smuk til at fængsle det større Publicum, derimod henrev den hyndefulde Vigottini alle Hjerter ved sin udtryksfulde Mimik og besad ved sin Personlighed og sine Forbindelser det Pikante ved sig, der mindebe om Ludvig den Fjortendes eller rettere om Perikles' Tidsalder.

Saamegen forfængelig og letfærdig Snak der end under Hviletimerne kunde herske i Dandsesoyeren, saa opmærksom og alvorlig blev Stemningen fra det Dieblit, da Mesterens eller Repetiteurens Violin lod sig høre; det stod da for Enhver som en Livsopgave at erhverve sig en eller anden Færdighed, for om muligt at opnaae den Ære at debutere og beklæde en fremragende Post, om ikke ved selve Operaen, saa dog ved et af Europas større Theatre. Endnu alvorligere, ja næsten høitidelig, blev Situationen, naar de paa Skolen bundne Resultater skulde prøves og bedømmes af en Jury, sammensat af fem Fagfolk og fire administrative Embedsmænd. Soyeren var da forvandlet til en Kampplads, indesluttet af en Halvkreds mere critiske end deeltagende Tilskuere, der hvad Techniken angik ikke lode sig blænde af Glitterstads.

Dommersædet var i Fronten ved Speilvæggen; de mandlige eller qvindelige Candidater fremtraadte blege og med bankende Hjerter; thi det gjaldt om at beseire ikke blot sine Concurrenter, men fremfor alt sin egen Bevægelse.

Opgaven var i Almindelighed to af Repertoirets Bravourdands og en eller anden pantomimist Scene. Den samvittighedsfulde Surtj var kold og stiv som ved en Criminalproces og Stilheden afbrødes kun af Violinerne og de Dandsendes Aandedræt; men efterhaanden som Talentet banede sig Vej gennem de overbundne Vanskeligheder, steg hos Examinanderne Blodet op i Kinderne, Vinene tindrede og Haabet om Seir fordoblede de anspændte Kræfter. Dommerne stræbte forgjæves at betvinge Tilfredshedens Smil og snart gav Bisaldet sig Lust i Forsamlingen ved stormende Applaus!

Enhver, der har bestaaet en Examen, kan gøre sig et klart Begreb om det Indtryk, der bewirkes ved en Seir, der er afgjørende for Ens hele Fremtid. Surtjens Kjendelse meddeles skriftlig og Debuten med dens Forpligtelser bliver nærmere bestemt. Den vigtige Dag nærmer sig og er heller ikke uden Ængstelser; thi havde man blot med det velvillige Pariserpublicum at gøre, vilde Sagen snart og paa det behageligste være afgjort, men en Bande Claqueurs skal tilfredsstilles og en Skare truende Aander besværges, inden man med nogenlunde Sikkerhed kan betræde de knudrede Brædder. Medens Censuren paa hiin Tid holdt den politiske Presse i de haardeste Vaand, var Theatret givet til Priis for den hensynsløseste, ja endog den gemeneste Behandling af en heel Deel saakaldte litteraire Blade. Courier des Theatres var paa hiin Tid de sceniske Kunstneres «Bête-noire»; dets Redacteur og Eiermand, Mr. Charles Maurice, havde i Righed med Revolutionens Père Duchêne sat Ubluheden og Egnismen i System. At gøre denne Mand sin ærbødige Opvartning og lade sig indskrive som Abonnent paa hans Blad, var en uundgaelig Røvertribut, som Enhver maatte underkaste sig, for ikke at begynde sin Carrière med at blive tilføjet og behæftet med et Ægenavn, der, ret ofte gjentaget, omsider maatte vinde Hædd. Gud trøste og naade den, der forsømte eller bovede at fornærme ham! Hverken

Rjon, Alder eller erhvervet Anseelse kunde skjærme den Ulykkelige for hans Angreb, der ved Siden af deres Smudsfighed tillige vare saa ondskabsfuldt træffende og for Udenforstaaende ofte saa morsomme, at de største Célébriteter, for at undslippe hans giftige Pen, saae sig nødsagede til at parlamentere med denne Fribytter, der med Stolthed fremviste den Rænestol, hvori Talma havde fiddet for ham, og den i Glas og Ramme indfattede 500 Francs Banknote, som Stue-spillerinden Mlle. Bourgoin havde bragt ham som Honorar for en rosende Artikel. Stundom vankede der et Blodfuld Præg fra en eller anden fortørnet Artist, der blev da duelleret, men da han var en øvet Fægter og dertil skjød sikkert med Pistolen, var han næsten altid saa heldig kun at tilføie sine Modstandere lette Saar. Iøvrigt kunde han, naar der blev viist ham den behørig Opmærksomhed, blæse i Berømmelsens Vafun for de Store og vise sig beskyttende for „Neophyterne“, som han kaldte de Unge, ved hvilke Reiligheder han slog om sig baade med æsthetiske og tekniske Fioskler. At saavel han som hans mere eller mindre værdige Colleger havde Afgang til Dandsens Foyer, var en selvfølgelighed, der kun modificeredes ved de Ubehageligheder, de stundom maatte døie af det underordnede Personale, der, staaende udenfor Critikens Skudvidde, betalte hines Uforstammenhed med Mjunt af lignende Gehalt.

Paa Forestillings-Aftrækkene frembød Dands-Foyeren et temmelig broget Skue: alvorlige Øvelser af dem, der forberedte sig til med Bravour at træde ind paa Scenen, Mønstring for Speilene af Haarpynt og Costume, Conversation og Cofettering med Diplomater og fyrstelige Personer, der idelig udsattes for Pus og Spark af de pirouetterende Hjørder og Sylphider. Roccocoperiodens meest feirede Ballet-heltinde, Cardinal de Rohans erklærede „Hersterinde“, den gratieuse Mlle. Guinard, hvis Buste prydede en af Salens Nicher, syntes med Velbehag at skue ned paa den yngre Slægt, der lovede ikke at vanslægte fra de nedarvede

Traditioner! — Dog, Regisseurens Klokke lyder, et elektrisk Stød gennemfarer baade de Civile og de Costumerede. Alle styrte mod Opgangen til Scenen, Forspillet er tilende og Tæppet ruller op for Balletten.

Le Foyer du Chant.

Corridoren gjenslyder af det meest stingrende Hanegall! Det er Tenoren, der prøver sit «Ut de proitrine» (det høie C). En huul Torden bringer Trappegangens Vinduer til at dirre; det er Bassisten, der nyner sin faderlige Forbandelse. Sopranen er derimod ligesom Rattergalen sparsom med sine Toner (der veies op med Guldstykker) og vandrer taus, indvøbt i sit Cashemirs Shawl, fulgt enten af sin ærbørdige Moder eller sin spagfærdige Ægtefælle, til Sangrummet, hvor Componisten, der af hendes Bistand venter sin Operas Fremgang, træder hende imøde med Haandkys.

Hvem formaar vel at skildre de Gjenbordigheder, som navnlig en yngre og endnu uberømt Tonedigter tilligemed sin litteraire Medarbejder har at friste ligeoverfor dem, der af Naturen have modtaget det Pund, der af alle Slags Capitaler giver den højeste Rente, nemlig en Synge-stemme! Som oftest ere disse af Naturen Begunstigede i ringe Grad musikalske, og med et Bravour-Repertoire engang for Alle indhamret i Hukommelsen og fastslaaet ved Routinen, nære de et afgjort Had til alle nye Compositioner med samt deres Indstuderinger; Kunsten selv begejstrer dem sjelden, uden forsaavidt den er ledsaget af Fremkaldelser og Reclamer, der som oftest ere fordægtige nok.

I denne Kreds fandtes alligevel paa min Tid Flere, der udenfor Theatertjenesten vare baade dannede og behagelige Mennesker, men der var iblandt dem kun En, hvis Genie og hele Opfattelse af den lyrisk-dramatiske Scene gav ham Ret til i Orkets sande Betydning at kaldes Kunstner og en stor Kunstner: Det var Adolphe

Nourrit! Af en indtagende Personlighed og begabet med en ligesaa velklingende som uddannet Tenorstemme, forenede han det dramatiske Talents Mangfoldighed med den fineste musikalske Sands og var i alle sine Forhold en ædel Fremtoning. I mere end et Decennium var han den franske Operas oplivende Princip og en kraftig Støtte for alle de Componister, der under hans Periode fik deres Værker opførte. Med Varme og Intelligent foredrog han de ældre klassiske Sager af Gluck, Sacchini, Salieri og Spontini, og de Roller, han indviede i Corinths Beleiring, Moses, Comte Dry og Wilhelm Tell af Rossini; Den Stumme, Gustav den Tredie, Bruma og Elskovsdriften af Auber; Robert og Hugonotterne af Meyerbeer samt Sødinden af Halévy vare alle Mesterstabs umistjendelige Præg. Selv Mozarts Don Juan gav han med dyb psykologisk Opfatning, men omdannet til et Tenorparti havde Rollen tabt endeel af sin oprindelige Stemning og Klangfarve. Mindre heldig var hans Forsøg paa at fremdrage Jean Jacques Rousseaus Iyriske Idyl: «Le devin du village»; thi her strandede hans gode Villie paa en Spottefugls naragtige Indfald. Den lille Opera var nemlig naaet til Runddandsen i Finalen, da der pludselig fra Prosцениets øverste Loge nebbaler en Gjenstand midt i den glade Kredts og udbreder en hvid Støvsfky! En olympisk Latter udbryder blandt Tilskuerne ved at opdage en god gammeldags Parfy, og denne kaade Vittighed var mere end nok til for steds at vise det uskyldige Partitur tilbage til sit Hvilested i Operaens Musik-Archiv.

Herold og Halévy vare dengang Syngemestre og Repetiteurer i Forening med den geniale Schneitzhöfer, hvis tydske Navn var saa vanskeligt for Franskmændene at udtale, at han altid humoristisk tilføiede «Prononcez Bertrand»! Medens de tvende Ovennævnte erhvervede sig europæisk Berømthed, drev han, der besad ligesaa meget

Talent og harmonisk Fyldte, det ikke videre end til Balletmusik og Melodramer; hans Kunstnerliv svandt hen i gemytlig Lethed og vittige Indfald.

Den store Operas Hovedrepertoire bestod af de allerede nævnte gamle Componisters klassiske Værker, i hvis Fodspor Gretry, Lesueur, Catel, Berton og Kreutzer med nogen Modification vandrede; enhver lettere Genre blev henblikst til Opera-comique. Spontinis to første Compositioner, Bestalinden og Fernand Cortez, fremkaldte, skjøndt Texten havde det traditionelle Tilfald, en ivrig Opposition hos Tilhængerne af det Gamle, men opnaaede ligesuldt en colossal Succes; med disse hans Mesterstykker synes ogsaa hans Triumfbane at være afsluttet, thi hverken Olympia eller Nurmahal svarede til den Glands, som deres Forgængere havde kastet over den stolte og ufordragelige Mæstres Navn.

Romantismen saavel i Musiken som i Skjønslitteraturen optraadte paa den Tid i det Naturliges, Folkeliges og Interessantes Navn imod det i aristokratisk Fornemhed indsvøbte Regelbundne og tildeels jævnt Kjedelige. Det kan vel ikke nægtes, at den nye Retning gjorde sig skyldig i adskillige Udsteielsler, men den frembragte dog et friskere Liv, der i mange Aar derefter skulde virke velgjørende i Melodiens og navnlig i Harmoniens Tjeneste. Det var Webers Freyschütz; der, under Navn af Robin des Bois, brød Isen og blev givet med uhyre Tilløb paa Theatre de l'Odéon; kort efter kom Boieldieus Den hvide Dame paa Feydeau, og medens Auber med sine nydelige Syngestykker forberedte sig til det Skridt, han vilde bode ind paa Operaens Omraade, indrettede Rossini sin Mahomet den Anden og sin Moses for den store Iriste Scene. Han var dengang 34 Aar gammel og i sit Talents fulde Flor, men uagtet hele det musikalske Europa revolutioneredes ved hans nye Former, mødte hans Berømmelse den meest fanatistiske Opposition og de parisiske Theater-

blade vare ikke de Sidste til at fordømme denne Billedstormer, der skulde rive den gamle Operaстил ned fra sin Piedestal. Disse Angreb forhindrede imidlertid hverken Korinths Beleirning eller den fortræffelige Opera Moses fra at gjøre en lignende Epoke som Spontinis tidligere Arbejder.

Det vakte et usædvanligt Røre i Sangsoheren, da Rossini selv bemægtigede sig Flygelet og med den ham egne Blanding af Begeistring og Ironi ledede Indstuderingen, hvorved han, med sit grundige Kjendskab til Stemmens Behandling, vidste at frembringe Virkninger, som man ei tidligere havde sporet hos de franske Sangere; man bønfaaldt om Tilladelse til at maatte bivaane Claveerproberne, og ibet Henrykkelsen gav sig Luft i levende Bisaldøyttringer, gaves der Dieblkke, i hvilke den forgubede Maestro maatte skjule sine Hænder for ikke at see dem bedækkede med Rys. Alligevel var denne gribende Effekt, der foruden Compositionens Værd tildeels skuldes det sjælsfulde Foredrag, skuldi, at Virkningen i en ikke ubetydelig Grad formindskedes ved den fylldige Instrumentation, der ligesom kvalte Melodien og skadede Declamationen. Under disse Omstændigheder var det ingen let Sag for Auber at trænge igjennem med sit første Forsøg i den store Stil, nemlig med Operaen „Masaniello“, der for at undgaae Mistanke for oprørske Tendentser, men vistnok ogsaa for et sikkert sig en formaaende Dandsferindes Protection, blev omdøbt til Den Stumme i Portici. Under Indstuderingen af dette geniale Produkt herskede der kun liden Tiltro til de Tøner, den bestedne Componist og hans af Pressen temmelig fornemt behandlede Medarbejder, Scribe, paa dette Gebet kunde udvikle. Musikken behandledes som ret iørefaldende „Pont-neufs“, men tiltrods for disse ilde varslende Forløbere viste Udfaldet, at de to Fostbrødre havde truffet det ene Rigtige, nemlig Kunsten at interessere paa samme Tid, som dens strengere Fordringer skete Fyldest. Fordom-

miene tyngebe endnu lidt paa den første Akt med sin Brude-Arie, sine Dandse og sin mimiske Dialog, men neppe var Tæppet rullet op for Fiskergruppen i Morgendæmringen og Mourrit traadt ind med sin Barcarole, førend Stemningen blev opvarmet af Neapels glødende Sol og da han, i Forening med Dabadie som Pietro, af sin stjerne Stemmes hele Fylde udstømmede Gjenklangen af den forbudne Mar-seillanerhymne «Amour sacré de la patrie», udbød fra det elektriserede Publicum en Jubel, saa vilde og stormende, at den syntes at indeslutte en forbigangen og to tilkommende Revolutioners Lidenstaber i sit Skjød. Sammensværgelsen, Markedet, Oprøret, den vidunderlige Vøn og det pragtfulde Indtog bleve fulgte med megen Begelstring. Vanvidsscenen satte Kronen paa Mourrits Mesterkab som lyrisk Skuespiller og Besuvs Udbrud tordnede Glædes-Salver over den fuldstændigste Seir.

Titelrollen (Fenella) blev mindst bemærket, da den igrunnen fattes dramatisk Nuance, bestandig bevægende sig indenfor Trøstesløshedens Omraade, og ligesaa gjerne kunde være belempret med enhver anden Skrøbelighed end netop den at være stum, hvilket ikke et eneste Dieblif har Indflydelse paa Handlingen, hvorimod den vistnok er forsømt endeel ved at Fenella ikke er blevet en Sangrolle. Smidlertid er der al Sandsynlighed for, at dersom den ikke var blevet dannet til en minifremstilling og betroet til den altformaaende Dandserinde, vilde Partituret endnu have henligget i Direktionens Gjemme og ventet paa sin Antagelse. Fra nu af indtog Den Stumme i Portici en Hædersplads ikke alene paa den franske Opera, men paa alle Europas lyriske Scener, og har nu i et halvt Aarhundrede bibeholdt sin Friskhed og Ynde.

Nu kom Touren til Rossini; men for ikke at møde en Sammenstilling med hiint storartede Sujet, valgte han en lettere Genre og producere i den af Lune og Qvikhed sprudlende „Comte Ory“ sin bedste komiske Opera næstfester

hans uforlignelige Barbeer; den kunde alligevel ikke holde sig ved Siden af den stedse mere og mere tiltalende Stumme, med hvilken Auber selv ikke vovede at kæmpe, men tyede tilbage til sin vante Scene, hvor Fra Diavolo gik i Spidsen for den hele Række af yndige Snygestykker, der vedbarende danner Kjærnen af Opera comiques Repertoire. Kun et Par Gange senere lod han sig bevæge til at skrive for den store Opera, men tiltrods for det Bisald, hvormed Brama og Bayaderen og Gustav den Tredie bleve optagne, formaaede de ikke at fortrænge Masaniello og hans stumme Søster, der vistnok ere kaldede til at overleve baade deres ældre og yngre Sødsfende og gjøre deres Faders Navn udødeligt.

Endnu engang skulde Rossini henrive Sangsoherens Stamgjæster med et Toneværk, hvis Dele, hver for sig, frembyde fuldbendte Mesterstykker, men hvis Heelhed, deels af Mangel paa dramatisk Holdning, deels formedelst Hovedrollens Sentimentalitet, danner en trættende Masse. Den berømte Maestro havde i dette store Opus lagt sin hele Skat af musikalisk Opfindelse, og alle sande Musikelskere bemærkede med Glæde, at han var flaaet ind paa en ny Wei, der lovede at føre til en Række Arbejder af ganske anderledes gebiegen Bestaaffenhed end hans tidligere Compositioner. Haabet om en storartet Succes blev dog for en Deel stuffet. Begeistringens ved de første Forestillinger var langt fra levende nok, og Rossini, der havde Overbeviisningen om i Wilhelm Tell at have givet sit Allerbedste, soer i sin billige Harm ikke mere at ville skrive for Theatret. Han holdt desværre Ord og maaskee har han heri givet et Exempel til Efterfølgelse; thi den Erfrengt, ja næsten Dyrkelse, som han paa sine gamle Dage blev Gjenstand for, vilde neppe have fulgt ham, dersom han vedblivende havde piint sin Musa og beilet til Popularitet.

Meyerbeer løste ham af og feirede Triumfer, der i lige Grad gjaldt Mesteren og de Udførende, men fremfor

Alt Theaterkassen, der fra nu af regnede sine Indtægter i Millionvis. Denne Periode ligger alligevel uden for Grænserne af mine sex Aar, nok, at med Mourrits umotiverede Bortgang forsvandt det Beaandede indenfor Sangsøperens Mure og fra den Stund hed det kun at give saamegen Stemme ud og tage saa stor en Løn ind, som muligt; Kunsten blev saavel fra Artisternes som fra Bestyrelsens Side udelukkende betragtet som en Forretning, og denne Anstuelse har senere udbredt sig til hele det øvrige Europa.

Striden imellem «le Romantique og le Classique» fortsattes med stigende Iver og det Mærkelige ved denne Kamp var, at hvad der i Musiken for 30 Aar siden henregnedes til den romantiske Skole og af dens Modstandere forfæstedes som „bildt og barokt“, syntes nu at vinde Hævd for Elascicitet!

Operaens «Chef d'Orchestre» Habeneck, der en kort Tid havde været udnævnt til Theaterchef, men snart igjen var vendt tilbage til sin Dirigentpult, var en varm Tilhænger af Beethoven og besluttede at stæffe hans Værker Indgang i den franske Musikverden; det holdt i Begyndelsen haardt nok, det høist Uvante i disse Symphoniers Tankegang stødte de gamle Routinisters Øren i den Grad, at de raabte „Charivari“, og Rudolph Kreutzer løb sin Vej fra den første Prøve paa Symphonien i D-Dur, der endog maatte forklortes og tillempes for at nyde den Ære at blive udført paa Operatheatrets «Concert spirituel».

Kun nyderst Saa og iblandt disse den fantasirige Hector Berlioz vare istand til at vurdere dette Toneværks utallige Skønheder, men ved en omhyggelig Indstudering blev Udførelsen saa glimrende, at paa selve Concertaftenen vandtes Profelytter i Masse, og de meest forstøffede Modstandere maatte indrømme, at der dog var noget Mere end det blot „Aparte“ ved den tydeligste Bildmands Inspirationer.

Paa samme Tid agiteredes stærkt for Opløsningen og

Medlæggelsen af Musik=Conservatoriet, hvis Resultater under-
vurderedes af en fjendtlig Clique. Habeneck, der var
Medlem af Bestyrelsen og dertil Professor ved Violinstolen,
falte sig dybt krænkede ved saa uretfærdige Domme og beslut-
tede at imødegaae dem paa en éclatant Maade: han udstedte
et Opraab til alle, baade ældre og yngre Elever af Con-
servatoriet og mobiliserede saaledes af dets Linie, Reserve og
Forstærkning en musikalsk Hærstyrke, hvis Rige endnu aldrig
var bleven samlet i Paris, maaskee neppe noget andet Sted.
Ved Hjælp af nogle og fyrrethve Prøver lykkedes det ham
at danne et Repertoire, hvori Haydn, Mozart og navnlig
Beethoven indtoge Hæderspladserne. Man vil neppe kunne
gøre sig en Forestilling om den Præcision, der maatte blive
fremherskende i en saadan kunstnerisk Falang, sammensat af
Elementer, opfostrede i den samme Skole, og hvad der især
bidrog til Virkningen, var, at man næsten intet mærkede til
Anføreren, der stod beskedet ved sin Violinpult og kun af
og til markerede Takten med Buen.

Conservatoriets Concertlocale i Form af et lille Theater
var netop stort nok til at rumme en udvalgt Kreds af
Musikhyndere; de abonnerede Pladser bleve revne bort og i
hver Familie bevarede som Arvegods, og dette sluttede Sel-
skab antog Navnet: «Société des Concerts». Det paa
Scenen amphitheatralst opstillede Orkestre frembød et impo-
nerende Skue, og de lyriske Theatres hypperste Sangtalenter
sluttede sig som Chor til de halvfemsindstyve Instru-
mentister af første Rang, der i Righed med den gamle Keiser-
garde kun ventede paa et Vink for at afgjøre Selten.

Den meest levende Deeltagelse fulgte hvert særskilt
Numer, men det er umuligt at skildre de Stemninger, der
fremkaldtes ved Beethovens Mesterværker, udførte til den
hødeste Grad af Fuldenshed. Kun eet Moment maa være
uforglemmeligt for Enhver, der bivaanede hine Musikfester.
Det var nemlig ved den første „Audition“ af Sympho-
nien i C-Moll: efter den mørke og mystiske Trefjerdedels-

taft, der kun forsaavidt tør kaldes Scherzo (Spøg) som den indeholder et sandt Spøgeri af Aander og Fantomer fra en „Wallpurgisnacht“. Sabbaten fjerner sig lidt efter lidt og Strænge-Quartetten ligesom slumrer hen paa et „As“, medens Paukerne underholde en svag Tordenhvirlvel paa C; den nærmer sig „crescendo“ og Violinerne forberede en Overgang til C-Dur.... Orkestret falder nu ind i denne lyse, brusende Toneart med Trombonernes fulde Kraft og „Marche-triomphe“ bryder frem med en Styrke, som om paa eengang Himlens Porte bleve aabnede! Den hele Forsamling reiste sig som een Mand, og efter et Dieblisk aandeløs Bæven udbød en Bisaldsstorm med en Trampen, der indhylede Salen i Støvsfyer..... Musikken maatte standse for at give de Henrykte Tid til at gjenbinde deres Fatning; men da Symphonien var tilende, forlangtes der med høie Raab: „Da Capo!“ Dette Ønske kunde først opfyldes ved at udelukke det averterede Slutnings-numer. — Nu stod det hele Mesterværk klart og tydeligt for de opmærksomme Tilhørere og Applausen, skjøndt ligesaa begejstret som første Gang, holdt sig dog indenfor Sømmelighedens Grændser.

Jeg kom uvilkaarlig til at tænke paa det Verserkeraseri som Særo skildrer i Erik Tiegods Saga, hvor en mystisk Spillemand frembragte de vidunderligste Stemninger; thi en Person, som sad ved min Side, greb mig frampagtigt i Armen og udbød: „Min Herre! om Beethoven i dette Dieblisk stod op af sin Grav og traadte frem for mig, vilde han ikke forbause mig, efter hvad jeg her har hørt!“

Mange mere koldblodige Musikvenner vægre sig ved at tiltroe de Franske en saa levende Modtagelighed for den høiere Tonekunst. Nogle have endogsaa mistyndet deres Begeistring som en Virkning af Diebliskets Exaltation, ja, simpelthen tilskrevet den en affecteret Modesmags, men næsten et halvt Aarhundrederes vedvarende Deeltagelse, tiltrods for alle nye tydske Antipathier og Dannelsen af en heel ny

Stole af franske Componister som Berlioz, Felicien David, Gounod o. fl., alle paavirkede af Beethovens Aand — kunne vidne for Sandheden og Grundigheben af det modtagne Indtryk.

I Sangfoyeren var Bevægelsen ubestribelig: Mourrit faldt med Taarer Habened om Halsen og tilstod, at nu først var det gaaet op for ham, hvad Instrumentalmusiken var istand til at udrette, men meest begejstret af alle var Dabadie, der i sin Beundring sammenlignede Beethoven med Shakespeare! Den samme Sanger var igrunden Foyerens Humorist, men i en fortrolig Kreds overlod han sig gjerne til sit Sværmeri for den glorbærdige Reisetid; han foredrog da med eiendommelig Pathos Sange af historisk Indhold, og blandt andre en, der under Jublen over Julirevolutionen er bleven travestieret og bekjendt som La Parisienne, men som allerede i 1828 illustrerede Bonapartes Overgang over St. Bernard og var digtet af Casimir Delavigne til en østerrigsk Marche-Melodie, der senere af Mendelssohn er bleven paaduttet Auber.

Det tør vel neppe blive anseet for Fyldebalsk, naar jeg her maaskee redder et hypperligt Digt fra Forglemmelse ved efter Huskommelsen at optegne de vigtigste Stropher af

Le passage du mont Saint Bernard!

En avant! garde consulaire:
 Vois-tu briller sur l'étendard
 Ce beau jour, que l'azur éclaire
 Les blancs sommets du Saint-Bernard,
 Ce jour, levé sur notre gloire,
 Sera sans déclin dans l'histoire.
 En-avant marchons.
 Par delà ces monts
 A travers les rocs, les pics et les glaçons
 Courons à la victoire!

Honneur au drapeau tricolore!
Fier d'un passage si hardi
De ses plis il ombrage encore
Le chapeau vainqueur à Lodi.
Par leur fraternité de gloire
Tous les deux vivrons dans l'histoire.
En-avant marchons & &

Chantons au milieu des nuages
Et que l'aigle des vieux romains
Méle en fuyant ses cris sauvages
A nos concerts républicains
D'échos en échos dans l'histoire
Ces chants redirons notre gloire.
En-avant marchons & &

Halte à l'hospice, buvons, frères!
Au succes d'un premier combat,
Chiens fidèles de ces bons pères
Partagez le pain du soldat!
Qu' un de vous nous suive à la gloire
Il aura son nom dans l'histoire!
En-avant marchons & &

Les trois couleurs sont parvenues
Au sommet du pic indompté
Et font luire à travers la nue
L'arc-en-ciel de la liberté!
Puisse-t-il fidèle à la gloire
Ne jamais pâlir dans l'histoire!
En-avant marchons & &

La plaine au combat nous invite
La voilà! nous la voyons tous!
Le torrent qui s'y précipite
N'y doit arriver qu' après nous.

L'Italie! à nous l'Italie!
 Battez tambours! Qu'on se rallie!
 En-avant plus prompts
 Que les flots des monts,
 Qui de roc en roc, s'en vont, tombant par bonds.
 Tombons sur l'Italie!

Le Foyer public.

Revolutionens og Keiserdømmets trefarvede Fane „Frihedens Regnbue“ vaier nu (indtil 1875) paa Frontespicen af det samme provisoriske Theater, der for mere end et halvt Aarhundrede siden modtog sin Indvielse under det hvide Flag med de gylde Lilier. Restaurationen, Auleregjeringen, Republiken og det gjenfødte Keiserrige have i dette Tempel offret til de Guldgubinder, af hvilke rigtignok kun otte have faaet Plads paa Facadens Soilerække, der efter Architecturens Love ikke taaler det ulige Tal; men dersom den letfødte Terpsicore har seet sig udelukket fra hint ophøjede Stade, er der givet hende fuld Erstatning indenfor Helligdommens Mure, ikke blot paa selve Scenen, men ved de brogede Carnevals-Baller, hvor hun desværre er gaaet en Deel videre i Emancipation end Parnassets Grundlove tilfæle.

Under den Frise, over hvilken de maieftætiste Muser throne uden at agte paa den travle Folkebrimmel, strækker sig i hele Bygningens Bredde en Balcon, fra hvis aabne Vinduer man seer ind i et langt Galleri, prydet med Speile, Gaskroner og fløielsbetrukne Sophaer; fem Døre føre ud derfra til den første Logerækkes Corridor og i denne pragtfulde Sals ene Hjørne serveres Forfriskninger, medens i det andet er en Boghandel. Her er det sædvanlige Mødested for de Theatergængere, der kun i Frastand have kunnet hilse paa hverandre; man drager frisk Luft, indtager Sorbet og mønstrer med Forgnetten i Diet den pyntede Mængde.

Hovedemblemet for en Føyer, nemlig den flammende Ramin, findes ikke, men erstattes i den kolde Aarstid ved saakaldte Calorifères eller Varmerør, der hviste og fuse fra de Piedestaler, der bære berømte Digteres og Componisters Marmorbuster. Disse ærværdige Huusguder, der have fulgt med Operahusets forskjellige Flytninger og som sandsynligviis ville illustrere den nye Pragtbbygning, have, uden Hensyn til den Rivalitet, der engang bevægede deres irritable Sind, beholdt deres Plads i Rangforordningen, hvorimod Magthavernes Billeder altfor ofte have været Omstiftning underkastede.

Grændserne for denne Beskrivelse indskrænke sig til en kort Periode af Restaurationen under Charles X., og vi ville begynde med en Aften, hvis Forestilling er givet saa ofte, at den ikke længer interesserer Operaens Stamgjæster og Frigængere, hvoraf de Fleste have været Vidner til interessant Optrin, saavel paa Verdens store Scene som paa Kunstens; de have seet de stærkest funkende Stjerner stige, bale, blegue, forsvinde og fattes ikke Stof til fortrolig Underholdning.

I den midterste Winduesfordybning, tæt indenfor Glads geniale Vuste sidder «l'Ermite de la Chaussée d'Antin», den statelige Jouy, der som Forfatter til Vestalinden, Cortez og Wilhelm Tell har indskrevet sit Navn i den franske Operas Annaler og dertil (1824) i en versificeret Tragedie Sulla givet Talma Velighed til som romerf Diktator at fremstille et levende Portrait af Napoleon den Store! Foran Jouy staaer i livlig Samtale Medredakteuren af «Courier français», den for sine smukke Texter til en Mængde Opera-comiques velbekjendte Etienne. Om disse Veteraner fra en bevæget Tid grupperer sig en lyttende Kreds af ældre og yngre Meningsfæller, thi Ingen af dem sværmer for Bourbonerne. Underledes forholder det sig med det Kløverblad, der med hurtige Skridt maaler Salen i Længden; Hovedfiguren er Hertugen af

Doudeauvilles ældste Søn Vicomte Sophènes de la Rochefoucauld, Directeur for de skønne Kunster og øverste Instans i Alt, hvad der angaaer de kongelige Theatre. Han har stillet sig som Opgave, at forsoner Scenen med de Begreber af Moral og Værdighed, der stemme med Hoffets æsthetiske og ethiske Retning. Det bør virkelig indrømmes, at i kunstnerisk Henseende blomstrede Theatrene under hans Overtilsyn, men tiltrods for hans ærlige Villie strandede dog hans Bestræbelser paa et eneste delicat Punkt, der priisgav hans Person til Spottefuglenes Persiflage, og det var „Dandsereindernes Skjorter“, som han befalede forlængede et Par Tommer! Netop dette Emne er i dette Dieblis paa Bane. Den dydige Reformator befinder sig imellem en dobbelt Ald: paa den ene Side Operadirektøren Lübbert, der mere end tilhørlig paavirket af en „fritsvævende“ Beninde, protesterer i Kunstens Navn mod en Foranstaltning, der maatte lægge en Hemsko paa al kvindelig Virtuositet; paa den anden Side bestormedes han af sin 70-aarige Onkel, den evig ungdommelige Marquis de l'Aligue, en ægte „Voltigeur“ fra Versailles „gyldne Dage“, men tiltrods for sine Rykker og totale Mangel paa Tænder bestandig Medlem af Foddey-clubben og Bisidder paa Lovebænkene i Theatrene. Han fraraadede paa det Bestemteste dette arbitraire Skridt, der muligen kunde fremkalde en Reaction i Retning af „det Gjennemsigtige.“

En anden lille Comité har valgt sig en Plads under Kongens Buste, og synes fordybt i Emner af høist alvorlig Natur; de tvende Ordføreres Physionomier ere bekjendte nok fra Bogladerne, hvor deres Portraiter pryde deres nyudkomne Skrifter; det er Digteren Lamartine og Romanforfatteren Vicomte d'Arllincourt, begge varme Royalister og sværmende for Minderne fra Ridder- og Trobadourtiden; den Tredie i denne Gruppe er Vicomtens Broder, der har været Adjutant hos Kong Gioacchino (Murat), og deler kun til Hælvten Broderens politiske Anskuelse; snart

kommer en Fjerbemand og forstyrer den alvorlige Stemning ved sine burleske Indfald, der inden faa Minuter bringe Poeterne og den barske Militair til at bryde ud i en ubetvingelig Latter: det er Marquis de Montaigu, en ældre Cavaleer, der besidder den Gave at glatte Rykkerne og ryste Lungerne paa sine Medstabsninger lige fra Souverainen ned til Stopudseren, et Privilegium, han har vidst at hævde under alle Thronskifter, og da Nationalgarden blev organiseret under Juliregeringen, indtraadte den 60-aarige Marechal de camps i dens Geledder som simpel Grenadeer! En lille Klynge har taget Plads i Nærheden af Buffeten og nogle unge Mennesker omringe to gamle Herrer. Den ene af disse bærer en mørk Parfy, hans Ansigt er magert og temmelig illumineret; den Anden har en Skramme over Næsen og slæber paa en lemlæstet Fod.

„Ja, mine Heerer“, siger den Første til sine unge Tilhørere, „det er ingen Sag at vedligeholde det franske Humor under fredelige og behagelige Forhold, men naar man som jeg har fundet en hypperlig Galembourg midt i Tajos rivende Strøm, hvor jeg i Slagets Hede og nærved at drukne tilraabte mine Tropper: »Camarades! Ne me laissez pas Otage (au Taje)! og dertil har haft flere udmærkede »Bon-mots« ved Haanden, dengang jeg haardt saaret kjortes i en Marktetenderkarre over Verifinas knagende Bro, saa kan man tillade sig at tale med om det nationale Lune og »Esprit«. Alligevel har man ikke forundt mig den »Gloire«, som jeg med Rette kunde gjøre Krav paa, baade for mine Tjenester og mine gode Indfald.“ Det var Cavalleri-generalen Baron de Lahoussaye, der nu tiltrøds for sin fremrykkede Alder og sine Blesurer søgte Trøst mod de ham tilføiede Forurettelser i en »liaison anacréontique« med en af Arcadiens Hyrdinder. Den anden gamle Herre besad det Fortrin, at han bestandig blev kaldet „den Unge“, fordi han var Søn af den forlængst afdøde Marechal Kellermann, Hertug af Balm. Endskjøndt den nu-

værende „Unge“ allerede ved Marengo i Spidsen for Cavaleriet havde sprængt Østerrigernes Quarréer og med Hæder bivaanet de fleste af Napoleons Felttog, havde han ikke erholdt Marechal-Staven og stod nu, ligesom Lahoussaye, paa de afgaaede Generalers Riste. Han nød nu sit Otium i Skjædet af de frie Kunster, hvortil ligeledes en af Terpichores yngre Præstinder havde indviet ham og han blev derfor en sagkyndig Velhnder af os yngre Dandsere, der gjerne hørte paa hans Historier og fulgte de Raad, som han med Kjendermine meddelte os.

Baronerne Gros og Gérard, som begge under Reisetiden havde forevigtet Slagene ved Abukir, Austerlitz og Eylau med deres Pensel og nufortiden malede straalende Apotheoser for Bourbonerne, saae man sjelden i Selskab med yngre Kunstbrødre, der næsten Alle hylbede liberale Anstuelser og nød Bestyttelse hos Hertugen af Orleans, i hvis Gallerier deres Billeder fandt et høimodigt Asyl; blandt disse nyere Historie- og Genremalere stod dengang Horace Vernet, Paul Delaroche, Camille Roqueplan, Hersent o. fl. i første Række. Disse fortræffelige Kunstnere samlede sig gjerne om den geniale Theatermaler Cicérh, der altid havde Bataillemaleren Carle Vernet og Miniaturmaleren Faben hos sig i Prosceniumslogen, men stundom spadserede med dem i Foyeren, hvor de da sædvanligviis sloge sig ned i Boghandlerens Hjørne. Her førtes mangan lærerig Discusfion om det Naturlige, Correkte og Skjønne i Kunsten og mere end een Vibebejærlig sankede paa dette Sted Krummer fra de Riges Bord.

Ingen havde dog saa travlt som en vis Duponchel, et Individ, om hvem Ingen vidste, hvem han var, hvad han tog sig for, eller hvorfra han skrev sig; kun maatte man forbauses over den Fripostighed, hvormed han forstod at indfiltre sig i alle Coterier, hænge sig fast paa Alt, hvad der kunde bære Navn af øiebliffelig Celebritet og slaae om sig med laante Kunstord og æsthetiske Floskler. Han syntes

at have stillet sig til Opgave at føre Skjønhedsbegrebet tilbage til et Middelalder=Stadium, der var ligesaa grimt og barokt som hans egen ubehagelige Person. Ved nogle Costumetegninger, som han udgav for sin egen Composition, snakkede han sig ind i Operatheatrets Garderobe, derfra til Deconomiebasenet og til den letbehaarede Administration; da han paa samme Tid havde skaffet sig Indpas hos den rige spanske Banquier Aquado, der i vanskelige Tilfælde havde været Theatrets Pengemand, anbefalede han af denne til en Secretairpost og efter nogen Tid til eneældig Chef for denne Kunst-Anstalt, hvor han i Løbet af nogle Aar samlede sig en klæffelig Formue. I Sandhed et karakteristisk Billede af en «Parvenu» under den orleanse Periode!

Opflaaede Vagedøre, klappende Bænke og snoblende Raab af Borgnetfælgere og Aviscolporteurere behude, at Operaen er ude og at en lang Mellemakt behøves til Ballettens Opstillinger. Publicum strømmer ind i Foyeren, hvor Temperaturen er endeel lavere end i den af Gasflammer ophedede og slet ventilerede Tilskuersplads; man indtager Forfriskninger, spadserer op og ned, speldende efter Bekjendte og søger Kjølning paa den aabne Balcon.

Det er indlysende, at de ovennævnte Grupper ikke alle have været tilstede paa en og samme Forestillings-Aften, men da disse Tegninger efter Virkeligheden indbefatte Billeder fra et helt Tidsrum, ville vi tænke os dem ligesaa concentrerede i denne Kamme som i det længst forsvundne Afsnit af vor egen Livsvandring.

Hvem er de to yngre Mænd, der ligne hinanden som om de kunde være Tvillinger og have saa nordiske Ansigter, at man ikke skulde antage dem for Franskmænd? Det er Brødrene Casimir og Germain Delavigne, fødte i Normandiet; de møde en Landsmand af høi Statur, ædle Ansigtstræk og graasprængt, kruset Haar; det er Boyeldieu, der med et Haandtryk besvarer en Compliment for sit nyeste Værk „Den hvide Dame“!

To unge Fyre ile hen til Malernes Gruppe: den ene af dem er lang og smækker, med et krøllet Mulathaar; den anden rød og hvid som Blod og Mælk og med flagrende Lokker; de betegnes begge som haabefulde Litterater; den Første er en Søn af den afdøde General Dumas, og kaldes Monsieur Alexandre og har allerede produceret sig som dramatisk Forfatter; den Anden, ved Navn Philarrète Chasles, er en anerkjendt «Homme d'esprit» men mere critisk end productiv. Coteriet forøges snart med en særdeles smuk ung Mand, af hvis fylldige Ansigtstræk fremstraaler en høj Grad af Selvtillfredshed; hans originale Stribemaade har skaffet ham en Plads som æsthetisk Referent i Journal des Débats, hvor han hver Mandag leverer en Feuilleton-artikel, der roger over af vittige Indfald i et Sprog, saa fuldspækket af potenserede Adjectiver og pikante Ordspøininger, at hans Stil udelukkende tilhører ham og neppe tør anvendes af nogen Anden end — Jules Janin!

De politiske Størrelser have i Almindelighed nok at bestille med deres egen offentlige Fremtræden og bryde sig kun lidt om Theatrene; derimod møder man ofte Digterne Merx og Barthelemy, som med juvenalsk Bitterhed forfølge Ministeriet Villèle, paa samme Tid som de høre Napoleonismen til Afguderi. De episke Pamphletter: La Villéliade, la Corbièreide og la Peyronnéide samt Rome à Paris (et Indlæg imod Jesuitismen) vandt ved deres Lune, Kraft og fuldendte Form en overordentlig stor Udbredelse. Hvorledes disse to talentfulde Stribenter arbejdede sammen, er endnu en Gaade; thi endstjøndt man var vant til Compagnistab imellem dramatiske Forfattere, maatte man forbauses over det Heelstøbe i disse mærkelige Satirer. Da imidlertid Barthelemy reiste til Wien for at overrække Keiserfønnen, den unge Hertug af Reichstadt et Exemplar af det større Digt Napoléon en Egypte og der senere blev anlagt Proces i Anledning af Beretningen om denne frugtesløse Reise, paatog Merx sig at plai-

deres Sagen om «Le fils de l'Homme» paa rimede Vers og man drog deraf den Slutning, at Planen og den dristige Opfindelse skyldtes Barthélemy, hvorimod den metriske Bearbejdelse væsentlig tilhørte Merx. Endnu et mærkeligt Poem skulde udgaae fra dette Digterfirma, nemlig Waterloo! Epitre au Général Bourmont! Den troløse Overløber, der Ratten før hiint skjæbnepangre Slag flygtede til den fjendtlige Veir og forraadte sit Fædreland, var af Bourbonerne udnævnt til Marechal og Overstcommenderende ved Expeditionen mod Algier (1830), men Historien havde paatrøst ham sit Brændemærke og Heltedigtets Musa pidskede ham ved denne Leilighed med Skorpioner. Julirevolutionen forjog Jesuiterne, afflaffede Censuren og satte Napoleons Statue atter op paa Vendomesøilen fra den Stund havde den politiske Poesi tabt sit egentlige Kryderi, Fælledsskabet mellem Merx og Barthélemy ophævedes og enkeltviis synes de ikke senere at have frembragt noget Mærkeligt.

Man bemærker stadig en Mængde Rejsende og fornemmelig en Mængde Engelskmænd, der her holde den første Rast paa deres Fastlandsreise. Vi møde Canning, den store Statsmand, omgiben af sin talrige Familie; han har tiltrods for al den Fortræd, hans Politik har tilføiet Frankrig (ikke mindst vort kjære Danmark!) dog vundet Popularitet ved sin Deeltagelse for det kæmpende Grækenland; derimod er Walter Scott bleven modtaget med paafaldende Kulde, tiltrods for hans fortræffelige Romaner, der i Oversættelse læses af Høie og Lave; men Bladene havde strax ved hans Ankomst gjort Publicum opmærksom paa hans „Edwards Breve“, hvori han paa en uværdig Maade haaner de Besjærede ved Waterloo! Fjendtlige Bayonetter saare ofte mindre dybt end den lette Gaasefjer i den Uforsonliges Haand; det viste sig tydeligt ved Dronning Victorias Kroning (1838), da Marechal Soult mødtes Haand i Haand med sin gamle Modstander fra Valpladsene i Spa-

nien, den alderstegne Hertug af Wellington, og det britiske Folk tiljublede dem med «Honnour to the Braves»!

Der gives adskillige andre Maader at vække Opsigt paa, som den egentlige Britte ikke forsmaaer; man vender sig om for at betragte den rødhaarede Lord Stair, som forleden Aften med største Vigegyldighed tabte 60,000 Francs paa «Rouge & noir» i „Salon des Ambassadeurs“. Vængerne borte see vi den smukke, athletisk byggede Lord Seymour, der altid er rede til at offere en Haandsfuld Sovereigns til hvilken som helst stærk Mand, der vil prøve Kræfter med ham i Bryde eller Bøxfamp; denne Manie skal han dog senere være bleven cureret for af en Steenhugger, der imod et passende Honorar paatog sig at mørbanke den ædle Lord. En anden brittisk Celebritet lader sig see i Foheren til stor Forargelse for hendes ærbare Landsmandinder, det er den bekjendte Courtisane Harriet Wilson, der i sine trykte Memoirer har stillet alle sine fornemme Elskere i en Gabestok, der vilde prostituere Enhver, der ikke heldigvis tilhørte det engelske Aristokrati.

Der spadseres parvis frem og tilbage, Scribe og Melesville, Daguërre og Bouton, Thiers og Villemain, Talma og Baptiste l'ainé, Rubini og Lablache, Rothschild og Grev Apponhi! — den Eneste, der gennem lange Arrække, gaaer alene og aldrig taler med noget christent Menneske er den persiske Gesandt med sin spidse, lodne Hue og sin lange Raftan, uforandret i Klædedragt Sommer og Vinter. Med sit ubevægelige Ansyn og sit mørke Blik har han fulgt saavel de politiske Ombæltninger, som de sceniske Forestillinger, og ligesom Billedet af „den evige Iode“ gif han der endnu, medens Slægt efter Slægt gled hen over det boneede Gulv. Revolutioner og Dynastier have afløst og fortrængt hinanden og de fleste af de i denne Ramme indfattede Personligheder have forlængst indstøbet sig paa Charons Barke og vandret nu under de elshæiste Markers styggefulde Plataner, medens de enkelte Overlevende endnu

i 1873 fode paa de samme Bænke, mønstrende den yngre Generation og sammenlignende den med Perioden — for Julirevolutionen!

Den anden Orlovstreise (1829).

Efter min Hjemkomst fra London forekom min Virkefreds ved Paris's Operatheater mig for indskrænket, og skjøndt mine «Chefs d'Emplois» af og til gave mig Leilighed til fordeelagtige Doublringer, tilstode de oprigtigt, at med alt Benskab for mig kunde de dog ikke bekvemme sig til at lade deres Pladser fyldes af yngre Kræfter, da det meget vel kunde falde Bestyrelsen ind, at disse for en billigere Priis vare istand til at frembringe en Virkning, der stillede de ældre Talenter i Skygge. Disse Omstændigheder bidroge mere og mere til, at jeg laante Dre til de Tilbud, der fra flere Sider meldte sig: Saaledes stod Wien mig aaben med 12 à 15,000 Francs aarlig, Bordeaux med 10,000 Francs og Berlin med et fast Engagement og 4,000 pr. Thaler. Selv fra Kjøbenhavn indløb Forespørgsel om mine Betingelser, men endskjøndt jeg for den tredobbelte Function, som Solodansker, Lærer og Dirigent, havde lempet min Priis efter de mig bekjendte smaa Forhold, fandt man den alligevel for høi og Underhandlingerne afbrødes. Contracten med Berlin laae allerede til Underskrift, da Balletmester Aumer gjorde Operabestyrelsen opmærksom paa den Fremtid, der kunde ventes af mit unge Talent, og paa samme Tid paavirkede han min Ergjærrighed saa stærkt, at jeg lod det fremmede Engagement fare og indgik et nyt, hvorved jeg i tre Aar gradviis rykkede op indtil 11,000 Francs og sikredes saavel Orlovstreiser som et smukt Repertoire af Roller og Bravourpartier. Paul Taglioni gik i mit Sted til Berlin, hvor han opnaaede en ærefuld Stilling og senere erhvervede et betydeligt Renommée som Balletcomponist.

Mine Venner fandt bestandig, at der i mig var Stof

til en god Egtemand og der fattedes ikke Vink fra ældre Damer om, at her og der vare passende Partier for mig! Blandt Andre henvistes jeg til den ligesaa agtværdige som yndefulde Dandsferinde Marie Taglioni, der var født i Sverige, Protestant af Religion, altsaa saa godt som min Landsmandinde. Jeg var desuden en velset Gæst i hendes Forældres Hjem, sang Romancer for dem og morede dem med mine Smaatalenter, men fraregnet, at det vilde have været et Fornuftgistermaal, der skulde have stillet mig i et underordnet og afhængigt Forhold, var Marie's Hjerte ikke frit, thi hun elskede en ung italiensk Musiker ved Navn Carlini, der havde komponeret flere af hendes smukkeste Dandsenumre; Forældrene, der havde høitflyvende Planer med deres Datter, modsatte sig denne Forbindelse og Følgen deraf blev, at den senere saa berømte Sphide blev belemt med en fornem Døgenicht af en Primadonnemand, Mr. Gilbert Desvoisins, Søn af en «Pair de France», men som gjorde sig til Pligt efterhaanden at ødelægge i Spil Alt, hvad hans Frue under sit Pigenavn fortjente, saa da endelig en Separation fandt Sted, efterlod han hende en saa betydelig Gjæld, at hun dengang, allerede ved nogle og tredive Aars Alder, maatte begynde sin Carriere forfra. Min gode Skjæbne havde imidlertid forbeholdt mig en Lykke, som jeg endnu ingen Anelse havde om. Min kontraktmæssige Congé faldt netop imod Slutningen af Sommeren 1829 og Spørgsmaalet var, om hvor jeg skulde gøre den frugtbringende. Gjentagne Forsøg vare blevne gjorte for at faae mig til at optræde som Gæst i Kjøbenhavn, men Frederik den Sjette, hvem alle Theatersager blev forelagte, var bestandig vred paa mig og svarede: „Han skal saamænd sige Pater peccavi inden jeg indlader mig med ham!“ Dette blev mig meddeelt ad officieus Wei, og jeg undlod ikke i en allerunderdanigst Skrivelse at lægge mine Hengivenhedsfølelser for min Konges Fødder. Resultatet blev, at der indlevedes Underhandlinger om Gjæstroller, og mine Betingelser, der

løbe paa thve Forestillinger à 60 Specier, hvoraf Trediedelen som Afdrag skulde erstatte de tvende Mars Gage, som jeg under min Fraværelse havde oppebaaret — bleve accepterede, dog uden Garanti for Antallet af Forestillingerne. Jeg lod det staae til, idet jeg af Hjertet længtes efter at gjensee mit Fædrehjem. I Begyndelsen af August Maaned begav jeg mig paa Veien og havnede efter en hurtig Reise i mine kjære Forældres Favn, hilset og omarmet af Søstre, Slægtninge og Venner. Baade Theaterbestyrrelsen og Balletpersonalet vare glade ved at see mig igjen, men der forestod mig en personlig Audients hos Majestæten og der ventede mig just ikke den behageligste Modtagelse! Jeg traadte ind til Kongen, der mod Sædvane ikke kom mig imøde fra Sidegemakket, men stod lænet til Bordet i Midten af Salen. Jeg begyndte med en velforberedt Phrasé om „undersaatlig Hengivenhed og Kjærlighed til Fødelandet“ „Det er Altsammen godt nok“, afbrød Kongen mig, „men De blev borte!“ Lidt forbløffet vovede jeg at anføre til min Undskyldning, at der ikke var yttret nogen særdeles Lyft til at anvende mig ved det kongelige Theater. — „Det er noget forbandet Snak! Hvem har sagt, at vi ikke ønskede Dem hjem!“ — „Men, Deres Majestæt, jeg var altfor ung til at overtage en styrende Plads og i en underordnet Virksomhed var min Smule Talent gaaet tilgrunde.“ — „Ja, ja! jeg kan godt begribe, at De foretrækker Operaen i Paris for Kjøbenhavns Theater; De tjener jo godt derovre, og saa høie Salairer kan vi ikke give.“ — „Jeg beder Deres Majestæt at være overbevist om, at jeg allerhelst vil offere mine Kræfter til Deres Majestæts Tjeneste.“ — „Ja, nu faae vi jo at see, hvad De kan præstere, Alle paastaae, at De har gjort forbausende Fremstridt.“ — „Deres Maieftæt er da ikke længer vred paa mig?“ — „Nei vist ikke! vi sees ved Gallaforestillingen; Gud befalet!“ — Dermed slog han Sporerne sammen til Afsted og jeg traadte ud i det

tætbefolkede Forgemaal med et af Tilfredshed straalende Ansigt, som om jeg havde nydt den allerhøieste Naade.

Hvorledes jeg i et Par Maaneder, med et i flere Henseender høist mangelfuldt Balletcorps, gav Gratiernes Hyl- ding, Søvngængerken og Soldat og Bonde, samt flere særstilte Bravourdandse, har jeg omtalt i Mit Theater- livs første Deel, men at min billetantmæssige Optræden som et Stykke af en Sanger og en Skuespiller vakte en ligesaa ibrig som latterlig Opposition, vil man finde hos Heiberg i hans Beretning om Skuespillet Isabellas sørgelige Skjæbne. Den berømte Forfatter havde nemlig faaet den Idee at forene mit lille Sangtalent med de dandsende Divertisements, hvormed jeg havde udstyret hans Stykke og dertil ladet mig træde ind i Handlingen med et Par Repliker; det Hele beregnet paa den Yndest, jeg som Gæst havde erhvervet mig. Det var ikke uden nogen Modstræben, at jeg indlob mig paa det Kunststykke, men det faldt mig heller ikke ind, at dette skulde fremkalde en Storm blandt Skuespilpersonalet, blandt hvilket min ædle Ven Nielsen gearbedede sig paa det voldsomste og raabte paa Scenens Profanation og Prostitution. Denne udmærkede og feirede Kunstner, der i sine Breve nævnedes mig som den, der ved min Omsorg havde forhindret det saakaldte Paradiis (Paris) fra at blive et Helvede for ham, syntes nu ikke at kunne taale den overordentlige Succes, som jeg ved min Hjemkomst opnaaede, thi allerede efter mine første Forestillinger vendte han mig Ryggen og gif i flere Aar formelig afveien for mig! Han stillede sig nu i Spidsen for det Parti, der i Ballettens mulige Opkomst saae en bestemt Fare for den egentlige dramatistiske Kunst!

Det reciterende Skuespil stod virkelig da paa det høieste Punkt, det nogensinde før eller senere har naaet, og skulde Tidens Omveglinger gjøre sig gjældende, maatte det engang bale ned fra sin Høide, uden at hverken Operaen eller Balletten turde bære Skylden derfor.

Naar vi opregne Størrelser som Frydenbal, Ryge, Lindgreen, Nielsen, Winsløv, Stage, Foersom, Rosenkilde, Phister og Holst; Damerne Wershall (siden Fru Nielsen), Pætges (siden Frn Heiberg) og Jfr. Jørgensen, samt de unge Skønheder Heger og Lange (senere Fru Holst og Larcher) vil man neppe paa noget Theater, allermindst nufortiden, finde et saa udmærket Ensemble. Vægge vi dertil, at frugtbare Forfattere som Vehlenschläger, Hauch, Bøge, Heiberg og Overfou forsynede Repertoiret, der tillige underholdtes af det Bedste, som Frankrig, Tydskland og England paa den Tid producerede, vil man indrømme, at hiin gyldne Periode, der tiltrods for adskillige Dødsfald strakte sig ind i Halvtredsserne, ikke i mindste Maade blev forstyrret ved Ballettens Fremgang.

Der blev imidlertid med Hæftighed stridt baade for og imod Hensigtsmæssigheden af at reise Balletten op fra dens forfaldne Tilstand, og medens den hornerte Anskuelse fandt Gjentklang hos en stor Deel af Dagspressen, stillede Ballettens Venner sig paa samme Side som Høffet, der i denne forstum saa glimrende Kunstbranche saae et festligt Regal, som et kongeligt Theater ikke burde undvære. Directionen, der bestod af fire Medlemmer, var af delte Meninger og Collin paa Skuespillernes Parti. Holstein, der gjerne vilde føie „de høie Herskaber“, men heller ikke ønskede at lægge sig ud med de dramatiske Forkæmpere, stillede sig forsigtig i en „juste-milieu“ og overlod mit eventuelle Engagement til en personlig Overenskomst mellem Majestæten og mig! Det klinger nuomstunder høist besynderligt, at slige Details bleve henvisne til Monarkens Drøftelse, men jeg blev ikke desmindre flere Gange kaldt op paa Amalienborg for at bestemme de Vilkaar, paa hvilke jeg mueligen kunde indtræde i Theatrets Tjeneste. For ikke at støde de maadeligt lønnede Skuespillere (der for Resten forstode at holde sig skadesløse ved Gratialex, Aftenunderholdninger og Sommer-

forestillinger) maatte min Gage deles i toende Parter, nemlig 1000 Rdlr. som første Solodandser og 500 Rdlr. som Lærer i Dands og Mimik; min Titel som Dandsedirecteur og mine Balletcompositioner medførte ingen Emolumenter! Hermed kunde jeg, der fra Udlandet var vant til ganske andre Tiffre, ikke lade mig nøie, men postulerede som Tilgift Hofdandseimester-Embedet, der var saa godt som vacant ved den gamle Laurents Affældighed. Dette Punkt gav Anledning til mange Vanskeligheder og da jeg ikke kunde gaae ind paa de andre Betingelser, blev Kongen for Alvor vred og lod mig høre, at jeg allerede havde taget „en ganske god Brokke“ med mig. „De faaer ikke mere!“ lod det kongelige Ord, og jeg maatte dybt beklage at skulle reise bort, betynget med min Konges Unaade. — „Nei vist ikke! jeg ønsker Dem en lykkelig Reise og at De maa tjene ret mange Penge, som De jo holder saa strængt paa, men jeg beder Dem at betænke, hvorledes De har opført Dem mod Deres Herre og Konge!“ — Det var en drøi Afstedshilsen fra en Konge, hvis mærkelige Personlighed man altid nærmede sig med en vis Bæven, og dertil en ubehagelig Slutning paa en Seirsbane af 22 stærkt besøgte Forestillinger. Jeg maatte nu antage den hele Affaire for strandet og belovede mig paa min Afreise; men den for min Sag saa særdeles velvillige Kammerherre Goldi vovede at stille sig som Mellemmand og fik mig til at indgive en sønlig Underkastelses-Skrivelse til Kongen, hvilken havde tilfølgende, at jeg foruden min Theatergage opnaaede 700 Rdlr. og Constitution som Hofdandseimester indtil Laurents dødelige Afgang. Jeg kom saaledes foreløbig til at staae paa 2,200 Rdlr., en smuk Stilling for en ung Mand paa 24 Aar! Det kunde jo ikke feile, at disse Fordele fremkaldte et Ramasfrig hos Mange, der ikke syntes at forstaae, at netop jeg ved denne Leilighed havde brudt Isen for dem til et bedre Vønningsystem. Jeg underskrev Contracten saa at sige med Foden paa Bogn=

trinet, dog med det Forbehold, at det først maatte lykkes at frigjøre mig for mit treaarige Engagement i Paris.

Jeg behøver neppe at skildre mine Forældres Glæde over at skulle beholde mig i Hjemmet; ei heller skulde henhøre til „Mit Theaterliv“ den lykkelige Begivenhed med min Forlovelse, dersom jeg ikke i min trofaste Livsledsagerinde foruden Hjemmets Hygge og Fred tillige havde fundet Opmuntring til mine Arbejder, Trøst i mine kunstneriske Gjenvidigheder og værdifulde Raad i mangfoldige Sager, baade med Hensyn til Smag og Conduite. Jeg forlod altsaa Kjøbenhavn som forlovet, tilbragte Vinteren i Paris, var saa heldig med Opoffrelsen af nogle pecuniaire Fordele at faae min Contrakt annulleret, vendte tilbage over Berlin, hvor jeg optraadte et Par Gange som Gæst og kom tidsnok til Kjøbenhavn for at slutte Saisonen 1829—30.

Midsommeraften den 23de Juni stod mit Bryllup i Slotskirken. Confessionarius Münster viede os og den Betsignelse, han lyfte over os, har baaret Frugter i et lykkeligt Samliv, der, om Gud vil, fejrer sit halvhundrede Aars Jubilæum om tre Aar!

Hvad der fra hiint Tidspunkt og indtil min definitive Aftrædelse ved forrige Saisons Slutning er indtruffet af nogenlunde Betydning indenfor min anviste Virkefreds, har jeg i de foregaaende Dele af „Mit Theaterliv“ optegnet og ønsker, at det maa vidne om min Kjærlighed og Agtelse for det Hverv, der er blevet mig anbetroet, og hvortil jeg har anvendt mine bedste Kræfter.

Danske Folkefester.

Den Part af Medvirkning, der er bleven mig anbetroet ved adskillige af mig tidligere beskrevne nationale Fester, kan vistnok med Rette henregnes til Episoder af „Mit Theaterliv“, da

fremfor alt den Tillid, jeg har været saa heldig at vinde ved min sceniske Virksomhed, har bragt Vedkommende paa den Tanke, at benytte mine Kræfter i Egenkab af Arrangeur, hvilket Hverv jeg ogsaa efter bedste Evne og med den loyaleste Opfattelse har paataget mig at udføre.

Til en saadan Folkefest i fri Luft udfordres fornemmelig Stemning og smukt Veir; det Første kan man næsten altid gjøre Regning paa hos det danske Publicum, der, samlet i Masser af Tusinder, medbringer en Aand og en Tone, som man forgjæves skal søge Måge til i Udlandet; det Sidste derimod er i vort ustadige, af Vindene beherskede Klima saa mange Chancer underkastet, at det kun er med Frygt og Bæven, at man skrider til et Foretagende, hvor Anstrængelser og Bekostninger staae Fare for at blive aldeles frugtesløse.

En saadan tildeels mislykket Fest var den, der i Anledning af Kronprindsens Formæling blev anordnet i Rosenborg Have den 11te August 1869. Overpræsident Bræstrup og Borgmester Gammeltoft havde gjort mig den Ære at udbede sig nogle Ideer og Forslag af mig til Havens Udsmykning og Festlighedernes Ordning. Jeg meddelte dem en Plan, der kun med bethdelige Modificationer blev fulgt, navnlig blev intet Seiltag spændt over den Rotunde, der dækkede og omgav Springvands-Basinet, et af Festens Hovedmomenter, hvor de høie Herstaders Modtagelse og Hylдинг skulde finde Sted. Det Architectoniske var iøvrigt yderst smagfuldt arrangeret med drapperede Estrader og Sæder for Hoffet og Stadens Honoratiøres, en orientalist Riosk for Kumbyes Orkestre, ophæiede Pladser for de syngende Chor o. s. v. — dog Alt aabent for Vind og Veir! I Hovedalleerne Guirlander af Gasflammer og imellem Træerne Buxer af berømte Mænd fra alle tre nordiske Riger, Exerceerpladsen omstabt til en Circus med Tribuner for de forskjellige Sangforeninger og prydet med Statuer, i hvis Kredse et storartet Fyrværkeri stod forberedt.

Alt dette vilde have afgivet en romantisk-eventyrlig Aften, lig dem man kan læse om i de italienske Noveller, men af! Italiens Clima fattes os. Allerede fra Morgenstunden viste sig tunge Skyer af den Slags, der ved vor unge Kronprindsesses Indtog udgjød deres Betsignelses-Fylde „som Guld i Brudens Skjød“, medens en uoverskuelig Mængde af Paraplyer bølgede hende jublende imøde. Den ene voldsomme Byge afløste den anden og der opstod Uvisshed om Mueligheden at holde den berammede Fest; men efter nogen Ventilering overlod man sig til Haabet om, at Veiret dog inden Aften kunde opklares; der indtraf virkelig en beroligende Pause af nogle Timer, men paa samme Tid som Havens Vernporte oplukkedes for det tilstrømmende Publicum, aabnede Himlen sine Sluser, og Regnen styrtede ned over vor stjerne utildækkede Rotunde! Et Dieblis Mellemrum af Opholdsveir gjød nyt Haab i vore Hjerter og vi styndte os saa godt som mueligt at bøde paa de lidte Havarier; men netop som tusindstemmige Hurraraab bebudede den kongelige Families Ankomst, brød en ny, endnu heftigere Skyregn løs og Fortvivlelsen malede sig paa de pøntede Damers og galla-uniformerede Herrers Pbhysionomier — ikke mindst knugede den Festens Dirigenter, skjøndt vi «ex officio» hyklede Glæde og Behagelighed. To uvurderlige Egenstaber synes imidlertid at tilhøre Suberainer i Almindelighed og vor elskelige Kongefamilie i Særdeleshed: den ene bestaaer i at kjende Folk og erindre deres Navne og Forhold, den anden, at kunne taale Climaets Omvejlinger og holde Modet og Humeuret oppe under alstens Storme og Tilfiskelser; disse udmærkede Dyder viste sig ved denne Leilighed i deres fulde Glæde og virkede magist paa den hele talrige Forsamling; thi endstjøndt Havens Gange vare forvandlede til Morads og Gasflammerne for Størstedelen nægtede deres Tjeneste, hilse des der huldbrigt til alle Sider og henvendtes behagelige Ord, som om det kunde have været til en Cour paa Christiansborg; Velkomst-Talen blev besvaret af Kronprindsen

med en Varme, som om den skønneste Solglands havde bestraalet Festen, men Musiken lød kun maadeligt, da Instru-
menterne boblede af det indtrængende Vand, og de unge
Damer, der midt i det vaade Element skulde synge en
Hymne til den høie Brud, følte Rodepapiret i deres Hænder
gaae tilbage til sit oprindelige Kludestof! Henimod Kl. 9
stilledes Beiret nogenlunde og Præstationerne paa Exerceer-
pladsen, saavel Sang som Fyrværkeri, lede intet væsentligt
Afbræk. — Høidepunktet af enhver nordisk Festlighed er og
bliver dog Mad og Drikke, og dette vigtige Element
savnedes heller ikke ved denne Heilighed; thi medens Exerceer-
huset i sin hele Længde var indrettet for det større Publicum, ser-
veredes en elegant Souper for den kongelige Familie og nogle
Hundrede Indbudne i et dertil indrettet storartet Telt, hvor
de høie Nygiftes Skaal blev udbragt i en Tale, der rigtignok
gik istaa i den Grad — at der opstod en Pause, hvori man
med tilbageholdt Aandedræt kunde høre Græsset groe
Vigegodt! Finalen var god og Stemningen fortræffelig til-
trods for de udfandne Gjenvordigheder. Her var atter An-
ledning til at rose det kjøbenhavnske Publicum, der, vistnok i
et Antal af 30,000 Mennesker af de forskjelligste Classer,
udviste en Taft og Agtelse for god Orden, der paa en elst-
værdig Maade forenedes med et unedbrydeligt godt Humeur.

Stemningen var langt fra saa behagelig, dengang Talen
var om at fejre

Grundlovsfesten 1854.

Et Møde sammendaldtes i Studenterforeningens da-
værende Locale i Boldhuusgade for at overveie om og paa
hvad Maade denne Fest skulde høitideligholdes. Saavel ved
Indledningen som i de forskjellige Udtalelser gav der sig en
ikke ringe Bitterhed Luft imod det Ørstedske Ministerium;

der ved adskillige strenge Forholdsregler havde gjort sig mistænkt for at nære et mindre gunstigt Sindelag imod Grundloven og Friheden overhovedet. Jeg var indbudt til at overvære Mødet, men maatte formedelst Theatertjeneste bortfjerne mig inden Forhandlingen var bragt tilende. Samme Aften blev jeg i høi Grad overrasket ved at modtage en Opfordring til selv Niende at indtræde i Comiteen for Festens Anordning og at samles næste Dag hos den høitagtede Medborger Sadelmager Christensen. Den politiske Horizont herhjemme var svanger med truende Uveirsskyer og overalt i de liberale Kredse herskede en panisk Skræk for Magtens Tordenkiler: Familie og Venner trængte ind paa mig, for at jeg skulde undslaae mig for den tiltænkte Ære, og jeg var i Sandhed et Dieblif vaskende, men da jeg ret betænkte, at jeg med Held havde medvirket ved tidligere uforglemmelige Folkedager og desuden var mig bevidst at kunne udrette endeel til at bibringe en mildere Opfattelse af denne Demonstration, anfaae jeg det for Feighed at svigte den mig viste Tillid og besluttede, tiltrods for alle Modforestillinger, at gjøre mit Bedste til alle Parters Tilfredshed. Jeg udkastede en Plan, der væsentlig gik ud paa at undgaae Pøbeloptøier ved at fjerne os saa meget som mueligt fra den bevægede Hovedstad og forlægge Festen til det naturskønne Sted paa den østlige Plaine ved Foden af Eremitagen. Ligeledes conciperede jeg en Indbydelse i Form af et Program, saaledes lydende:

I den Overbeviisning, at den 5te Juni er en Minnets, Haabets og Taknemlighedens Fest, ville Under tegnede ifølge Bemyndigelse af en stor Deel Medborgere foranstalte en Grundlovsfest, der vil blive arrangeret Grundlovens Årsdag paa Plainen ved Eremitagen. Vi ville bestræbe os for at give denne Fest et smukt, loyalt, til Formaalets Opnaaelse svarende Præg og til at udføre dette vort Hverv stole vi trøgt paa vore Medborgeres Understøttelse, der fornemmelig vil ydes ved, at saa Mange som

mueligt, Mænd og Qvinder, Høie og Lave, Rige og Fattige, der jo alle ere deelagtige i vor Forfatnings Goder, give Møde. Men vi nære ogsaa den Forvisning, at vore Medborgere ville, Enhver efter Evne, sætte os istand til at give Dagen en saa festlig og høitidelig Charakter, at den kan oplive og styrke Frihedens og Fædrelandskjærlighedens Aand i Folket.

Da jeg til den bestemte Tid mødte hos Sadelmager Christensen fandt jeg til min Forbauselse ikke mindre end fem Udmeldelser fra de bethdeligste Udbalgte! Vi vare altsaa kun fire tilbage, iberegnet Folkethingsmand J. A. Hansen og Oldgesell Jacobsen! Vi vare et Dieblif i stor Uvisshed, om vi ikke skulde frasige os det hele besværlige Hverv, men som en «Deus ex machina» indtraadte ganste uventet Medailleur Petersen, der netop havde faaet sin Grundlovsmedaille præget i Berlin og nu præsenterede os den i et smagfuldt Etui, indholdende tre Exemplarer, henholdsvis i Guld, Sølv og Bronze. Vi bleve grebne af en og den samme Idee og besluttede allerede næste Dag at reise til Frederiksborg, for at sikre os Frederik den Syvendes Bifald og overrække ham Medaillerne. Jeg erindrer ikke, om vi alle fire stededes til Audients, men jeg stod ved Siden af vor ærede Formand, Christensen, da han med en underdanig Henvendelse overrakte Gaven, der gjorde overordentlig Vykke og havde den sieblikkelige Virkning, at Hs. Majestæt tilfagde os sin allerhøieste Bistand og lovede at give Ordre til, at Alt, hvad vi behøvede til Festens Forherligelse, skulde staae til vor Raadighed.

Henrykte over denne store Smødekommene vovede vi at frembære Ønsket om Hans Majestætets allerhøieste Nærværelse ved denne loyale Folkefest — men da blev Kongens Ansigt paa cengang høitidelig alvorligt og han svarede med Eftertryk: „Den Dag pleier jeg altid at tilbringe i Stilhed med min Gud og med min Kone“. Hermed vare vi

færdige, og da Ingen holdt os tilbage paa Slottet, nød vi vor Frokost paa Gjæstgivergaarden og vendte ret tilfredse tilbage til Kjøbenhavn.

Det gjaaldt nu om at udstede vort Program og at forsyne vor Indbydelse med et passende Antal notable Under-
skrifter, men allerede her mødte os Tegn paa Authoriteternes Uvillie; thi en høitstaaende militair Embedsmand, der tillige var Medlem af Rigsdagen, fik en peremptorisk Ordre til at udplette sit Navn af Indbydernes Liste eller søge sin Afsted! Kongens Ordre, der lode paa al mulig Assistance, syntes ikke at blive paaagtede og den herskende Terrorisme lovede just ikke nogen betydelig Tilstrømning af de Pengemidler, der vare nødvendige til de projecterede Anordninger. Paa Børsen blev jeg complet overfuset af en af vore allerliberalste Grosserere, der med Hefstighed spurgte mig, om vi vare gale, som vilde holde Fest for en Grundlov, der havde hørt op at være til!

Imidlertid skred Tiden fremad, og vi maatte anstrænge os for at skaffe os baade kunstnerisk og digterisk Bistand samt Tilsgagn fra vore meest veltalende Liberale om fædrelandstjindet Optræden. Med stor Beredvillighed modellerte vor fortræffelige Bissen en colossal Buste af Frederik den Syvende, og Professor Nebelong sendte os sin talentfulde Elev Architect Ove Petersen til Opreisningen af Colonnen, der skulde danne Midtpunktet af den med Faner og Emblemer indhegnede Festsreds. Henrik Rung var villig til at componere Musiken til Hymnen for Grundloven, men tvende af vore bedste Digtere vægrede sig — af Frygt for ubehagelige Følger — ved at skrive Texten, der endelig fandt en modig Forfatter i Sognepræsten H. Wiibhy. Det Vansteligste for os var at formaae vore Frihedsmænd til at tale for Grundloven og Fædrelandet: den Ene undslog sig efter den Anden og dersom ikke Pastor F. Hammerich og Instructeur Nielsen havde forbarmet sig

over de nævnte Gjenstande, vilde vi selv efter tarvelig Leilighed have været nødsagede til at præstere det Forlangte.

I vidunderlig kort Tid blev ved Architect D. Petersens overordentlige Energi Colonnen reist og Festskebsen smagfuldt decoreret. Søilen, hvis Rjærne bestod af den længste og tykkeste Bjælke, der fandtes paa Kjøbenhavns Tømmerplads og hævede sig 25 Alen over Jorden, og dens Basis, der tillige tjente som Sang- og Taletribune, bar paa dens fire Sider Tabler med Valdemar den Andens, Christian den Fjerdes, Frederik den Femtes og Frederik den Syvendes Valgsprog, („Med Lov skal man Land bygge“, „Regnum firmat Pietas“, „Prudentia et Constantia“ og „Folkets Rjærlighed min Styrke.“) Danebroge vaiede fra Søilens Top og Kongens Buste ved Slottets Terrasse dominerede det Hele.

Medens dette Arrangement under Christensens og mit Tilsyn blev fuldført, havde Jacobsen sat de forskjellige Haandværks- og Handelslaug Stævne, og S. A. Hansen, i hvem vi med en vis Frhgt havde ventet en bitter Opponent til alle vore Forslag, men som tvertimod viste sig som den behageligste og meest fremkommelige Collega, blev i Betragtning af sin formeentlige Indsigt i Finantsager anbetroet det Administrative ved Villetsalget og vort Kassevæsen overhøvedet.

Det musikalske Element kunde naturligvis paa ingen Maade undværes, desuden trængte Grundlovshymnen til et bethdeligt Orchester-Accompagnement, men her stødte vi an paa uforudsete Hindringer; thi saavel Gardens som Brigadens og de enkelte Batalioners Musikcorps var det paa det strengeste forbudt at assistere — man paastaar endog, at Instrumenterne vare efter høiere Ordre afleverede og opbevarede i Casernernes Depots! — Til al god Lykke havde jeg snildelig og itide sikket mig General Bruhns Tilladelse til at erhverve Borgerbævnings- og Livjægerne

Musikcorps og disse fungerede nu under den utrættelige Kungs Anførsel.

Den femte Juni, anden Pintsedag, oprandt med klar Luft og temmelig stærk Blæst, der dog lagde sig henad Aften, altsaa Veirforholdene gunstige. — Allehaande Rygter omfusede os, om Troppernes Consignering i Casernerne, om Dragonernes opstablede Heste, færdige til Indhug paa den revolutionaire Folkemasse, og om Forbud til enhver Militair mod at bivaane Festen. Den hele Magtudvikling reduceerte sig dog kun til en Snævs Politibetjente, der fik deres Observationspunkt i Jagtflottets øverste Etage og forsynedes med de fornødne Levnetsmidler og Forfriskninger.

Frihedsvenner, Nysgjerrige og Skuelystne af begge Køn og alle Aldre strømmede til, saavel fra Omegnen som fra Hovedstaden. Plainen fyldtes af en bølgende Folkebrimmel; men da det var en Helligdag, blev det paa det strengeste forbudt at begynde nogensohmhelst Festlighed, førend Kloffen var slagen Fire. Laugenes Medlemmer vare derfor enkeltviis dragne ud til Dyrehaven og havde leiret sig under de Skovpartier, der omgive Eremitagen; men da Kloffen slog Fire, var det som ved et Trylleflag, at den hele Skare reiste sig og lig et af Middelalderens Optog, med klingende Spil og flyvende Faner marcherede op imod Festpladsen, hvor den tog sit Stade nærmest omkring Colonnen.

Vor ærede Formand aabnede Talerens Række med et Leve for Kongen, „Grundlovens Giver, Folkets og Frihedens Ven“, derpaa tonebød Kungs og Wisbys høitidelige Hymne; nu betraadte F. Hammerich Talerstolen og i et beaandet Foredrag fremhævede han Grundlovens Betydning og betonedes dens Kraftudvikling som hos et Barn, der var voget til og havde faaet alle sine Tænder. Med en Røst, hvis Klang fik Skovens Echo til at svare, talte Nielsen for det danske Fædreland og udmalede dets Skønhed i Villeder, der glødede af Begeistring. Rimestad sluttede med en varm og hjertelig Henvendelse til det danske Folk. Alle

disse Taler, der ikke frydredes af nogen som helst Maa-
lurt, men bare Loyalitetens oprigtige Præg, bleve modtagne af
den tætsluttede Tilhørermasse med stormende Bifald. Den
trykkede Stemning var forsvunden og medens det ene Musik-
corps samlede Sangforeninger til fædrelandske Melodier,
flokkedes danseselskafne Grupper omkring det andet, der blæste
Lumbyske Galloppader og Polkaer. Marketedernes Telte
havde stærk Søgning, og fredelig Munterhed herskede overalt.

Dog fattedes Afstiltigt i Dagens og Aftenens Fes-
tillighed, thi de slagsmykke og saluterende Skibe, der af en særdeles
frifindet Rigmænd var blevet lovet os som Decoration i
Udsigten til Sundet, udebleve aldeles og Fyrværkeriet maatte
ikke afbrændes, for ikke at skræmme Dyrehavens Vildt!

I det Hele kunde vi glæde os over det heldige Resultat;
thi medens man paa Tivoli morede sig med at udsprede
Rygter om Oprør, Dragon-Indhug og Bognæs, hylde med
Saarede, gik Alt her til med den største Orden og Politiet
kom aldeles ikke tilsyne. Det Eneste, der ikke svarede til
Forventningerne, var Organisation af Billetudsalget til
Festfreden; thi medens den var opfyldt af en Menneskemasse,
der ansloges til nærmere 40,000, vare neppe 3,000 Billetter
à en Mark affatte. Vi truedes derfor af en betydelig
Underballance, og hvorledes Omkostningerne senere bleve
dækkede, fik jeg ikke at vide, da jeg saa Dage efter Festen
maatte afreise til Wien, hvorhen jeg var kaldet for at sætte
flere af mine Balletter i Scene.

Jeg modtog de meest smigrende Complimenter for min
Medvirkning ved denne vanskelige Grundlovsfest og endog
visse Authoriteters Tak for den Retning, jeg havde givet en
Demonstration, der i sin Oprindelse ikke var fredelig; vel
havde man ikke nogen Emeute at befrygte, men en Skan-
dale kunde altid være skadelig nok. — Imidlertid modtog
jeg det Raad af min ædle Chef, Overhofmarschal Levetzau,
ikke i Wien at gjøre mig til af dette Held, men tværtimod
inden min Afreise forklare min Stilling til den constitutionelle

Sag for den østerrigste Gesandt. Jeg abløb dette Vink, og og den særdeles høflige Grev Hartig lod til at forstaae mig fuldkomment; men ikke bestomindre havde Røgtet om den tildeels af mig dirigerede Frihedsfest trængt igjennem til alle tydske Blade og jeg behøvede et Vidnesbyrd af den for Danske saa velvillige Baron Langenau, forhen østerrigst Gesandt i Kjøbenhavn og da Chef for Gendarmeriet, for ikke at gjælde for en Demagog, endstjændt jeg overalt fremstillede mig som en politisk Nullitet og maître de plaisirs ved den meget omtalte Fest.

Med dette Tidsbillede slutter jeg det nærbærende Afsnit af „Mit Theaterlivs“ 3die Deel og nærer det Haab, at naar min Bog ikke betragtes som en Novelle med en gennemgaaende Handling, men kun som en sandfærdig Skildring af et bevæget Kunstnerlivs Udvikling og Afslutning, vil den ikke fattes psychologisk, men maaskee endog have en vis historisk Interesse.

Det næstfølgende og formodentlig sidste Afsnit, der skal completere den tredie Deel af „Mit Theaterliv“, vil, naar det engang udkommer, indeholde:

Reiseminder,
Reflexioner og
Biographiske Skizzer.

Fredensborg den 3die August 1877.

August Bournonville.